

TALOUSARVIO 2023
ja taloussuunnitelma 2024–2025

Kajaanin
kaupunki

Sisällys

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
1 YLEINEN OSA	5
1.1 KAJAANIN KAUPUNGIN ORGANISAATORAKENNE	5
1.2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	7
1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne	7
1.2.2 Kainuun alueen tilanne	7
1.2.3 Kuntatalouden tilanne.....	10
1.2.4 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus.....	11
2 KAUPUNKISTRATEGIA	27
3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	31
3.1 STRATEGISET RISKIT	31
3.2 TALOUDELLISET RISKIT	32
3.3 OPERATIIVISET RISKIT.....	33
3.4 VAHINKORISKIT	34
4 TALOUSSUUNNITTELU	35
4.1 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SISÄLTÖ.....	35
4.2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN SITOVIUUS	37
4.3 TILIVELVOLLISUUS	39
5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS	41
5.1 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS 2023–2025	41
5.2 KAJAANIN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA 2023	45
5.3 KAJAANIN KAUPUNGIN RAHOITUSOSA	48
6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	50
7 KÄYTTÖTALOUS	55
7.1 KONSERNIPALVELUT	55
7.2 VUOLIOJEN ALUELAUTAKUNTA	64
7.3 SIVISTYSTOIMIALA.....	66
7.4 YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA.....	76
8 INVESTOINTIOSA	83
9 LIIKELAITOKSET	88
9.1 KAJAANIN KAUPUNGIN KOULUTUSLIIKELAITOS.....	88
9.2 KAJAANIN MAMSELLI -LIIKELAITOS.....	94
9.3 KAJAANIN VESI -LIIKELAITOS	99
10 TYTÄRYHTIÖT	104
10.1 KAJAANIN TEKNOLOGIAKESKUS OY	104
10.2 LOISTE OY	106
10.3 KAJAANIN ENERGIATUOTANTO OY.....	109
10.4 KAINUUN VOIMA OY.....	111
10.5 KIIINTEISTÖ OY KAJAANIN LOHTAJAN PALVELUKESKUS	113
10.6 KIIINTEISTÖ OY KAJAANIN PIETARI.....	114
10.7 AS OY KAJAANIN SAMMONKAAREN PIETARI.....	117
10.8 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU OY	119
10.9 EDUKAI OY	122

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2022 jää historiaan vuotena, joka muutti kaiken. Venäjän hyökkäys Ukrainaan loi uusia kriisejä, mutta myös päästi valloilleen pinnan alla kyteneitä ongelmia. Olemme huomanneet, että meillä on ainakin raaka-aine-, energia-, ja talouskriisi sekä kasvava inflaatio ja nouseva korkotaso. Olennaista tämän kriisiytymisketjityksen katkaisemisessa on tehokkaiden lääkkeiden löytäminen maailmanpolitiikan tulehtuneeseen tilanteeseen. Onneksi Suomen talouskasvu ja työllisyyskehitys ehtivät kehittyä hyvälle tasolle ennen näiden kriisien alkua. Pahimmat vaikutukset on siten voitu toistaiseksi välttää.

Suomen kuntasektori valmistautuu historiansa suurimpaan muutokseen, sillä vuoden 2023 alusta toimintansa aloittavat maakuntiin pohjautuvat hyvinvointialueet. Sotealueet ja pelastuslaitokset siirtyvät valtion rahoituksen turvin hyvinvointialueille.

Kuntien tuloveroprosentteja leikataan 12,64 prosenttiyksiköllä vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden toiminnan aloittamisen seurauksena. Kajaanin kunnallisveroprosentti on ensi vuonna 8,36 prosenttia, joten jäljelle jäävään veroprosenttiin ei tehdä korotusta eikä alennusta. Kiinteistöveroprosentit pidetään myös ennallaan. Kaupungin verotuloihin ja valtionosuuksiin on luvassa muutaman prosentin kasvua. Sijoitustuotosten kehityksestä ei nykytilanteessa pystytä tekemään luotettavaa arviota.

Kaupungin talousarvio vuodelle 2023 on 1,7 miljoonaa euroa alijäämäinen liikelaitosten kanssa. Kaupungin vuosikate on 15,9 miljoonaa, joka riittää kattamaan 89 prosenttia poistoista. Muutaman vuoden aikajännteellä on syytä saada vuosikate riittämään poistojen kattamiseen. Investointitason laskeminen talouden kestäväään tasoon tulee olemaan yksi sopeuttamisohjelman keskeisistä tavoitteista. Kaupungin investoinnit ovat olleet useita vuosia hyvin suuret, jopa liiankin korkealla tasolla talouden kantokykyyn nähden. Tämä on ollut tietoinen strateginen linjaus, jolla on saatu vähennettyä vuosien ja vuosikymmenten saatossa kertynyttä korjausvelkaa. Vuonna 2023 nettoinvestoinnit ovat peruskaupungin osalta noin 17,3 miljoonaa euroa ja liikelaitosten kanssa puolestaan noin 20,7 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit ovat ns. Tempuhanke sekä teatteritalon peruskorjauksen loppuun saattaminen. Kaupungin taseessa on investointivarausta, jota voi harkita kohdennettavaksi ensi vuoden investointeihin.

Kainuun sote -kuntayhtymän kuntarahoitusosuus vaikutti aiemmin vahvasti kaupungin talousarvion kokonaismenoihin. Soten rahoitusvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueiden aloittaminen ei lähtökohtaisesti vaikuta minkään kunnan oman talouden tasapainoon. Toivottavasti se kuitenkin tuo parempaa ennakoitavuutta ja vakautta taloudenpitoon.

Kaupungin talouden sopeuttamisohjelman toteuttamista jatketaan vuonna 2023. Sopeuttamisen tavoitteena on saada kaupungin oma talous tasapainoon. Keskeisin osa päivitettyä sopeuttamisohjelmää on muuttamista koulurakennusten peruskorjauksista luopuminen ja siitä saatavat säästöt. Näiden suuruusluokan arvioidaan olevan nettona noin 15 miljoonaa euroa.

Peruskaupungin ja liikelaitosten lainamäärä tulee olemaan noin 143,3 miljoonaa euroa eli suunnilleen 4000 euroa/asukas, mikäli koko arvioitu lainamäärä nostetaan. Lisälainan nostotarvetta voidaan ensi vuonna korvata käyttämällä kassavaroja ja mahdollisia sijoitustoiminnan tuottoja.

Kaupungin vastikään päivitetyn elinvoimaohjelman toteuttamisessa keskeisiä toimenpiteitä ovat kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen, hyvien asioiden markkinoinnin terävöittäminen sekä osaavan työvoiman saannin varmistaminen. Vuoden 2023 talousarviossa kehittämiseen osoitetut rahat säilyvät kutakuinkin ennallaan.

Työllisyystilanne on vuoteen 2023 lähdeäessä kohentunut korona-aikaa edeltävää tasoa paremmaksi. Eräillä sektoreilla, etenkin metalli- ja kaivosteollisuudessa sekä ICT-teknologian alalla, on havaittavissa suurta osaajapulaa. Julkisella puolella työvoimapula riivaa erityisesti sotea ja varhaiskasvatusta. Kajaanin tai Kainuun väkimäärä ei riitä ratkaisemaan työvoimapulaa, vaan tarvitaan lisää muualta muuttavia ihmisiä.

Kajaanin kaupungin tulevaisuuden kannalta on vuosille 2023–26 hyväksytyn kaupunkistrategian linjausten noudattaminen aivan ratkaisevassa roolissa. Talouden sopeuttamisohjelmaan sitoutuminen ja sen määrätietoinen toteuttaminen ovat myös aivan välttämättömiä toimenpiteitä. Hyvin toimivat palvelut ovat ensiarvoisen merkittäviä hyvinvointi- ja vetovoimatekijöitä. Muun muassa 26/7-kampanjalla nostetaan esiin kaupungin hyviä palveluita ja arjen sujuvuutta. Tulevaisuuteen kytkeytyy paljon epävarmuustekijöitä ja jopa uhkia. Tekemällä hyvin valmisteltuja ja ennakoituja toimenpiteitä voimme varmistaa toimivat peruspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut tulevaisuudessakin. Tähän työhön antaa vankan perustan kaupunkimme yli 370-vuotinen historia. Kajaanin kaupunki on historian saatossa selvinnyt monista vaikeista ajanjaksoista. Tulevista ajoista selviytyminen vaatii sopeutumista ja joustavuutta sekä kykyä ajatella uudella tavalla ja muokata totuttuja rakenteita uusiksi.

Jari Tolonen
kaupunginjohtaja

1 YLEINEN OSA

1.1 Kajaanin kaupungin organisaatorakenne

Päätösvaltaa kaupungissa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsevat kaupunginhallitus ja lautakunnat. Kaupungin päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Kajaanin kaupungissa on vuonna 2023 kaupunginhallituksen lisäksi kolme lautakuntaa ja kolme liikelaitosta. Lautakunnat ovat sivistyslautakunta, ympäristötekkinen lautakunta ja Vuolijoen aluelautakunta. Liikelaitoksia ovat Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli ja Kajaanin Vesi – liikelaitos.

Valtuusto on lisäksi asettanut toimikaudekseen tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Vaalien järjestämisestä vastaa keskusvaalilautakunta.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Kajaanissa valtuustossa on 51 valtuutettua. Kaupunginvaltuusto on nimittänyt kaupunginhallituksen, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisena toimivat työllisyysjaosto, elinkeinojaosto, konsernijaosto ja osallisuus- ja hyvinvointijaosto.

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka päättää muun muassa:

- kuntastrategiasta,
- hallintosäännöstä,
- talousarviosta ja taloussuunnitelmasta,
- omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeista,
- konserniyhtiöille asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista,
- varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä
- muista valtuuston päätettäväksi määräytyistä asioista.

Valtuusto käsittelee asiat kaupunginhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kaupungin toimielimille. Kajaanin kaupungin hallintosäännössä määrätään kaupungin eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Kajaani-konserni

Kajaani-konsernin emoyhteisönä toimii Kajaanin kaupunki. Kajaani-konserniin kuuluvat kirjanpitolain mukaisesti kaupungin määräysvallassa olevat osakeyhtiöt (tytäryhtiöt), joita on yhdeksän. Kajaanin kaupungilla on kolme osakkuusyhteisöä, joissa kaupungin omistusosuus on 20–50 prosenttia. Lisäksi kaupunki on mukana kuntayhtymissä, joissa omistusosuus on 42,8–47,5 prosenttia.

Kajaanin kaupungin konsernirakenne 1.11.2022

Sisäinen konserni

Toimialat

Konsernihallinto
Sivistystoimiala
Ympäristötekkinen toimiala
Vuolijoen aluelautakunta
Kainuun pelastuslaitos (31.12.2022 saakka)

Liikelaitokset

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos
Kajaanin Mamselli -liikelaitos
Kajaanin Vesi -liikelaitos
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos (31.12.2022 saakka)

Kuntayhtymät

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä 47,5 %

Kainuun liitto 46,8 %

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi 42,8 %

Omistusyhteisyydet

Loiste Lämpö Oy 45,0 %

Kainuunmeren Työterveys Oy 22,8 %

Kajaanin Palvelutalosaatiö

Tytäryhtiöt

Juridinen konserni

Kajaanin Teknologiakeskus Oy 100 %

Loiste Oy 50,1 %

Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan
Palvelukeskus 74,8 %

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari 100 %

As. Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari 100 %
(omistus: Koy Kajaanin Pietari 100 %)

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy 100 %

Edukai Oy 100 %

Kajaanin Energiatuotanto Oy 100 %

Kainuun Voima Oy 100 %
(omistus: Kajaanin Energiatuotanto Oy 50 % ja
Kajaanin kaupunki 50 %)

1.2 Toimintaympäristö

1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Geopoliittiset jännitteet suurvaltojen välillä ovat kasvaneet, ja kehittyviä maita uhkaa edelleen ruokapula. Maailmantalouden kasvu hidastuu viime vuoden nopean kasvun jälkeen 2,7 prosenttiin kuluvana vuonna ja edelleen 2,5 prosenttiin vuonna 2023.

Euroalueen näkymät ovat niin ikään synkentyneet Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen ja energiapulan takia. Inflaatio on kiihtynyt edelleen, ja kuluttajien luottamus on alamaissa. Erityisesti Saksan talouden näkymät ovat heikot.

Rahapolitiikkaa on kiristetty Yhdysvalloissa sekä euroalueella, ja korot ovat nousussa. Vaikea tilanne Euroopan energiamaarkkinoilla jatkuu, ja tulevana talvena joudutaan ehkä säännöstelemään energian kulutusta. Maakaasun hinta Euroopassa on erittäin korkea. Toisaalta teollisuuden raaka-aineiden hinnat ovat laskeutuneet voimakkaasti kesän aikana, mikä heijastaa teollisuuden epävarmoja näkymiä. Raaka-aineiden hintojen oletetaan laskevan maltillisesti ennustejaksolla.

Kiihtyvä inflaatio hidastaa myös Suomen talouden kasvua ja talouden kasvunäkymä on maltillinen. Suomen bruttokansantuotteen (bkt) arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2022, 0,5 prosenttia vuonna 2023 ja 1,4 prosenttia vuonna 2024. Hintojen nousu syö kotitalouksien ostovoimaa ja pitää kulutuksen kasvun vaiheena loppuvuonna. Työllisyyden kasvusta huolimatta kotitalouksien reaalitytulot pienenevät eikä niitä juuri jää säästöön. Alkuvuonna 2023 kasvu on pysähdyksissä, mutta vuoden loppupuolella kotimainen kysyntä alkaa elpyä, kun hintojen nousu hidastuu selvästi ja reaalitypalkat kääntyvät hienoiseen nousuun.

Vuonna 2023 viennin kasvu lähestyy maailmanmarkkinoiden kasvuvauhtia, vaikka yritykset eivät löydäkään täysimääräisesti korvaavia markkinoita Venäjän viennin tilalle ja heikko kasvu euroalueella rajoittaa vientiä. Suomalaisen teollisuuden investointinäkymät olivat koronapandemian jälkeen valoisat, mutta epävarmuus voi viivästyttää tai keskeyttää investointihankkeita tulevaisuudessa. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) saatava rahoitus taas vauhdittaa yksityisiä investointeja ennustejaksolla.

Julkinen talous ei ole kestäväällä pohjalla. Nopea työllisyyden ja kulutuksen kasvu ovat kasvattaneet verotuloja ja vahvistaneet julkista taloutta vuosina 2021 ja 2022. Kun talouden kasvu hidastuu, julkisen talouden alijäämät ja velkasuhde alkavat kasvaa uudelleen. Budjettiriihessä ja jo aiemmin päätetyt mittavat tukitoimet sekä väestön ikääntymisestä aiheutuvat jatkuvasti kasvavat menot heikentävät myös julkista taloutta. Lisäksi alati kasvavat velanhoitokulut ovat pois muusta julkisesta rahankäytöstä ja kaventavat julkisen talouden ennestäänkin niukkoja puskureita.

Lähde: VM, Taloudellinen katsaus, syyskuu 2022 19.9.2022

1.2.2 Kainuun alueen tilanne

Syksyn 2022 Pk-yritysbarometrin mukaan Kainuun pk-yritysten suhdannenäkymä mukailee valtakunnallista kehitystä, mutta on heikentynyt merkittävästi enemmän (saldoluku-26, koko maa -5). Arviot liikevaihdon ja erityisesti kannattavuuden kehityksestä ovat niin ikään alentuneet ja ovat huomattavasti heikommalla tasolla kuin koko maassa. Myös investointien arvon sekä tuotannon ja tuotteiden kehityksen arvioidaan heikentyvän.

Yli puolet (56 %) kainuulaisista pk-yrityksistä ilmoittaa, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan on vaikuttanut kielteisesti liiketoimintaan. Kielteiset vaikutukset näkyvät erityisesti tuotantokustannuksissa ja heikentyneenä kysyntänä. Tilanne edellyttää myös huoltovarmuuden ja varautumisen huomioimista yritysten toiminnassa. Yritystoiminnan suunnittelua ja kehittämistä vaikeuttaa Euroopan epävakaa tilanne ja turvallisuusuhkien mahdollinen realisoituminen Suomen lähialueilla, kuten Itämerellä. Lisäksi saavutettavuusongelmat, erityisesti pöytäkirjan lentoliikenteen puute, tuovat epävarmuutta.

Teollisuuden ja erityisesti kaivosteollisuuden tilanne on Kainuussa edelleen yleisesti ottaen hyvä. Erityisesti akkukemikaalituotannon osalta tulevaisuus on lupaava. Yleinen kustannusten nousu ja mm. hankintojen siirtäminen pois Venäjältä ovat lisänneet kuitenkin tuotantokustannuksia. Venäjän markkinoiden sulkeutuminen voi kuitenkin vaikuttaa positiivisesti kaivostoimialaan. Terrafame Oy sai kesäkuussa 2022 koko toimintaa koskevan ympäristöluvan. Otanmäki Mine vie eteenpäin ilmeniitin talteenottohanketta, joka voi johtaa vanadiinikaivoksen uudelleen avaamiseen.

Sellu- ja biotuotetehdas KaiCell Fibers Oy:n ympäristöluvasta saatiin myönteinen päätös hallinto-oikeudelta, mikä edesauttaa hankkeen etenemistä kohti rahoitusneuvottelujen käynnistämistä. Yhtiö on kuitenkin varautunut siihen, että hallinto-oikeuden päätökseen haetaan todennäköisesti valituslupaa. Pandemian aikana alkaneet ja Ukrainan kriisin myötä pahentuneet raaka-aineiden, materiaalien ja komponenttien saatavuusvaikeudet näyttävät jatkuvan ja kustannustaso nousee, mikä aiheuttaa varovaisuutta muissa alan yrityksissä. Erityisesti pienten yritysten tilanne on vaikeutumassa.

Vaikka puun tuonti Venäjältä loppuu, puuta uskotaan saatavan riittävästi kotimaasta. Metsäteollisuus on tuonut koivukuitupuuta Baltian maista korkeaan hintaan. Kuitupuun hinta ei ole vastaavasti noussut Suomessa. Puukaupassa oli kesän aikana lievä notkahdus, joka on alkanut korjautua syyskesän aikana. Hakkuiden määrää voitaisiin lisätä Kainuussa, ja Venäjältä tulevan sahatavaran merkittävä väheneminen voi avata uusia markkinoita sahoille. Lämpölaitokset toimivat osittain Venäjältä tuotavalla hakkeella, jonka korvaamiseksi tarvitaan lisää kotimaista hakepuuta ja turvetta. Kainuussa korvaavan paikallisen energiapuun saanti ei liene niin suuri ongelma. Metsä Fibren rakenteilla olevan Kemin sellutehtaan raaka-ainehankinnat näkyvät jo tällä hetkellä Kainuussa yrityksen osto-organisaation kehittämistoimina.

Kustannustason haasteet kohdistuvat myös rakentamiseen ja vaikeuttavat mm. urakkalaskentaa. Jo aloitetut rakennuskohteet etenevät, mutta suunnitellut rakennuskohteet voivat jäädä toteutumatta eikä uusia kohteita synny. Kustannusten nousu alkaa pikkuhiljaa näkymään myös kuluttajakäyttäytymisessä - säästetään. Kauppa ja palvelut kärsivät.

ICT-toimialalla suurimpien teknologia-alan yritysten vientiin perustuva liiketoiminta näyttää jatkuvan entisellään. Komponenttien ja myös tietyn erikoisosaamisen saatavuus on haaste. Pelialan yritysten tilanne on varsin hyvä, mutta yrityskärki on Kainuussa kapea ja kaipaisi laajentamista. Alan liiketoiminta perustuu Kajaanin Ammattikorkeakoulun pelialan koulutukseen, jota ollaan kasvattamassa uusilla koulutusavauksilla. Yrityspe-rustannan tueksi on valmisteltu laajaa Game City Kajaani kehityskokonaisuutta.

Energiasektori todennäköisesti hyötyy tilanteesta, erityisesti uusiutuvan energian osalta. Kainuussa on 2 toimivaa tuulivoimapuistoa ja vireillä 11 tuulivoimahanketta. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan päivitys vuoteen 2035 on käynnissä, ja siinä on esitetty alustavasti noin 10 tuulivoimahanketta lisää. Tuulivoimahankkeet realisoituvat lähivuosien aikana ja ovat merkittäviä maakunnan kehitykselle. Vaihtoehtoisten energianlähteiden painoarvo kasvaa, kun Venäjältä tulevasta energiasta pyritään eroon.

Matkailu on virinnyt, mutta vielä ei olla päästy koronaa edeltäneelle tasolle. Suomalaisten ulkomaan matkailun elpyminen on kääntänyt yöpymisten määrän hienoiseen laskuun. Venäjältä suuntautuva vapaa-ajan matkailu ja ostosmatkailu on ollut koronakriisin alusta lähtien vähäistä ja päättyy viisumirajoitusten vuoksi kokonaan. Kotimaanmatkailun kehittymiseen kuitenkin uskotaan, ja osa suunnitelluista investoinneista on toteutumassa, vaikka heikentyvä ostovoima voi vaikuttaa negatiivisesti kotimaanmatkailuun.

Maataloustoiminnan kannattavuuden kehitys on edelleen heikkoa. Kainuun maatalouden päätuotteiden tuottajahinnat ovat nousseet, mutta kustannusten nousukehitys on pitänyt kannattavuuden huonona. Talouspakotteet ovat heikentäneet lannoitteiden saatavuutta. Myös elintarviketeollisuuden kannattavuus on heikentynyt kustannuskriisin seurauksena. Kasvihuoneviljelyn kannattavuuteen kohonneella energian hinnalla on dramaattinen vaikutus; osa kasvihuoneista otettaneen pois viljelystä tulevana talvikautena.

Kainuulaisten yritysten rahoituskelpoisuus on toistaiseksi pysynyt hyvänä ja kainuulaisilla yrityksillä on ollut muuta maata vähemmän maksuhäiriöitä viimeisen vuoden aikana. Myöskään konkurssseja ei ole ollut normaalivuotia enempää. Monien yritysten tilanne on haastava koronakriisin vuoksi, mutta rajoitusten purkaminen parantaa näkymiä eikä Ukrainan kriisikään ole tuonut merkkejä laajasta konkurssiallost. Ukrainan kriisin vaikutusta pienentää se, että Venäjistä riippuvaisia yrityksiä on ollut maakunnassa vähän.

Yrittäjyys kiinnostaa Kainuussa, ja uusia yrityksiä perustettiin viime vuonna enemmän kuin kertaakaan vuoden 2013 jälkeen. Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä määrä laski hieman vuoden takaisesta. Starttirahojakin myönnettiin viime vuonna eniten sitten vuoden 2016, ja tahti on jatkunut lähellä samaa tasoa alkuvuonna. Lopettaneiden yritysten määrä oli viime vuonna korkea edellisvuosiin. Tästä huolimatta yrityskanta on kasvanut tasaisesti jo vuodesta 2018 asti, eikä koronakriisikään pysäyttänyt kehitystä.

Yrittäjät ovat ikääntyneitä muun väestön tapaan, ja eläköitymisiä on runsaasti seuraavan viiden-kymmenen vuoden aikana. Omistajanvaihdosten tuleekin lisääntyä huomattavasti nykyisestä tai monet kannattavat yritykset lopettavat toimintansa. Ongelmana on, että omistajanvaihdoksen valmistelu aloitetaan usein liian myöhään, eikä prosessissa hyödynnetä ulkopuolista asiantuntijaosaamista.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Ukrainan kriisi ei ole toistaiseksi nostanut Kainuun työttömyyttä, eikä suurta työttömyyden kasvua ole näköpiirissä. Epävarmuus on kuitenkin lisääntynyt ja tulevan työllisyysvaikutuksen arviointi on vielä haastavaa. Kehitykseen vaikuttaa moni asia kuten sodan kesto, inflaatio, energian ja raaka-aineiden hinta, Euroopan ja maailmantalouden synkentyneet näkymät, komponenttien saatavuus jne. Kainuulaiset pk-yritykset arvioivat, että työvoiman tarve ei enää kasva seuraavan vuoden aikana.

Kainuun työttömyys vähentyi vuositasona yhtäjaksoisesti lähes viisi vuotta helmikuuhun 2020 saakka. Myönteinen työttömyyskehitys näkyy myös työllisyysasteessa. Työllisyysaste oli vuonna 2021 69,3 %, mikä on 1,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden 2019 normaalitilanteessa ja enemmän kuin kertaakaan vuoden 2011 jälkeen. Edelleen kuitenkin koko maan keskiarvoon oli matkaa 3 prosenttiyksikköä ja ELY-keskusalueista tulos oli kuudenneksi matalin.

Kainuun väestörakenne, jossa työmarkkinoille tulevien nuorten ikäryhmien koko on työmarkkinoilta eläköityviä poistuvia selvästi pienempi, on jo pitkään vaikuttanut osaltaan työttömyyden pienentymiseen. Työmarkkinoilta eläköityy samanaikaisesti sekä työttömiä että työssä olevia, joiden työpaikat avautuvat nuoremmille ikäluokille. Pitemmällä aikavälillä työttömien määrä vähenee ikäranteen vaikutuksesta vielä pitkään.

Pula osaavasta työvoimasta on vaikea. Työvoiman kysyntä oli Kainuussa vuonna 2021 ennätyslistä. Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin TE-palveluihin 14 000, peräti 66 % enemmän kuin vuoden 2019 normaalitilanteessa. Työvoiman kysyntä on jatkunut lähellä samaa tasoa. Myönteinen tilanne johtuu etenkin työpaikkojen määrän huomattavasta noususta työllistämistoiminnan toimialalla, johon kuuluu työnvälitystoiminta ja työvoiman vuokraus. Työpaikkoja myös ilmoitetaan aiempaa herkemmin TE-palveluihin työvoimapulasta johtuen.

Tekijöistä on pulaa alalla kuin alalla, ja monissa ammattiryhmissä työttömiä työnhakijoita on vähemmän kuin TE-palveluihin ilmoitettuja avoimia työpaikkoja. Ammattibarometrin viimeisen vuoden arvioissa suurin pula tekijöistä on ollut sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä rakennus-, metalli-, ICT-, metsä- ja ravintola-aloilla. Tilastokeskuksen toteuttaman työnantajahaastattelun mukaan vuonna 2021 kainuulaisista työvoimaa

etsineistä toimipaikoista peräti 60 % koki ongelmia työvoiman saannissa. Maakunnan rekrytointiongelmat ovat olleet kasvussa vuodesta 2015 ja koko maan vaikeimmat jo neljänä vuonna peräkkäin.

Ulkomaalaisten työnhakijoiden aktivointiaste on ollut Kainuussa maan paras jo vuodesta 2015. Ukrainalaisia pakolaisia on maakunnassa noin 600, joista elokuun lopussa työnhakijana oli 120 ja työttömänä 60. Ukrainalaisten työnhakijoiden määrä on lisääntynyt Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen reilulla sadalla hengellä. Ukrainalaisia oli kesällä kausitöissä, ja iso osa heistä on nyt tullut työnhakijoiksi. Pakolaisilla on monipuolisesti osaamista, mutta isoin työllistymisen haaste on kielitaito, sillä suurin osa heistä ei osaa englantiaakaan. Pidemmällä aikavälillä heille on mahdollista löytää laajasti töitä.

On selvää, ettei Kainuun väestömäärä riitä työvoimatarpeeseen, ja pula osaavasta työvoimasta pahenee entisestään tulevina vuosina. 15–64-vuotiaiden määrä vähenee edelleen 20 % vuoteen 2040. Mikäli väestöennuste toteutuu, edes työllisyysasteen nousu 83 %:iin vuonna 2040 ei riitä pitämään työllisten määrää nykytasolla. Pelkästään kotimaisella työvoimalla ei siis ratkaista haasteita vastaisuudessaakaan – etenkin kun suurimmassa osassa muutakin maata työkäisten määrä vähenee – ja maahanmuuton huomattava lisääminen on välttämätöntä. Kansainvälisiä rekrytointeja tukevien palvelujen ja asettautumispalvelujen kehittäminen, joihin kaupunkikin panostaa, on ensiarvoisen tärkeää.

Lähde: TEM Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2022

1.2.3 Kuntatalouden tilanne

Kuntataloudessa koettiin vuonna 2021 toinen peräkkäinen vahva vuosi. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli noin 1,6 mrd. euroa ylijäämäinen ja toiminnan ja investointien rahavirta lähes tasapainossa. Kuntatalouden vuosi 2022 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella hyvältä. Ennusteen mukaan verotulojen hyvä kasvu pitää vuosikatteen likimain viime vuoden tasolla ja toiminnan ja investointien rahavirta kääntyy positiiviseksi.

Sote-uudistus muuttaa kuntatalouden tunnuslukuja voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset ja niitä vastaava rahoitus poistuvat. Vuonna 2023 talouslukujen suurten prosenttimuutosten taakse kätkeytyy muun muassa kustannusten ripeä kasvu. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on 3,8 prosenttia vuonna 2023. Painoarvoltaan merkittävin kustannuskehitykseen vaikuttava tekijä on kunta-alan ansiokehitys, jota kasvattaa kesäkuun alussa saavutettu kunta-alan sopimusratkaisu. Kuntatalouteen luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi.

Vuosi 2023 on kuntatalouden kehitysarviossa jopa ennätysellisen vahva sote-uudistukseen liittyvien ajoitustekijöiden vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen nettokustannukset siirtyvät pois kuntien vastuulta vuoden 2023 alusta alkaen, mutta uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä ensi vuonna täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti. Tämän arvioidaan vahvistavan kuntataloutta 1,2 mrd. eurolla vuonna 2023. Vuosikate riittää selvästi kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan noin 1,2 mrd. euroa positiivinen vuonna 2023.

Kuntatalouden tilanne helpottuu sote-uudistuksen myötä, kun nopeimmin kasvavat menot siirtyvät pois kuntien vastuulta. Vuosikate riittää painelaskelmassa kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina. Kuntatalouteen jää kuitenkin sote-uudistuksen jälkeen menojen ja tulojen välinen rakenteellinen epätasapaino, ja kokonaismenot pysyvät vuosina 2024–2026 hieman tuloja suurempina. Lisäksi sote- ja pelastustoimen palveluiden siirtyessä hyvinvointialueille kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla kaventuvat. Samanaikaisesti investointitarpeet pysyvät mittavina muun muassa rakennuskannan iän,

muuttoliikkeen ja toimintaympäristön muutosten vuoksi. Tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien rakenteellisten uudistusten tarve säilyy siten sote-uudistuksen jälkeenkin.

Kehitysarvion mukaan kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosittain keskimäärin 2,9 prosenttia ja toimintatulot keskimäärin 0,7 prosenttia vuosina 2024–2026. Toimintamenojen kasvu aiheutuu pääasiassa hintojen noususta, jonka arvioidaan olevan peruspalvelujen hintaindeksillä mitattuna keskimäärin 3,6 prosenttia vuodessa. Verotulot laskevat vielä vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen täysimääräinen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verorahoitus kasvaa keskimäärin 3,0 prosenttia vuodessa vuosina 2025–2026.

Kuntatalouden lainakannan kasvuvauhti hidastuu selkeästi viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalouden kehitysarviossa lainakanta kasvaa vuoteen 2026 mennessä 21,1 mrd. euroon. Korkotaso on pysynyt jo pitkään poikkeuksellisen matalalla tasolla, mutta korkoympäristön normalisoituminen useamman vuoden vallinneesta epätavallisesta tilanteesta, jossa nimelliskorot ovat olleet negatiivisia, on jo alkanut. Tämä kiristää myös velkaantunutta kuntataloutta.

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2023

Hyvinvointialueet

Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Kuntien vastuulla säilyy asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia alueita, jotka vastaavat sekä sosiaali- ja terveystalouden että pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu aluksi pääosin valtion rahoitukseen. Sote-rahoitusjärjestelmä uudistetaan tarvevakioituihin kriteereihin perustuvaksi.

Sote-uudistus vaikuttaa merkittävästi kuntien toimintaan ja talouteen. Se vaikuttaa muun muassa kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, omaisuuteen, velkoihin ja sopimukseen sekä henkilöstöön. Kuntasektorin työntekijämäärä vähentyy merkittävästi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueiden palvelukseen. Yli 173 000 ihmisen työnantaja vaihtuu. Uudistuksen seurauksena kuntien toiminnan kustannukset vähenevät ja käyttötalouksien menoista siirtyy pois noin puolet. Pitkällä aikavälillä oleellisin kuntavaikutus on, että väestön ikääntymiseen ja sairastavuuteen liittyvät kustannukset ja niistä seuraavat kuntatalouteen kohdistuvat riskit siirtyvät pois yksittäisten kuntien vastuulta.

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja tätä myötä niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirretään valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa. Rahoituksen siirto toteutetaan vähentämällä kunnilta peruspalvelujen valtionosuuksia, kunnallisveroa, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta. Kuntien verotulojen vähentämistä vastaavasti korotetaan valtion ansiotuloverotusta ja valtion osuutta yhteisöveron tuotosta. Kuntalaisten ansiotuloverotuksen taso säilyy käytännössä ennallaan.

Lähde: Soteuudistus.fi

1.2.4 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus

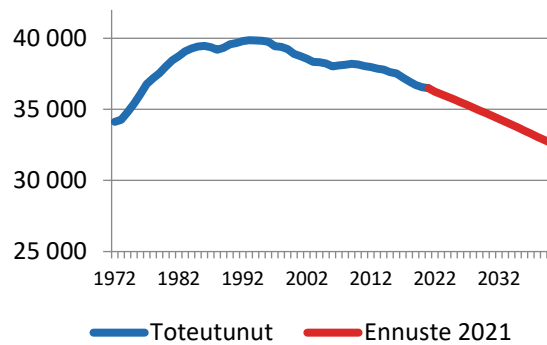
Väestö

Kajaanin väkiluku on laskenut 1990-luvun puolesta välistä saakka. 37 000 asukkaan raja alitettiin vuonna 2018. Vuoden 2021 lopussa asukkaita oli 36 493 (vähennystä vuodessa -74). Ennakkotiedon mukaan elokuussa 2022 asukkaita oli 36 250 (vähennystä vuodenvaihteesta -243). Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Kajaanin väkiluku vähenee vuosittain vajaalla 200 hengellä. Nykyisellä aluejaolla (mukana entinen

Kajaanin maalaiskunta ja entinen Vuolijoen kunta) Kajaanissa on vuonna 2033 saman verran asukkaita kuin vuonna 1972 – noin 34 000 asukasta.

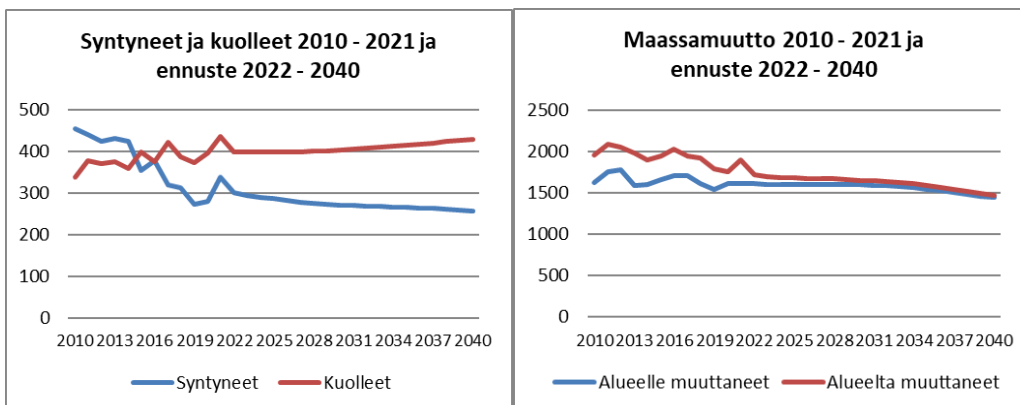
Vuosina 2020–2021 väkiluvun lasku hidastui, mutta vuoden 2022 aikana lasku näyttää taas kiihtyvän. Tilastokeskuksen vuonna 2021 tekemä väestöennuste osoittaa, millainen väestökehitys on luvassa, jos viimeaikainen väestökehitys jatkuisi muuttumattomana seuraavat vuosikymmenet.

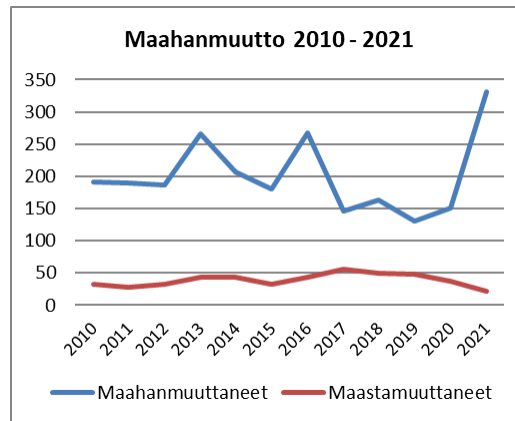
Kajaanin väestökehitys 1972-2021 ja ennuste 2022-2040

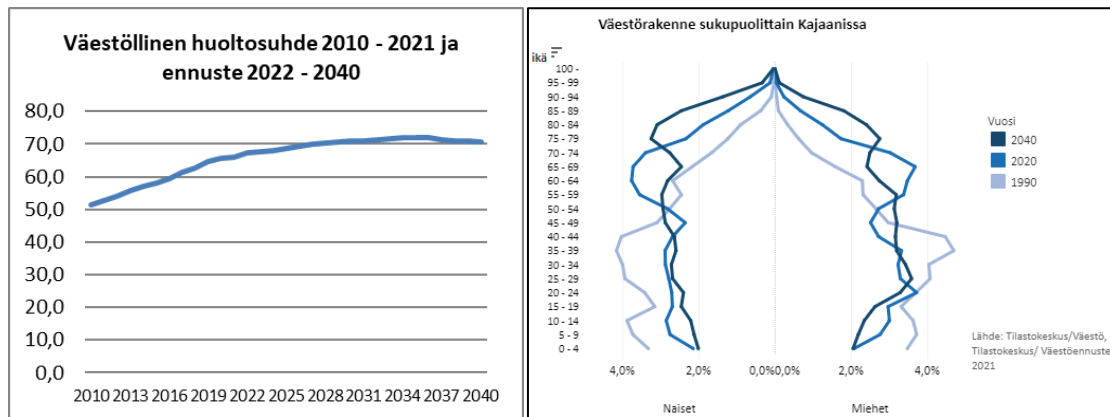
2010-luvun alussa Kajaaniin syntyi noin 450 lasta vuodessa. Vuosikymmenen loppupuolella lapsia syntyi enää reilut 300 vuodessa. Tähän mennessä suurin aallon pohja saavutettiin vuonna 2019, jolloin syntyvyys laski ensimmäisen kerran alle 300 lapsen (274 lasta). Vuonna 2020 syntyi 280 lasta ja vuonna 2021 syntyi 339 lasta. Vuoden 2022 kesäkuun loppuun mennessä lapsia oli syntynyt 127 (163 vuonna 2021), mikä ennakoii alle 300 lasta koko vuonna. Väestöennusteen mukaan kuolleisuuden huippu on saavutettu eikä kuolleisuus juurikaan nouse.

Kajaanista on muuttanut viime vuosina muualle maahan vajaat 300 ihmistä enemmän kuin tänne on muuttanut muualta Suomesta. Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen, kuntien välinen nettomuutto oli vain -137 henkeä. Vuonna 2021 Kajaanista muutti pois -279 enemmän kuin tänne muutti. Vuoden 2022 kesäkuun loppuun mennessä kuntien välinen nettomuutto oli -200. Väestöennusteessa nettomaassamuuton oletetaan vähenevän, mutta pysyvän kuitenkin Kajaanille epäedullisena. Maahanmuutto tasoittaa Kajaanin väkiluvun kehitystä. Vuosi 2021 oli Kajaanille ennätyskellisen positiivinen maahanmuuttovuosi. Kajaaniin muutti muutti ulkomailta 331 henkeä, ja Kajaanista muutti ulkomaille 21 henkeä. Maahanmuutto vaihtelee vuosittain.

Väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään heikkenee. Väestö vanhenee ja sukupuolirakenne vinoutuu. Väestörakenteen muuttuessa ikääntyneiden palvelukysyntä kasvaa ja lasten ja nuorten palvelujen tarve vähenee.

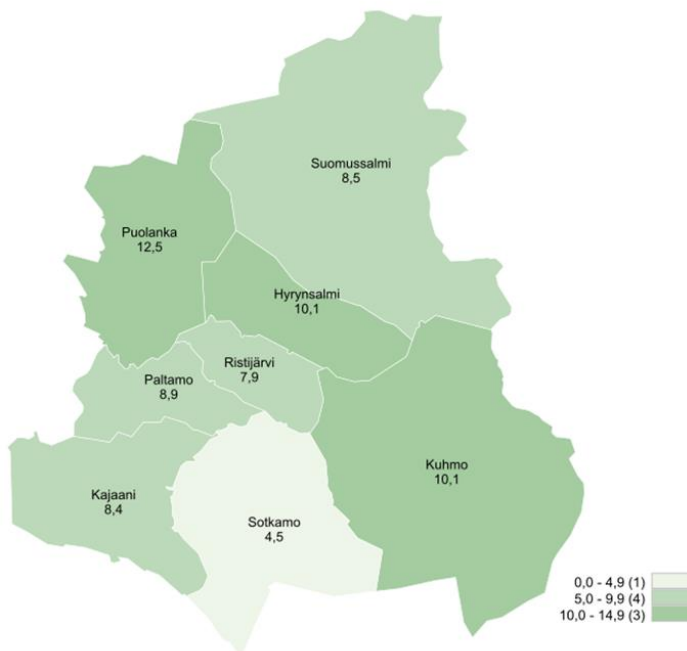

Työllisyys

Koko Kainuussa oli elokuun lopussa 2 530 työtöntä työnhakijaa, mikä on vähiten Työnvälitystilaston ensimmäisen tiedon eli vuoden 2006 jälkeen. Valtakunnallisesti Kainuussa työllisyysluvut ovat paranneet muuta maata poikkeuksellisen nopeammin. Prosentuaalisesti tarkasteltuna pienentyminen vuoden 2019 elokuusta oli selkeästi suurinta koko maassa. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta, eli työttömyysaste, oli Kainuussa kuun lopussa 8,2 %, mikä on 1,3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin sekä vuosi sitten että kolme vuotta sitten. Kainuun työttömyysaste oli ELY-keskusalueista viidenneksi matalin, koko maassa se oli 9,1 %.

Työttömyys pieneni vuoden takaisesta lähes kaikissa Kainuun kunnissa. Eniten työttömyys väheni Paltamossa (-29 %) ja Sotkamossa (-28 %). Lukumääräisesti tarkasteltuna työttömyys laski eniten Kajaanissa (-180). Ristijärvellä työttömyys kasvoi yhdellä hengellä. Alhaisin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Sotkamon 4,5 % ja Ristijärven 7,9 %. Korkein osuus oli Puolangan 12,5 % ja Hyrynsalmen sekä Kuhmon 10,1 %. Kajaanissa asui kuun lopussa 55 % (1 397) Kainuun työttömistä työnhakijoista. Kuun lopussa avoinna olleista työpaikoista 66 % (953) oli Kajaanissa. Avoimien paikkojen määrän kasvu oli suurinta Sotkamossa, jossa paikkoja oli 58 % vuodentakaisista enemmän (+88). Hyrynsalmella paikkoja oli puolestaan 17 % viime vuotta vähemmän (-5). Lukumääräisesti muutokset olivat useimmissa kunnissa melko pieniä. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2022)

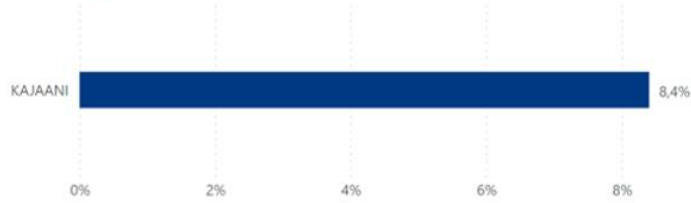
Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

Tietoalusta **MYLLY** Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta*

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta % - 2022/Elokuu

Kunta selite ● KAJAANI

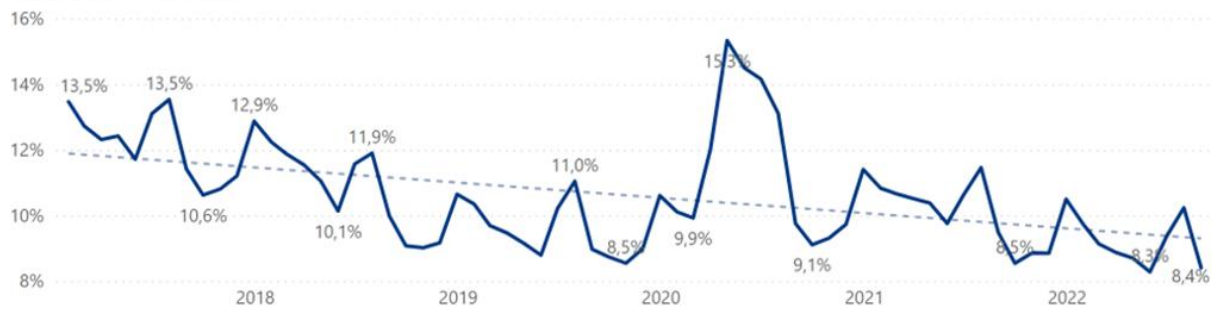
Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta %

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta %

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta - Aikajana

Kunta selite — KAJAANI

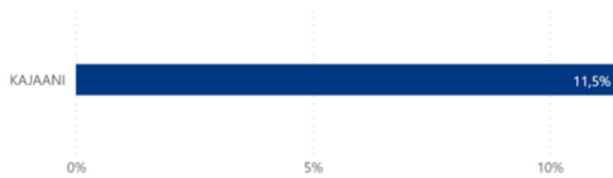

Elokuussa 2022 Kajaanissa työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 1397. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 811 ja naisia 586. Työttömyys väheni eniten alle 25-vuotiailla nuorilla, 25 % (-92). Kajaanissa nuorten työttömyysaste oli kuun lopussa 11,5 %. Koronapandemia nosti nuorten työttömyyttä pandemian alussa, mutta nyt nuorisotyöttömyys on lähtenyt takaisin laskuun. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, Työllisyyskatsaukset 2022)

Tietoalusta
MYLLY Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta*

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta % - 2022/Elokuu

Kunta selite ● KAJAANI

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta %

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta %

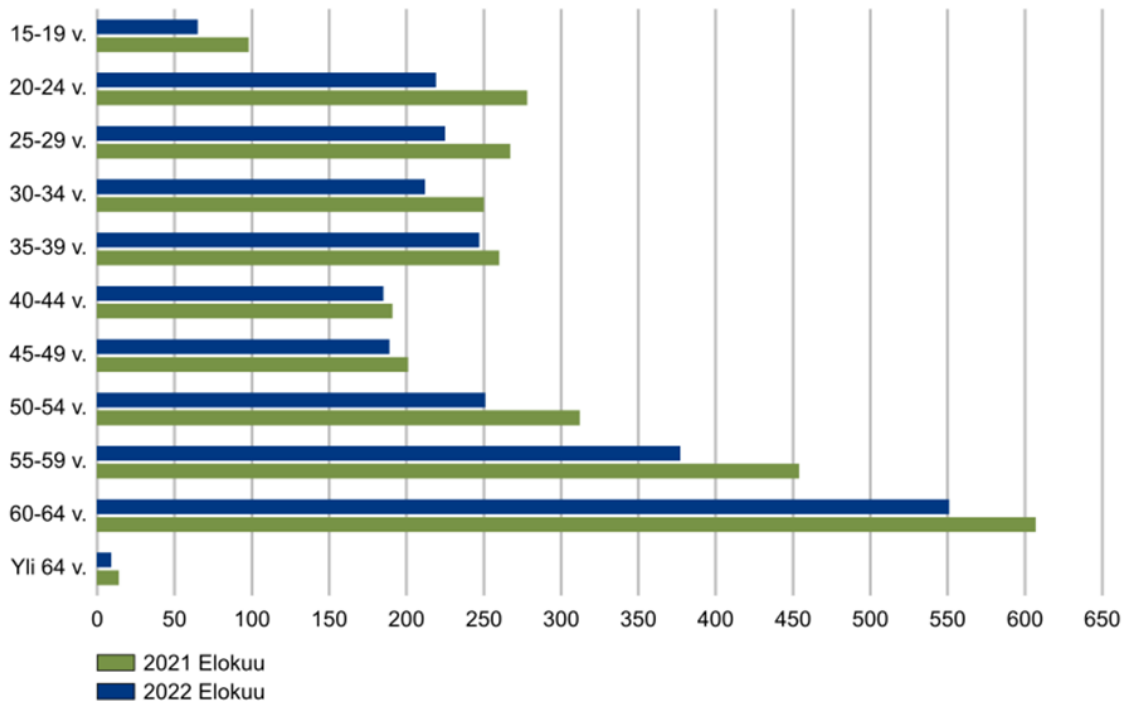
Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta - Aikajana

Kunta — KAJAANI

TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT IKÄRYHMÄN MUKAAN

Kainuu

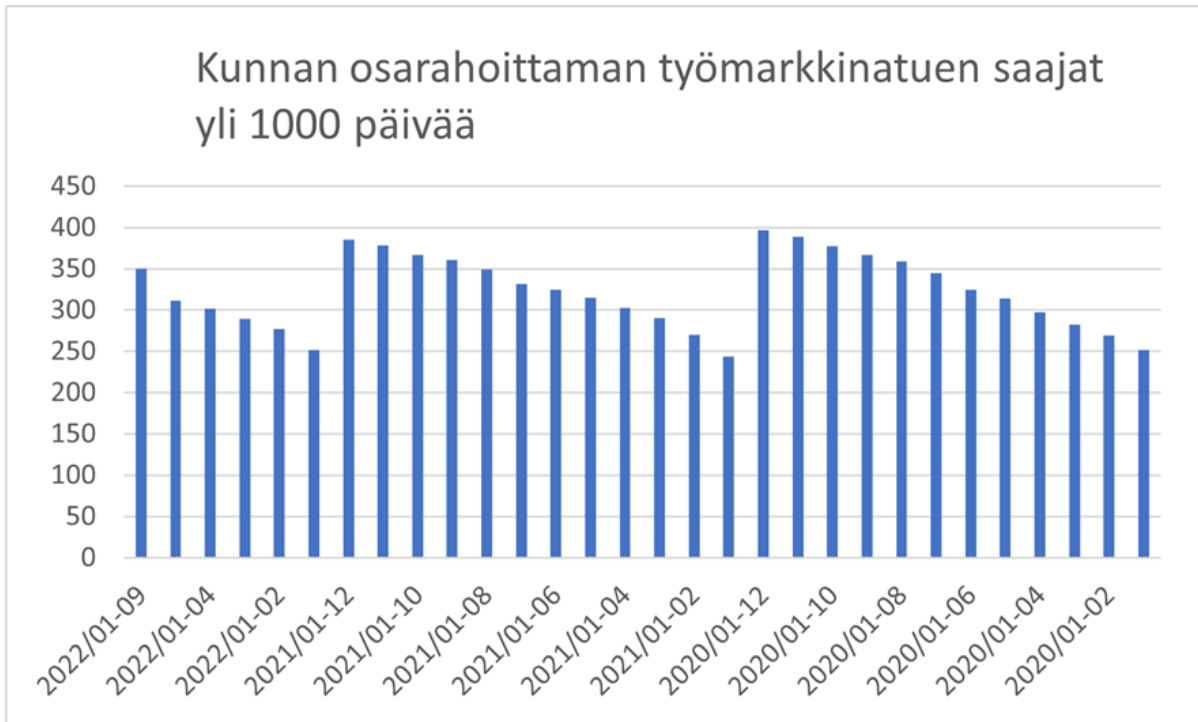

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

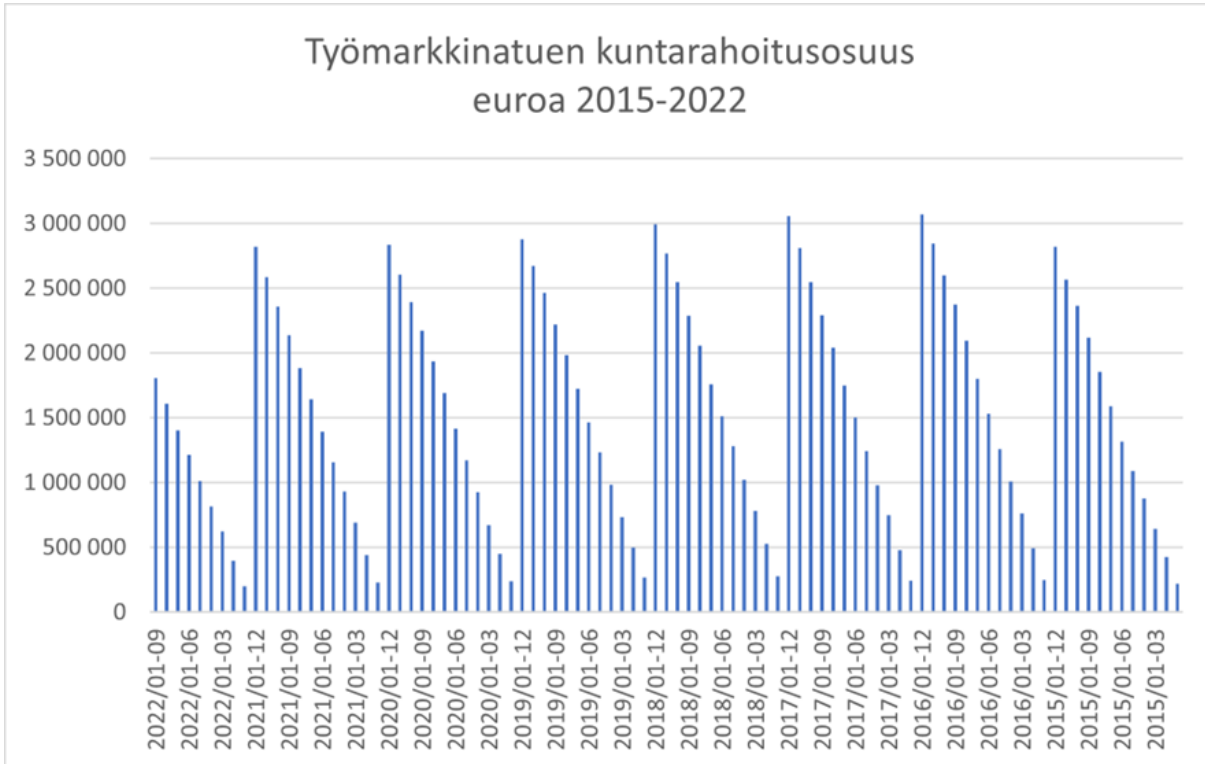
Työttömistä työnhakijoista 47 % oli yli 50-vuotiaita. Kunnissa suurin yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä oli Suomussalmella, 63 %, Hyrynsalmella, 61 %, ja Kuhmossa, 61 %. Pienin yli 50-vuotiaiden osuus oli Kajaanisssa,

38 %. Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli elokuussa 2022 Kajaanissa 525, 584, joka on 59 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien määrä on lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna ja heitä oli 362, joka on 5 henkilöä edellisvuotta vähemmän.

Työmarkkinatuen kuntaosuus on kokonaisuudessaan ollut laskusuuntainen vuodesta 2016 lähtien. Koronapandemiasta huolimatta vuoden 2021 työmarkkinatuen osuudet laskivat hieman. Vuoden 2022 alusta alkaen lasku on ollut arvioituakin parempaa ja nopeampaa. Tavoitteena vuodelle 2022 oli tehdä 200 000 euroa säästöjä kunnan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuissa. Tavoitteeseen todennäköisesti tullaan pääsemään ja arvion mukaan työmarkkinatuenmaksuosuudet jäävät vuonna 2022 alle 2,5 milj. euron. Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuksien laskusuhdanne johtuu muun muassa alueen erittäin hyvästä työllisyystilanteesta sekä työllisyysenhoidon kuntakoikeilussa tehdystä aktiivisesta työstä. Kunnan henkilöstöresursointi työllisyysenhoidon on ollut kannattavaa.

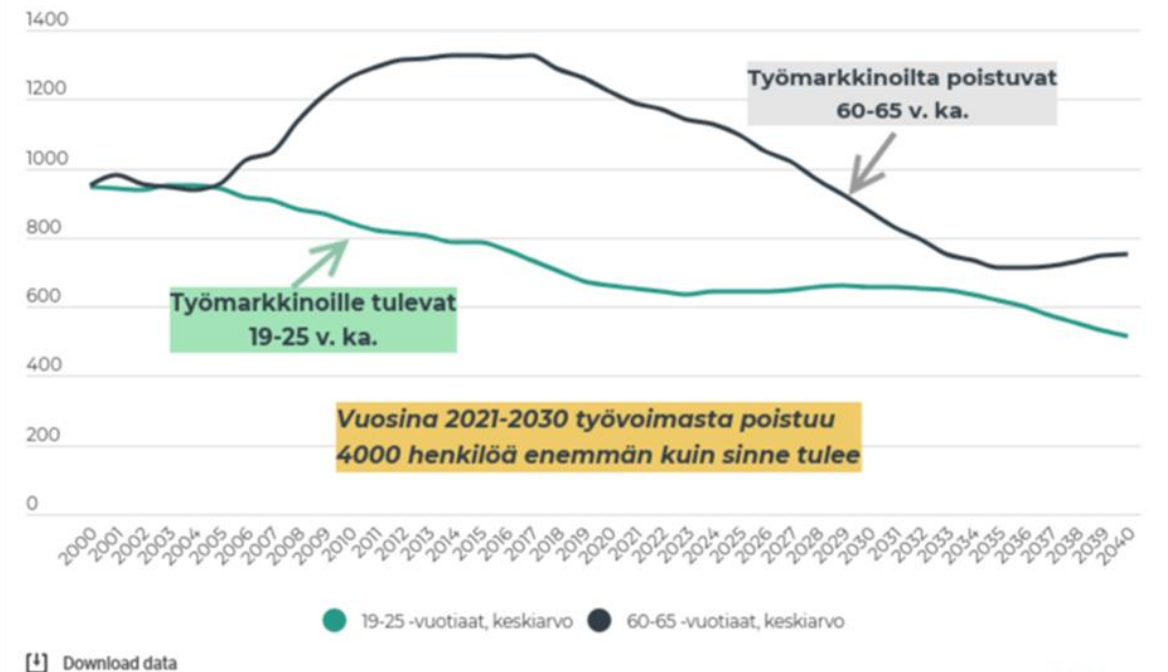
Työvoiman kysyntä oli Kainuussa vuonna 2021 ennätysellistä ja on jatkunut edelleen lähellä samaa tasoa alkuvuonna. Elokuun aikana uusia työtehtäviä tuli avoimeksi 10 % enemmän (+127) kuin vuotta aikaisemmin, yhteensä 1 344. Ammattiryhmien kehityksessä oli vaihtelua - kasvu oli kappalemääräisesti suurinta palvelu- ja myyntityöntekijöiden paikoissa (+180), määrä pieneni etenkin rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöillä (-85). Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin etenkin palvelu- ja myyntityöntekijöille (390) sekä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöille (279).

Kuukauden lopussa työpaikkoja oli avoinna TE-palveluissa peräti 30 % enemmän (+333) kuin vuosi sitten, yhteensä 1 441. Kuukauden aikana oli avoinna yhteensä 2 430 eri työpaikkaa, 5 % vuotta aiempaa enemmän (+107).

Monilla aloilla on ollut pitkään työvoimapulaa ja kuun lopussa useissa ammateissa oli vähemmän työttömiä työnhakijoita kuin avoimia paikkoja. Vaikeinta oli löytää terveydenhuollon erityisasiantuntijoita – eli esimerkiksi lääkäreitä, hammaslääkäreitä ja eläinlääkäreitä –, terveydenhuollon asiantuntijoita – eli esimerkiksi sairaanhoitajia -, liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijoita, prosessityöntekijöitä, teollisuustuotteiden koonpanijoita, suojele- ja vartiointityöntekijöitä sekä asiakaspalvelutyöntekijöitä. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, Työllisyyskatsaukset 2022)

Kainuun alueen suurena haasteena on väestönkehitys, joka on viime vuosina ollut laskeva. Kehityksen suunnan muuttaminen tai lieventäminen edellyttää suurta määrää nuoria, sekä etenkin työikäisiä asukkaita Kainuuseen, että osaavan työvoiman saamista ulkomailta. Vuosina 2021–2030 työvoimasta poistuu Kainuussa 4000 henkilöä enemmän, kuin sinne tulee. Tämä tekee noin 445 henkilön vajeen vuodessa.

KAINUUN TYÖMARKKINOILTA POISTUVAT JA SINNE TULEVAT IKÄLUOKAT

Kainuun liitto, päivitetty 16.3.2021

data: Väestörakenne ja väestöennuste 2019 Tilastokeskus

Hallitus päätti puoliväliriihessä jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus antoi esityksen eduskunnalle palveluiden siirrosta kuntiin 6.10.2022. Maaliskuussa 2021 käynnistyneissä työllisyyskuntakokeiluissa tavoitellaan eri palveluiden parempaa yhteensovittamista ja tehokkaiden palveluiden löytämistä etenkin pitkäaikaistyöttömille, vieraskielisille sekä nuorille. TE-palveluiden on tarkoitus siirtyä kokonaisuudessaan kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Määrärahat palveluiden toteuttamiseen tulevat valtionosuuksina. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, tiedote 6.10.2022)

TE-palveluiden tuottaminen siirtyy kuntien vastuulle 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. Valmistelun tämänhetkisenä tavoitteena on kaikkien Kainuun kuntien ja Koillismaan kuntien muodostama työllisyysalue. Siirrossa kaupungista tulee palvelujen järjestämisestä vastaava vastuukunta, jonka palvelukseen TE-toimistoista siirtyvä henkilöstö tulee. Kuntien työllisyyspalvelujen henkilöstö säilyy kuntien palveluksessa, ellei kunta halua sopimuksella siirtää henkilöstöään vastuukunnalle. Palvelujen tuottamisesta ja resurssoinnista on sovittava työllisyysalueen kuntien kesken. Palvelujen tuottamisen rahoitus tulee laskennallisella perusteella kullekin kunnalle osana yleistä valtionosuutta.

Asuminen

Kajaanissa oli 18 778 asuntokuntaa vuonna 2021. Asuntokuntien pinta-ala oli keskimäärin 41,8 m²/henkilö. Ahtaasti asuminen on vähentynyt ja tilavasti asuminen lisääntynyt hiljalleen. Vuonna 2021 ahtaasti asui 5 135 kajaanilaista. Noin 25 prosenttia kajaanilaisista asuu vuokralla. Vuokralla asuminen on lisääntynyt hieman viime vuosina. Noin 65 prosenttia kajaanilaisista asuu rivi- ja pientaloissa.

ARAn mukaan vuonna 2021 Kajaanissa oli 9 yksin asuvaa asunnotonta, joista pitkäaikaisasunnottomia oli 4 ja naisia neljä. Yhtään nuorta tai maahanmuuttajaa ei ollut asunnottomana. Kainuun sotessa kehitetään edelleen asumissosiaalityötä. Lokakuussa 2022 Kajaanissa asui 33 henkilöä Kainuun soten välivuokra-asunnossa. Välivuokrauksen ehtona on sitoutuminen välitystilipalveluun ja asumisen ohjaukseen. Välivuokraustoiminnalla ehkäistään asunnottomuutta.

Vuonna 2021 Kajaanissa oli 8 750 asuinrakennusta. Niistä pientaloja oli 7 507, rivitaloja 657, kerrostaloja 545 ja asuntolarakennuksia ja erityisryhmien asuinrakennuksia 41. Asuntoja oli yhteensä 20 919, ja niistä vakinaisesti asuttuja 18 778. Kesämökkejä oli 1 651.

Syyskuun lopussa 2022 vuokra-asuntojen keskimääräinen vuokra oli 11,94 euroa/m². Vaparaohitteisten asuntojen keskimääräinen vuokra oli 12,11 euroa/m² ja ARA-rahoitteisten 11,25 euroa/m². Keskimääräinen vuokrataso on laskenut hieman edellisistä vuosista. Vanhojen osakeasuntojen kauppoja tehtiin 536, ja niiden keskimääräinen neliöhinta oli 1 311 euroa.

Rakentaminen

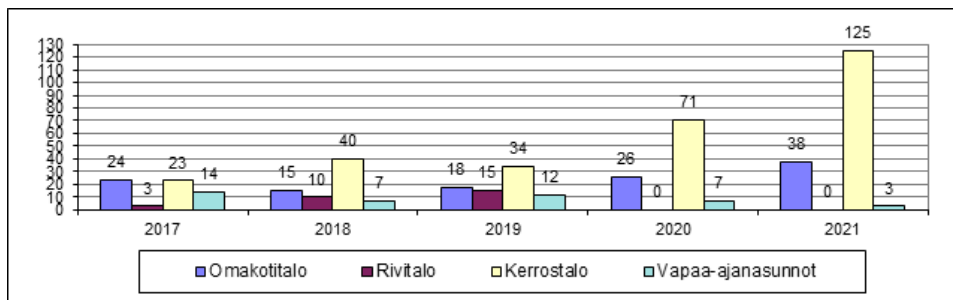
Myönnetyt rakennusluvut vuonna 2021 (asuinhuoneistot ja vapaa-ajan asunnot)

- pientalot 37 kpl / 38 huoneistoa
- rivitalot 0 kpl
- kerrostalot 2 kpl / 125 huoneistoa
- vapaa-ajan asunnot 3 kpl

Rakennus- ja toimenpidelupia käsiteltiin vuonna 2021 yhteensä 404 kpl. Määrä on 37 kpl enemmän kuin vuonna 2020. Pientalojen uudisrakennuslupia myönnettiin 37 kpl, mikä on 11 taloa enemmän kuin edellisenä vuonna. Haja-asutusalueelle myönnettiin lupa 16 talolle.

Myönnetyt luvat vuosina 2017–2021

Asuinhuoneistojen lukumäärät (kpl), mukaan lukien vapaa-ajan asunnot

Rakennushankkeisiin liittyviä viranomaiskatselmuksia tehtiin yhteensä 1941 kpl, mikä on 830 kpl enemmän kuin vuonna 2020. Luvussa on mukana aloituskokoukset ja on huomioitava, että aloituskokouksia järjestetään useammin kuin aikaisempina vuosina. Rakennushankkeissa on ollut vaativia kohteita ja aloituskokouksella on suuri merkitys hankkeen ohjauksessa ja valvonnassa. Vuoden 2021 katselmuksluvussa on mukana myös luvanhaltijalle annettu huomautus vanhentuneesta luvasta, niitä ei ole kirjattu aikaisempina vuosina.

Rakentamista säätelee tällä hetkellä noin 20 vuotta vanha maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL), mutta uusi rakentamislaki on valmisteilla. Uuden rakentamislain ja siihen liittyvän lain rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä on tarkoitus astua voimaan 1.1.2024. Jatkossa rakentamisen luvat ja alueiden käytön suunnitelmat tullaan tekemään ja tallentamaan valtakunnalliseen tietojärjestelmään yhteen toimivan tietomallin mukaisina.

Tavoitteena on yksinkertaisemman lupajärjestelmän avulla sujuvoittaa rakentamista ja tarkempi tieto rakennusten ja alueidenkäytön vaikutuksista auttaa hillitsemään niiden taakkaa luonnolle.

Tuleviin lakimuutoksiin on alettava varautumaan jo vuonna 2023 tietomallennuksiin soveltuvin ohjelmahankinnoin ja sekä kouluttautumalla.

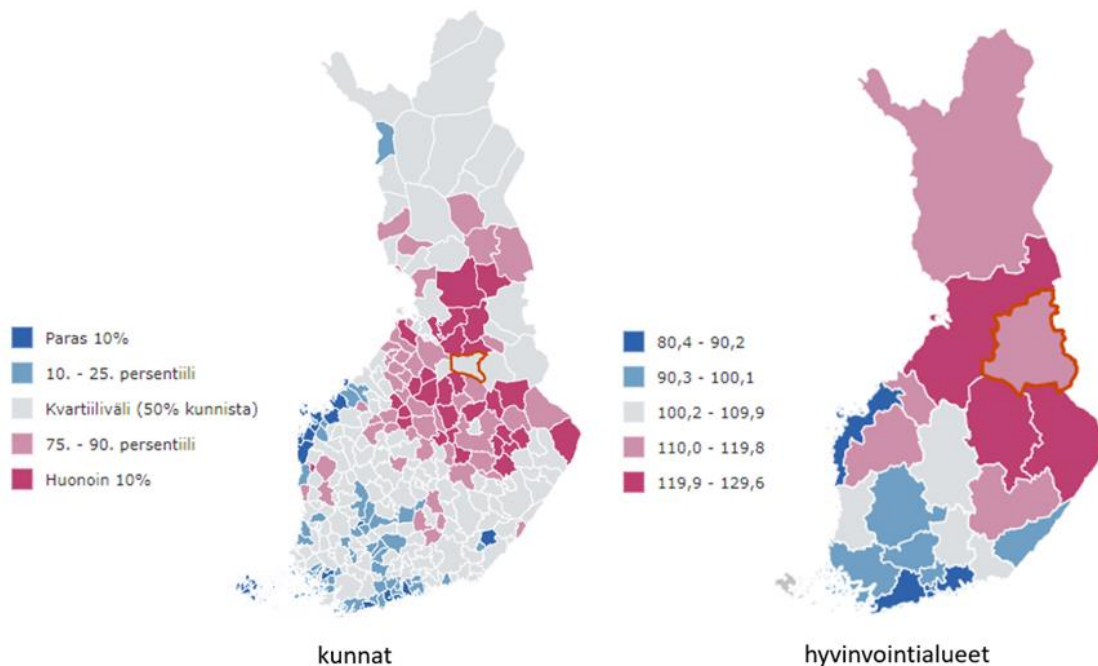
Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

Hyvinvoinnin edistämistä Kajaanissa ohjaa valtuuston hyväksymä hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2022–2025. Jotta hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen mahdollistuu, otetaan ne huomioon osana kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelua. Hyvinvoinnin edistäminen on laaja-alaista ja edellyttää useiden eri toimijoiden yhteistyötä, jonka keskiössä on asukas. Hyvinvointialueiden aloittaessa on tärkeää panostaa toimivien yhdyspintojen muodostamiseen Kajaanin kaupungin hyvinvointia edistävän toiminnan sekä Kainuun hyvinvointialueen ennaltaehkäisevän ja hyvinvointia edistävien palvelujen välillä. Kajaanin kaupunki panostaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kumppanuussopimuksilla sekä tukemalla kolmannen sektorin yhdistystoimintaa huomioiden erityisesti ikääntyvän väestön tarpeet.

Vuoden 2023 alusta otetaan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kyseessä on taloudellinen kannustin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella. Tulosindikaattorit (6 kpl) kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Prosessi-indikaattorit (15 kpl) kuvaavat kunnan toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. HYTE-kertoimen indikaattorit on otettu huomioon Kajaanin hyvinvointisuunnitelmassa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ikävakioitu sairastavuusindeksi kuvaa kuntien ja hyvinvointialueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää sairastavuus alueella on. Kajaani kuuluu keskimmäiseen kvartaaliväliin (keskiarvo 100). sairastavuusindeksi viimeisimmällä tarkasteluajanjaksolla v.2017–2019 on 108,1. Luku on hieman laskenut edellisiltä jaksoilta (v.2015–2017 118,4 ja v.2016–2018 110,8).

THL:n sairastavuusindeksi ajanjaksolla 2017–2019

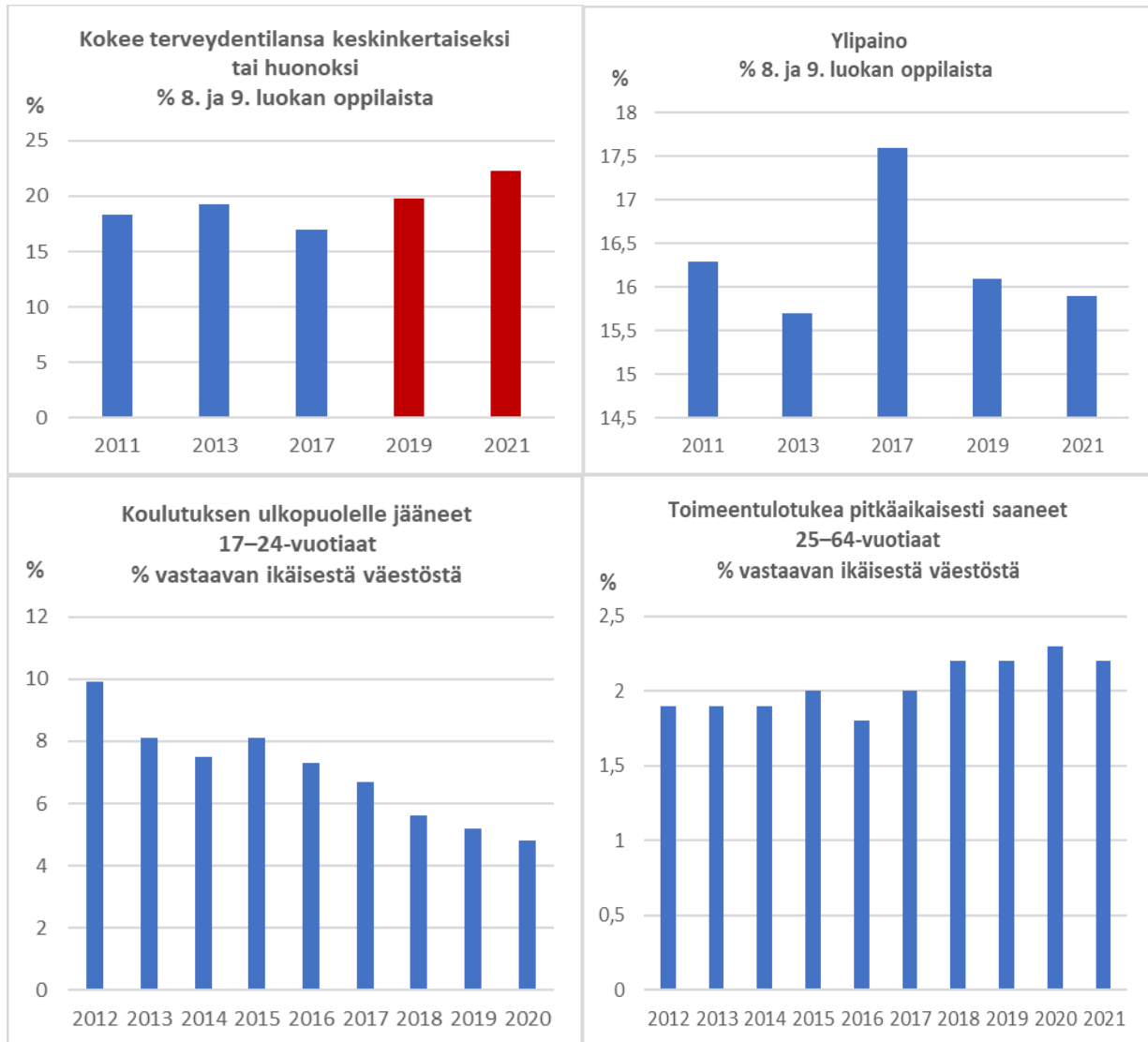

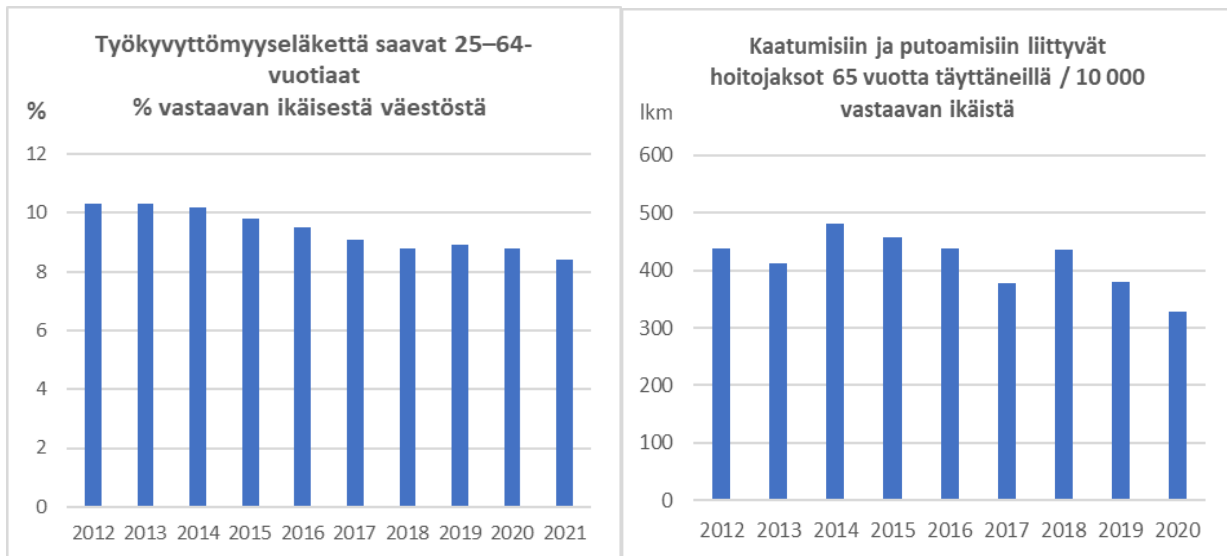
Las-

ten ja nuorten tyytyväisyys elämää kohtaan on kouluterveyskyselyn mukaan laskenut (4. ja 5. lk. v.2019 90,1 % ja v. 2021 84,2 %). Nuorten kohdalla (8.–9. lk., lukio 1.–2. lk. ja aol) erityisesti elämänsä erittäin tyytyväisten osuus on laskenut. Tämä sama trendi näkyy koko maassa. Vastaavasti myös yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus on kasvanut niin lasten (4.–5 lk.) kuin nuorten (8.–9. lk., lukio 1.–2. lk. ja aol) keskuudessa.

Tulosindikaattorit

Kaavioissa myönteistä kehitystä on kuvattu sinisellä ja kielteistä kehitystä punaisella.

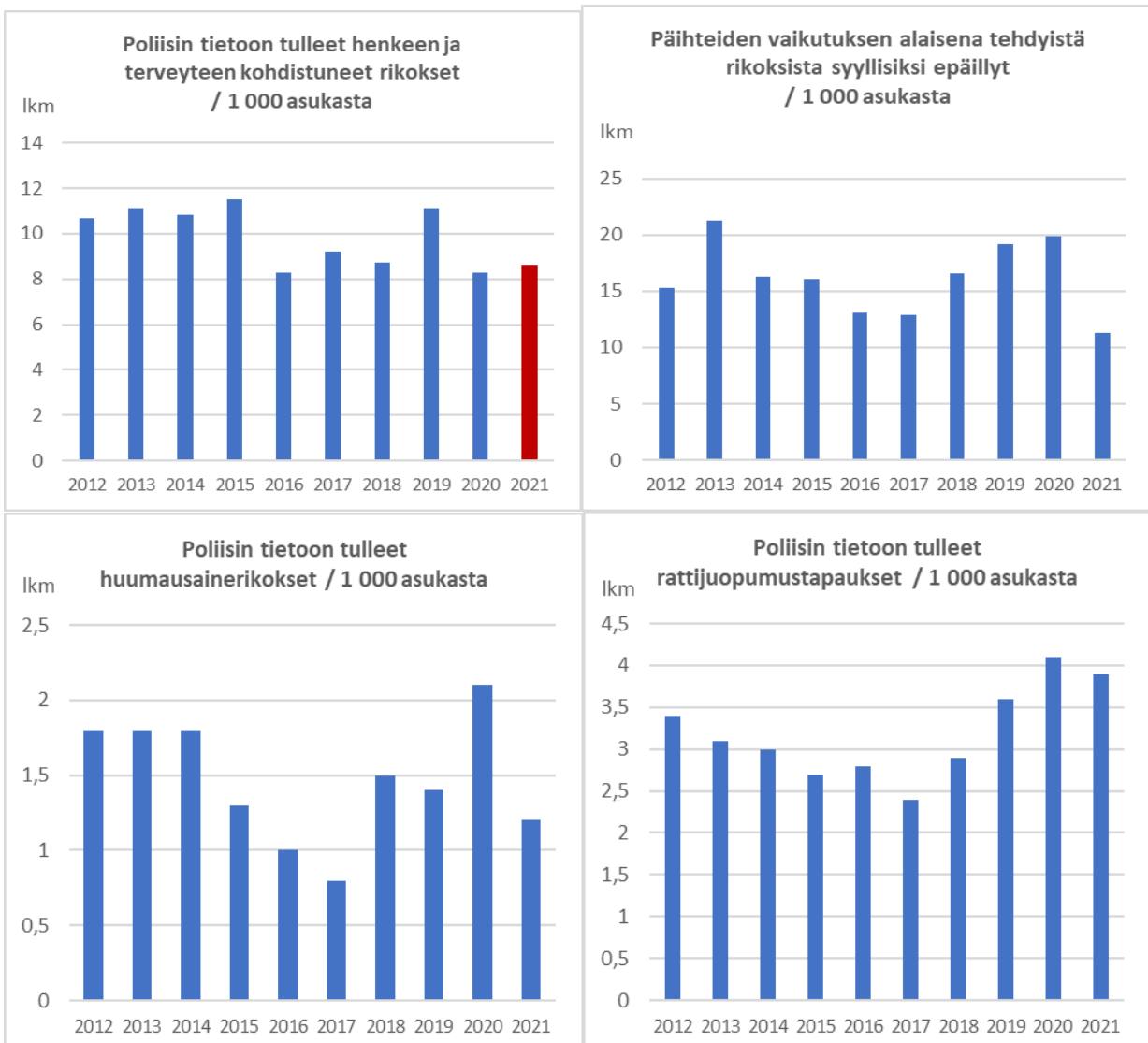
Prosessi-indikaattorit (Kuntajohtoon ja peruskoulun tiedot päivitetty v. 2021 ja liikunnan v. 2022)

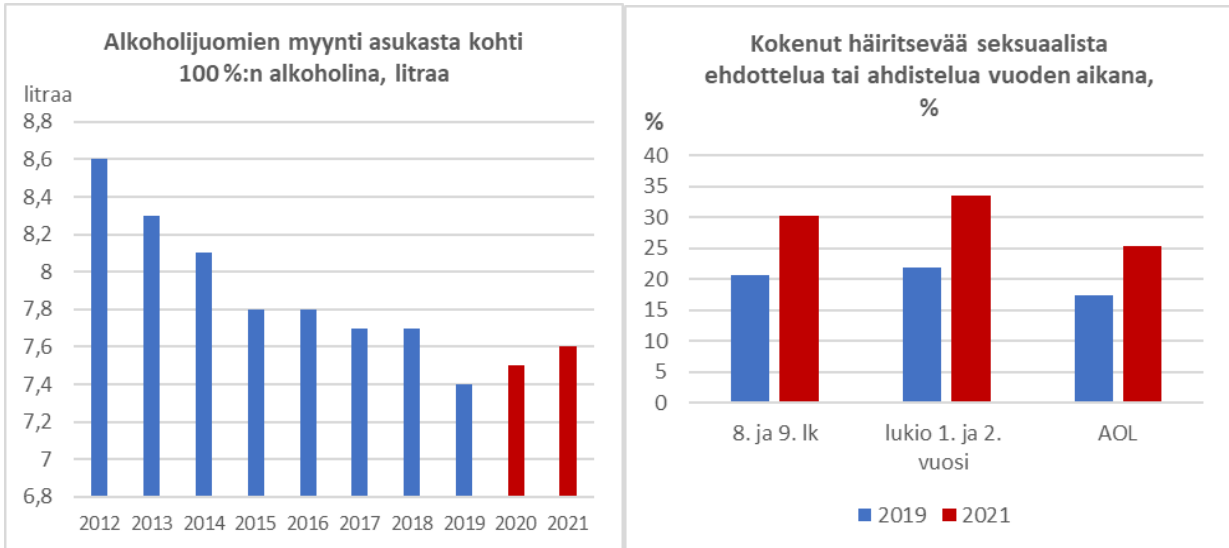
		pisteet 0–100
		v. 2021/2022
Kuntajohto		
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintapoja ja niissä tapahtuneita muutoksia	Kajaani	100
	koko maa	90
Kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	Kajaani	100
	koko maa	75
Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Kajaani	0
	koko maa	78
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	Kajaani	100
	koko maa	96
Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraateja/foorumia	Kajaani	100
	koko maa	93
Liikunta		
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa	Kajaani	100
	koko maa	62
	Kajaani	0
	koko maa	88
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	Kajaani	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	koko maa	92
Liikunnan edistämistä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakkoarviointiin (EVA).	Kajaani	100
	koko maa	52
	Kajaani	100
	koko maa	95
Peruskoulu		
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastus	Kajaani	79
	koko maa	80
	Kajaani	84
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan (lukumäärä tiedossa)	koko maa	70
	Kajaani	85
Koulujen pitkät liikuntavälitunnit	koko maa	70

Kouluruokailusuositus koululounaan ja välipalojen järjestämisestä	Kajaani	73
	koko maa	66
Kulttuuri		
Kulttuuriin osallistumista edistäessään kunta järjestää itse tai tukee taloudellisesti toimintaa, jolla madalletaan kulttuuriin osallistumisen kynnystä	Kajaani	
	koko maa	

Turvallisuusindikaattorit kertovat kajaanilaisten turvallisuudessa tapahtuneista muutoksista. Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä on laskenut edellisestä vuodesta. Myös poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten määrä on tasoittunut kasvettuaan kolme vuotta. Alkoholijuomien myynti on usean vuoden laskuun jälkeen kasvanut taas vuosina 2020 ja 2021. Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua kokeneiden määrä on kasvanut nuorten (8. ja 9. lk, lukio 1–2 lk. ja ammatillinen oppilaitos) keskuudessa. Seuraavissa kaavioissa myönteistä kehitystä on kuvattu sinisellä ja kielteistä punaisella.

Lähteet: THL: Sotkanet, Kouluterveyskysely, TEAviisari, sairastavuusindeksi

2 KAUPUNKISTRATEGIA

Kaupunginvaltuuston 28.3.2022 hyväksymän Kajaani – aikaa elämälle! -kaupunkistrategian tavoitteena on, että vuonna 2026 kajaanilaiset ovat ylpeitä kotikaupungistaan Kainuun menestyvänä maakuntakeskuksena. Suuntaamme tulevaisuuteen kolmella teemalla.

Elinvoima ja osaaminen - *Menestyvä kaupunki*

Teemme uudistavaa elinvoimapolitiikka ja olemme houkutteleva kaupunki kasvavalle yritystoiminnalle. Haemme kestävästä kasvusta teknologiaosaamisesta ja sen soveltamisesta, tulevaisuuden palveluista, luontomme rikkauksista, matkailusta ja uusiutuvasta energiasta. Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman.

Helppo ja turvallinen arki luo hyvän elämän mahdollisuuksia kaikenikäisille kajaanilaisille ja erilaisille kotitalouksille. Kajaani on vetovoimainen kaupunki opiskelijoille, nuorille naisille ja perheille. Arvostamme alueemme osaajia, ja uusia osaajia muuttaa Kajaaniin kotimaasta sekä ulkomailta. Teemme yhteistyötä alueen muiden viestinviejien kanssa nostaaksemme Kajaanin pito- ja vetovoimatekijät esille.

Laaja kulttuuritarjonta, monipuoliset harrastukset ja erilaiset asumisen mahdollisuudet lisäävät Kajaanin lumovoimaa. Kajaani on paras kaupunki tehdä monipaikkaista työtä.

Lapset ja nuoret - *Lasten ja nuorten kaupunki*

Meille on tärkeintä, että lasten sekä nuorten on hyvä kasvaa Kajaanissa ja heille rakentuu myönteinen suhde kotikaupunkiin.

Tuemme lapsia ja nuoria hyvän elämän rakentamisessa ja huolehdimme heistä kasvun eri vaiheissa. Tarjomme lapsille, nuorille ja lapsiperheille terveyttä, hyvinvointia ja kasvua edistävää tukea sekä oppimisympäristöjä. Edistämme lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä kaikissa kasvuympäristöissä. Toimimme niin, ettei yksikään nuori syrjäytyisi.

Lisäämme nuorten osallisuutta kuuntelemalla ja kuulemalla. Otamme nuoret mukaan heitä koskeviin asioihin. Rakennamme edellytyksiä nuorten kohtaamiselle, harrastusmahdollisuuksille ja tapahtumille.

Kestävä kehitys - *Resurssiviisas luontokaupunki*

Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia, kestävästä kehitystä ja vihreää siirtymää edistävästi. Pidämme yhdessä huolta puhtaasta luonnostamme ja ympäristöstämme. Edistämme luonnon monimuotoisuutta, hillitsemme ilmastonmuutosta ja vähennämme päästöjämme.

Kehitämme Kajaania maakuntakeskuksena, jossa on tiivis ja kaupunkimainen keskusta sekä elinvoimaiset kyläalueet. Hyödynnämme tehokkaasti olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, jotta voimme tarjota monipuolisesti erilaisia vaihtoehtoja asumiseen sekä liike- ja teollisuustoimintaan.

Edistämme uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä kiertotaloutta. Käytämme tilojamme tehokkaasti ja parannamme energiatehokkuutta. Suosimme kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Teemme kestäviä hankintoja.

Helposti saavutettavat taajamametsät, laajat metsäalueet sekä esteettömät lähivirkistysalueet lisäävät hyvinvointiamme.

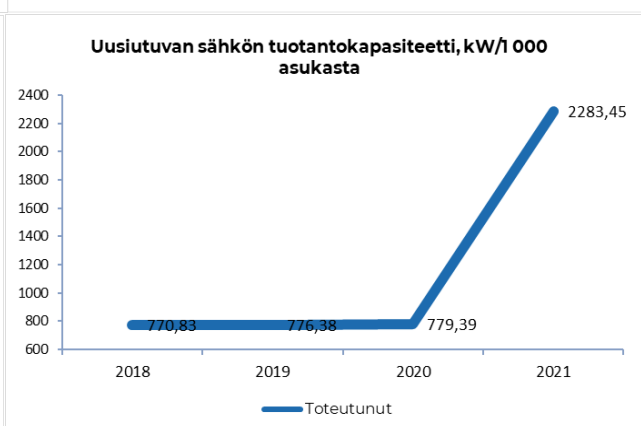
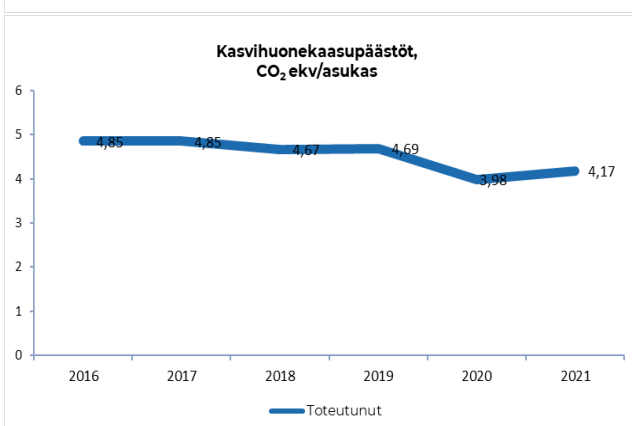
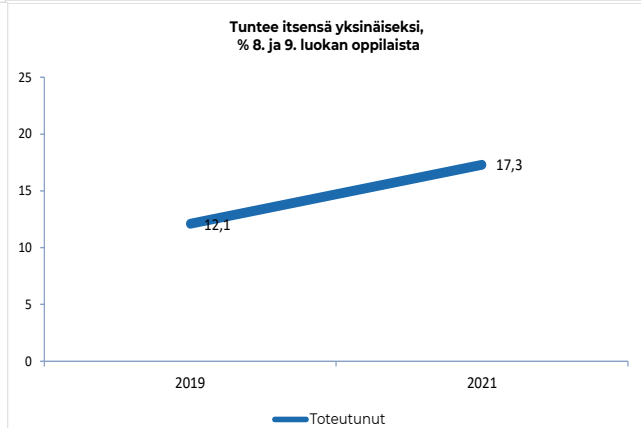
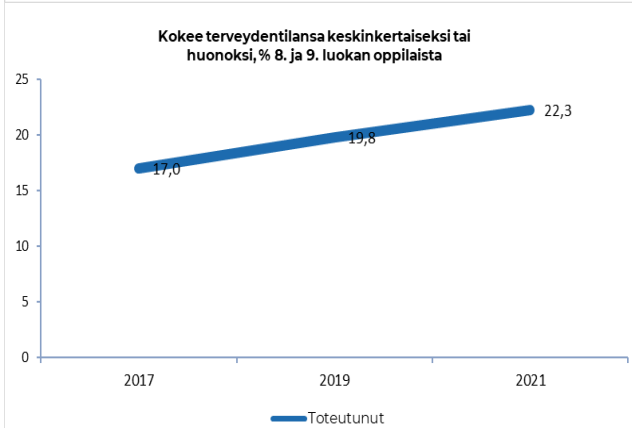
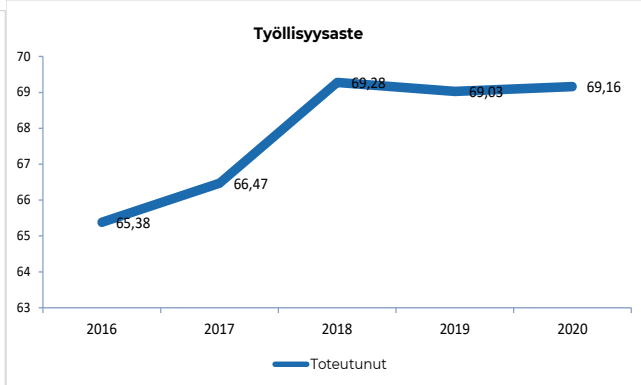
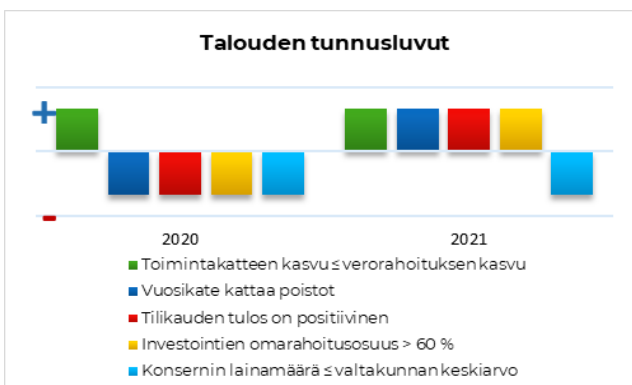
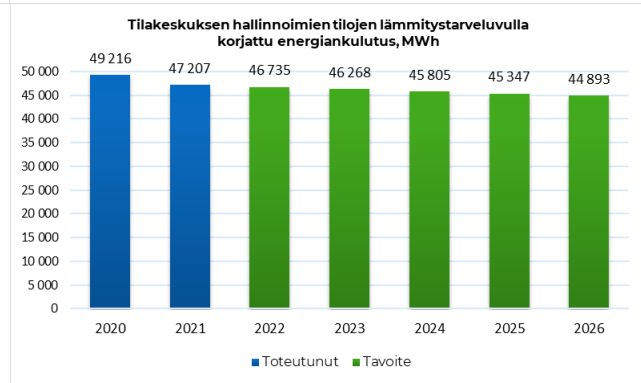
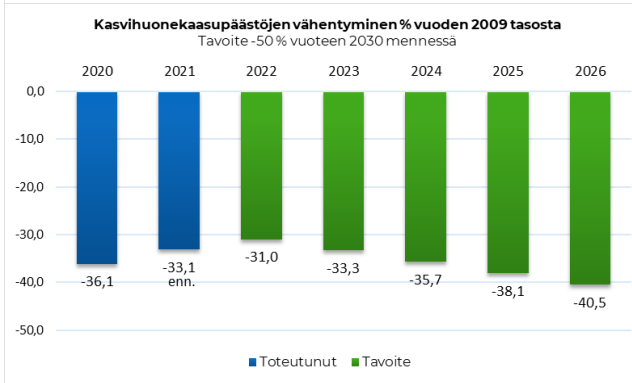
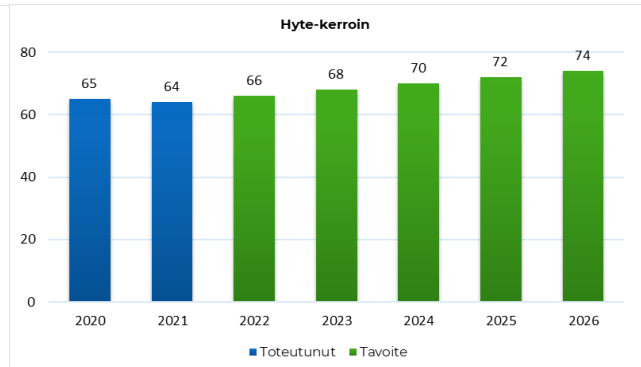
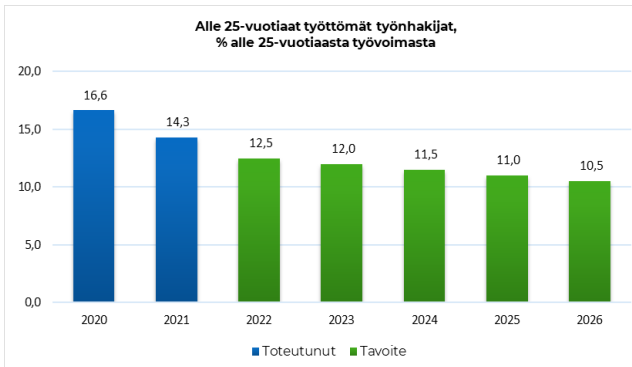
Strategian toteuttaminen

Talousarviossa asetetaan vuosittain mitattavat tavoitteet toimialoille, liikelaitoksille ja tytäryhtiöille strategian toteuttamiseksi. Lisäksi strategiaa toteuttavat elinvoimaohjelma, hyvinvointisuunnitelma, maankäyttöpoliittinen ohjelma, kulttuuriohjelma, liikkumishjelma, henkilöstöohjelma sekä omistajapolitiittiset linjaukset.

Strategiset mittarit ja indikaattorit

Kaupunkistrategian toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, joille on asetettu vuosittavoitteet ja indikaattoreilla, jotka kuvaavat tavoitteiden toteutumista jälkikäteisesti tai harvakseltaan niin, etteivät ne sovi varsinaisiksi mittareiksi.

3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.9.2022.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan osatekijät jaotellaan Kajaanin kaupungissa seuraavasti:

- 1) päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta,
- 2) henkilöstöasioiden sisäinen valvonta,
- 3) taloussuunnittelun sisäinen valvonta,
- 4) kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta,
- 5) talousraportointi,
- 6) omaisuuden hallinnoinnin sisäinen valvonta,
- 7) tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta,
- 8) avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen,
- 9) sopimushallinta sekä
- 10) hankkeiden (projektien) hallinnointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Kajaanin kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Kajaanin kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen:

- 1) strategiset riskit,
- 2) taloudelliset riskit,
- 3) operatiiviset riskit sekä
- 4) vahinkoriskit.

3.1 Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoihin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti (liike-)toimintapäätösten tekemiseen, resurssien allokontiin, johtamisjärjestelmiin ja kykyyn reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kaupungin toimintaan liittyviä strategisia riskejä ovat esimerkiksi strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit kuten väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset.

Kaupungin väestömäärän ja väestörakenteen negatiivinen kehitys, sekä huoltosuhteen heikkeneminen ovat merkittävä riski. Riskin toteutumista ja mahdollisia muutoksia riskin muutosnopeuteen liittyen täytyy seurata, jotta kaupungin palvelurakenteita saadaan suhteutettua väestöpohjan muutoksiin nähden riittävästi. Ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita myös kaupungin palvelurakenteissa.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Viimevuosina keskeiseksi riskiksi Kainuussa ja Kajaanissa on noussut osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet. Kyseessä on merkittävä riski alueen elinkeinoelämälle ja Kajaanin kaupungille.

Yksi merkittävimmistä strategisista riskikokonaisuuksista liittyy kaupungin talouden tasapainoon pitkällä aikavälillä. Käyttötalous ei ole tasapainossa ja palvelutuotannon kustannustaso on liian korkea tuloihin nähden. Taloudellisista tavoitteista poikkeaminen ja taloudelle asetettujen raamien ylittäminen sisältävät merkittäviä riskejä. Talouden tasapainoon liittyvien riskien hallinnassa oikein mitoitettujen sopeuttamistoimenpiteet ja niiden toteutuminen ovat keskeisessä asemassa.

Sote uudistus tuo merkittävän muutoksen kaupungin toimintaympäristöön. Hyvinvointialueen myötä kaupungin rahoitusasemaan liittyvällä muutoksella voi olla merkittäviä vaikutuksia Kajaanin kaupungin talouteen, rahoitukseen sekä vaikutuksia myös lainanottokykyyn.

Työ- ja elinkeinopalvelut ovat siirtymässä kuntien järjestettäväksi vuonna 2025. Siirtoon liittyvän rahoitusmallin muutokseen liittyy merkittävää epävarmuutta. Riskinä on, että siirtyviä tehtäviä ei korvata täysimääräisesti, jolloin taloudellisen kuormitus kohdistuisi Kajaanin kaupunkiin. Muutoksen yhteydessä myös osamisen siirtymiseen liittyy epävarmuutta. Riskiä pyritään hallitsemaan osallistumalla työllisyydenhoidon kuntakokeiluun. Kuntakokeilulla pyritään löytämään ennakoivasti toimivia malleja vaikuttavien palveluiden järjestämiseen.

3.2 Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä taloudellisia riskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriskit (lyhyt- ja pitkäaikaisrahoitukset). Taloudellisten riskien hallintaa ohjaa mm. Kajaanin kaupunginvaltuuston vahvistama ohje varainhankinnasta ja sijoitustoiminnan periaatteista. Kaupungin merkittävin taloudellinen riski liittyy talousarviossa ja talouden raameissa pysymiseen.

Kajaanin kaupungin verorahoituksen pohja muuttuu hyvinvointialueuudistuksen myötä. Jatkossa Kajaanin kaupunki on nykyistä enemmän verotulojen kertymisestä riippuvainen, joten talouden ja työllisyyden suhdanteiden kehittymisellä on välittömiä vaikutuksia kaupungin rahoituspohjaan ja verotulojen kertymiin. Ennakoitua suuremmat verotulojen muutokset saattavat toteutuessaan aiheuttaa kaupungin palvelutasoon liittyvää muutostarvetta.

Vuoden 2022 voimakkaan inflaation myötä kustannukset ovat kasvaneet kautta linjan ja inflaatiota pyritään hillitsemään korkoja nostamalla. Samaan aikaan talouden taantuma tai vähintään odotettavissa oleva matalasuhdanne vaikuttaa talouden ja työllisyyden kehitykseen negatiivisesti. Energiakriisi ja energiakustannusten kehitys, sekä raaka-aineiden saatavuus ja hintojen kehitys vaikuttavat talouksiin. Palkkamenojen odotetaan kasvavan, kun kuluttajien ostovoimaa on tuettava. Jos menot kasvavat huomattavasti tulopohjaa enemmän, on palvelurakenteita ja -tasoa tarkasteltava kautta linjan.

Sijoitustoimintaan liittyy aina riskejä ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä. Kajaanin kaupungin sijoitussalkun tuottotavoite on pitkällä aikavälillä noin 4 prosenttia. Kaupunki pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla sijoitusomaisuutta mahdollisimman laajasti maantieteellisen jakauman sekä eri omaisuusluokkien välillä. Kajaanin kaupunki on valinnut kolme varainhoitoyhtiötä, jotka hoitavat täyden valtakirjanperiaatteella kaupungin sijoitussalkkua. Varainhoidossa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan linjauksia ja kaupunginhallituksen hyväksymää sijoitussuunnitelmaa ja varainhankintaa ja sijoitustoimintaa seuraa kaupunginhallituksen alaisena toimiva konsernijaosto.

Kajaanin kaupungin lainamäärän kasvuun liittyy olennaisesti korkomenojen kasvamisen riski. Kajaanin kaupungin lainasalkusta 30 % on kiinteäkorkoisia lainoja ja 70 % vaihtuvakorkoisia. Euribor 6 kk oli vuoden 2022 alussa -0,5 % ja 28.10.2022 2,0 % tasolla. Nykyinen lainasalkku on suojattu kattavasti koronvaihtosopimuksilla korkotasoon 4,5–5,0 % saakka. Korkomenoihin liittyvä riski voi toteutua, mikäli korot nousevat yli 4,5 % tasoon ja lainamäärä jatkaa huomattavaa kasvuaan. Käyttötalouden tasapainolla ja investointien sopeuttamisella taloudellisesti kestäväälle tasolle on olennainen merkitys Kajaanin kaupungin lainakannan kehitykseen.

3.3 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Operatiiviset riskit ovat tyypillisesti seurauksena tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskejä ovat esimerkiksi organisaatioon ja johtamiseen liittyvät riskit, tietoturvallisuusriskit, prosessiriskit, toiminnan keskeytysriskit, projekti- ja hanketoiminnan riskit, sopimus- ja vastuuriskit, varautumiseen ja kriisitilanteisiin liittyvät riskit, sekä lain vastaiseen toimintaan ja väärinkäyttöihin liittyvät riskit.

Keskeisimmät henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin, sekä osaavan työvoiman saatavuuteen. Henkilöstön sairastavuuden lisääntyminen ja mahdollinen poissaolojen kasvu voivat vaikeuttaa palvelutuotantoa. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit ovat kasvaneet ja tulevilla suunnittelukaudella osaavan henkilöstön saatavuudessa voi ilmetä merkittäviä haasteita. Riski on edelleen korkea esimerkiksi perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen opettajien osalla ja edellä mainittujen lisäksi riski on kasvanut myös muiden ammattiryhmien osalta. Henkilöstön ikääntyminen ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä haasteita suunnitelmakaudella.

Kaupungin talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden uudistusta koskevaan hankkeeseen liittyy useita merkittäviä riskejä, joilla voi toteutuessaan olla laaja-alaisia vaikutuksia koko organisaation toimintaan. Hankkeen riskienhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota ja riskejä on hallittava projektiriskien hallintamenetelmin.

Covid-19 pandemiaan liittyy edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä, joista saattaa aiheutua erilaisia taloudellisia ja toiminallisia seurauksia myös tulevilla taloussuunnittelukaudella. Pandemiasta aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat mm. henkilöstön työturvallisuuteen ja työssä jaksamiseen sekä kaupungin palvelutuotantoon. Pandemian mahdollinen pitkittyminen aiheuttaa haasteita kaupungin taloudelle, sekä koettelee työntekijöiden kuin kuntalaistenkin henkistä kriisinsietokykyä. Pandemiaan liittyvien riskien hallitsemiseksi

tehostettu tilannekuvan ylläpito, viestintä ja ennakoivasti suunnitellut varautumistoimenpiteet ovat keskeisessä asemassa.

3.4 Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Kajaanin kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen. Vahinkoriskien hallintaan liittyy keskeisesti vakuutusturva, jonka on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Henkilöturvallisuuteen liittyvät riskit voivat kohdistua sekä omaan oma henkilöstöön että kaupungin palveluiden piirissä oleviin asiakkaisiin. Henkilöturvallisuusriskit muodostuvat esimerkiksi tapaturmista, uhkatilanteista sekä asiakkaisiin liittyvistä turvallisuuspoikkeamista. Tapaturmat voivat kohdistua kaupungin henkilöstöön, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Tyypillisesti nämä ovat erilaisia työhön, työmatkoihin tai opiskeluun liittyviä tapaturmia. Työtapaturmien varalle kaupungilla on lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, jota täydennetään vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella sekä matkavakuutuksella.

Tulipaloihin ja muihin vahinkoihin liittyvät riskit, ovat todennäköisyydeltään pieniä, mutta toteutuessaan saattavat aiheuttaa vakavia vahinkoja ihmisille, ympäristölle, kiinteistöille sekä palvelutuotannolle. Riskiä hallitaan esimerkiksi kiinteistökohtaisten pelastussuunnitelmien ja säännöllisen harjoittelun avulla.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kaupungin toimintaan monella tavalla. Erilaiset sään ääri-ilmiöt voivat aiheuttaa kiinteistö-, henkilö ja omaisuusvahinkoja tai niistä voi seurata muita ylimääräisiä kustannuksia. Kovat pakkasjaksot, varsinkin pitkittyessään, voivat aiheuttaa lämmityskustannusten nousua. Lisäksi esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Kaupunki varautuminen häiriötilanteisiin perustuu varautumissuunnitelmaan.

Kaupungin vakuutusturva on kilpailutettu vuonna 2020 ja uudet vakuutus sopimukset astuivat voimaan pääosin 1.1.2021. Kilpailutuksen yhteydessä on pyritty varmistamaan vakuutusten riittävä kattavuus suhteessa hyväksytyyn riskitasoon. Vakuutusturvan kattavuutta on arvioitu vuoden 2022 aikana ja täydennetty muun muassa metsävakuutusten osalta.

4 TALOUSSUUNNITTELU

4.1 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kaupunkikonsernin taloustavoitteet. Talousarvion valmistelusta vastaa hallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. Kajaanin kaupungin tytäryhteisöille on asetettu omistajapoliittisissa linjauksissa (kv 7.12.2020 § 58) toimintaa ohjaavia tavoitteita.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnantehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talouden suunnittelussa lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä muut toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa ja -suunnitelmassa otetaan huomioon koko kuntakonserni niin, että tytäryhteisöjen toiminta ja talous kytketään tavoitteiden avulla tiiviisti kunnan strategiaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungin tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talouden tasapaino sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta ja huomioon on otettava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

E erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikkomat ja jos ne ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet säädetyt raja-arvot. Arviointimenettely voidaan aloittaa jos:

- Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.
- Tai seuraavat neljä tunnuslukua yhdessä:
  1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.
  2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
  3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
  4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumavertailussa.

Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousosassa asetetaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

4.2 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Lakisääteinen talousarviositovuus koskee valtuuston hyväksymiä toiminnan tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita. Muun toimielimen käyttösuunnitelmassa asettamat osatavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää samalla tavoin kuin muukin toimielimen tekemä päätös.

Talousarvion sitovuus on oikeudellisesti vahvempi kuin taloussuunnitelman. Taloussuunnitelma on kuitenkin kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Voimassa oleva taloussuunnitelma ohjaa talousarviovalmistelua. Siitä saa poiketa vain perustellusta syystä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1) Käyttötalousoosan talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimialatasolla seuraavasti:

- tulokorteissa esitetyt toiminnalliset tavoitteet
- käyttötalouden osalta toimialan toimintakate

2) Tuloslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuottojen ja -kulujen erotus
- poistoeron muutos
- varausten muutos
- rahastojen muutos

3) Rahoituslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- talousjohtajalla on lyhytaikaisen rahoituksen otto-oikeus 50 miljoonaa euroa saakka.

4) Investointiosa on sitova hankeryhmittäin tai hankkeittain seuraavasti:

- maa- ja vesialueet: nettomenot
- talonrakennus (yli 1 milj. euron kohteet): hankekohtaiset nettomenot
- talonrakennus (alle 1 milj. euron kohteet): hankeryhmän nettomenot
- muut rakennushankkeet: hankeryhmän nettomenot
- kiinteät rakenteet ja laitteet: hankeryhmän nettomenot
- irtain omaisuus: toimialakohtaiset nettomenot

Hankkeissa, joiden sitovuustaso on hankeryhmäkohtainen, lautakunta voi päätöksellään siirtää määrärahaa kohteelta toiselle.

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen.

5) Liikelayritysten sitovat tavoitteet on esitetty liikelaitosten tuloskortteissa.

Liikelayritysten investoinnit ovat sitovia nettomenojen osalta.

6) Tytäryritysten yleistavoitteena on pyrkimys mahdollisimman hyvään taloudelliseen tulokseen. Tytäryritysten tavoitteet on esitetty tuloskortteissa.

7) Kuntayhtymien sitovat tavoitteet:

Kainuun liitto

- osuuksia vastaava peruspääoman korko ja
- kuntarahoitusosuus 1 340 349 euroa.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä

- osuuksia vastaava peruspääoman korko.

4.3 Tilivelvollisuus

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupungin toimielinten jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tulosalueen johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimielinten tehtäväalueella itsenäisestä tulos-/vastuualueesta vastaavat viranhaltijat). Tilivelvollisten määrittäminen kuuluu Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta pyytää vakiintuneen käytännön mukaan asiasta tilintarkastajan ja kaupunginhallituksen lausunnot, ennen kuin asia viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2022 tilivelvolliset on määrätty kaupunginvaltuuston kokouksessa 28.3.2022 § 14.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi
- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat, tilanne 10/2022

Kaupunginhallituksen toimiala:

Kaupunginjohtaja Jari Tolonen

Hallintojohtaja, kaupunginlakimies Tuija Aarnio

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Henkilöstöjohtaja Jyrki Komulainen

Kehitysjohtaja Risto Hämäläinen

Tietohallintopäällikkö Heikki Hyvönen

Kansainvälisten palveluiden johtaja Jukka Piirainen

Työllisyyspäällikkö, työllisyysjaoston esittelijä Milla Tikkanen

Osallisuus- ja hyvinvointijaoston esittelijä Veera Lintula

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtaja Tuija Vuorinen

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Nurminen

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen johtaja Markku Haverinen

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen vt. johtaja Anu Kuosmanen

Kainuun ammattiopiston vt. rehtori Raisa Ilkko

Kajaanin lukion rehtori Jaana Kilpelänaho

Sivistystoimiala:

Sivistysjohtaja, kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tuloalueen johtaja Mari Lyyra

Varhaiskasvatuksen tulosalueen johtaja Mika Tiihonen

Perusopetuksen tulosalueen johtaja Päivi Rissanen

Vuolijoen aluelautakunta:

Aluelautakunnan esittelijä/aluesihtööri Sirpa Pöppönen

Ympäristötekniikan toimiala:

Tekninen johtaja Jussi Heikkinen

Toimitilapäällikkö Markku Haverinen

Suunnittelupäällikkö Jari Kauppinen

Ympäristönsuojelutarkastaja Paula Malinen

Kaupungininsinööri Matti Nousiainen

Kainuun pelastuslaitos -toimiala:

Pelastusjohtaja Anssi Parviainen

5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS

5.1 Kajaanin kaupungin talous 2023–2025

Verotulot

Kajaanin kaupungin verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatimiin ennusteisiin.

Kajaanin kaupungin vuoden 2023 talousarvio perustuu 8,36 tuloveroprosenttiin. Verotuloja arvioidaan saatavan yhteensä 84,5 miljoonaa euroa, josta tuloverojen osuuden arvioidaan olevan noin 66,6 miljoonaa euroa. Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 6,4 miljoonaa euroa. Kiinteistöverotuloja arvioidaan kertyvän noin 11,5 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Kiinteistöveroprosentit pysyvät samalla tasolla kuin vuonna 2022. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2023 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti	1,10
- vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti	0,55
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,55
- rakentamaton rakennuspaikka	4,10
- voimalaitosten veroprosentti	3,10
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,10.

Taloussuunnitelmavuosien verotulojen arvio perustuu Kuntaliiton Kajaanin kaupungin kuntakohtaiseen ennusteeseen 11/2022. Kiinteistöverotuskertymää voi kasvattaa suunnitelmavuosina mahdollisesti toteutuvat tuulivoimapaistot.

Tämänhetkisen arvion mukaan verotuloja saadaan yhteensä vuonna 2024 79,8 milj. euroa ja vuonna 2025 80,9 milj. euroa.

Valtionosuudet

Vuoden 2023 arviot valtionosuuksista perustuvat Kuntaliiton, Valtiovarainministeriön ja Opetus- ja kulttuuriministeriön ennakkotietoihin. Valtionosuuksia arvioidaan saatavan noin 45,1 miljoonaa euroa. Valtionosuudet kohdistuvat siten, että peruskaupungille kohdistuu arviolta 12,8 miljoonaa euroa, Koulutusliikelaitokselle 32,3 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmavuosien 2024-2025 valtionosuuksien arvio perustuu kuntatalousohjelman mukaiseen ennakoarvioon valtionosuuksien yleisestä kehityksestä + 1,5 % vuosittain.

Arvion mukaan valtionosuuksia saadaan yhteensä vuonna 2024 45,6 milj. euroa ja vuonna 2025 46,2 milj. euroa. Kajaanin kaupungin saamista valtionosuuksista suurin osa kohdistuu jatkossa Koulutusliikelaitoksen järjestämiin palveluihin, jotka on arvioitu vuoden 2023 tasoisina.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän noin 36,4 miljoonaa euroa. (TA2022: 37,3 milj. euroa). Myyntituottoja kertyy 18,6 milj. euroa (51 % toimintatuotoista), maksutuottoja 3,2 milj. euroa (9 %), tukia ja avustuksia 5,5 milj. euroa (15 %) ja muita toimintatuottoja 9,1 milj. euroa (25 %). Toimintatuotoissa on huomioitu Hyvinvointialueelle vuokrattavien rakennusten osalta vuokra-asetuksen mukainen vuokrien määritys.

Toimintatuottojen arvioidaan kasvavan taloussuunnitelmavuosina n. 2 % vuosittaista tahtia.

Toimintakulut

Toimintakulut ovat noin 158,9 miljoonaa euroa (TA 2022: 319,2 milj. euroa).

Toimintakulut muuttuvat Hyvinvointialueuudistuksesta johtuen merkittävästi. Hyvinvointialueelle siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannukset ja opiskelijahuoltoon liittyviä kustannuksia. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyvät puolestaan kuntien hoidettavaksi. Kainuun ympäristöterveydenhuollon järjestäminen siirtyy yhteistoimintasopimuksen mukaan Sotkamon kunnan vastuulle.

Henkilöstökuluja kertyy 93,5 milj. euroa (59 % toimintakuluista), palveluiden ostoja 34,3 milj. euroa (22 %), aineita, tarvikkeita ja tavaroita 15,9 milj. euroa (10 %), avustuksia 7,8 milj. euroa (5 %) ja muita toimintakuluja 7,5 milj. euroa (5 %).

Toimintakulujen suunnittelussa on otettu täysimääräisesti huomioon talouden sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 taloudelliset vaikutukset.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut ovat noin 93,5 miljoonaa euroa (TA 2022: 97,2 miljoonaa euroa). Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot ovat noin 34,3 miljoonaa euroa (TA2022: 190,9 miljoonaa euroa).

Hyvinvointialueelle siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannukset pienentävät merkittävästi palveluiden oston määrää.

Toimintakate

Toimintakate on noin -121,7 miljoonaa euroa (TA2022: -280,9 miljoonaa euroa).

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot ja – kulut ovat yhteensä noin 8,0 miljoonaa euroa (TA2022: 11,6 miljoonaa euroa). Rahoitustuottojen ja -kulujen suunnittelussa ei ole otettu huomioon mahdollisia sijoitustoiminnan tuloutuksia tai arvonalentumisia. Pääosin rahoitustuotot pysyvät samalla tasolla myös suunnitelmavuosien 2024–2025 osalta. Korkomenojen ennakoitaan kasvavan suunnitelmavuosina, mikäli lainakanta kasvaa ja korkojen kehitys vastaa viimeisimpiä markkinoiden korkoennusteita.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate on 15,9 miljoonaa euroa (TA2022: 1,0 miljoonaa euroa). Poistot ovat 17,8 miljoonaa euroa (TA2022: 17,8 miljoonaa euroa).

Vuosikatteen arvioidaan heikkenevän suunnitelmavuosina, koska verotuloja ennakoitaan kertyvän vuotta 2023 heikommin.

Tilikauden alijäämä

Vuoden 2023 talousarvio on alijäämäinen -1,7 miljoonaa euroa (TA2022: -16,1 miljoonaa euroa). Peruskaupungin osalta alijäämä on -2,6 miljoonaa euroa.

Arvion mukaan suunnitelmakauden 2024–2025 loppuun mennessä ei vielä saavuteta talouden tasapainoa ja tilikaudet toteutuvat alijäämäisinä. Tilikausien alijäämä katetaan edellisten vuosien tilikausien ylijäämästä.

Verorahoituspohjan kehittymiseen liittyy epävarmuustekijöitä. Verotulojen ennakoidaan syksyn 2022 ennusteiden mukaan laskevan vuosina 2024–2025 vuoden 2023 tasosta. Talouden taantuman tai vähintään mahdollisen matalasuhdanteen ennakoidaan hidastavan Suomen talouskehitystä ja talouden ja työllisyyden kehitys vaikuttaa verotulojen kertymin kuntatasolla.

Talouden sopeuttamisen tarve jatkuu tulevina vuosina. Talouden sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 toimeenpaneminen täysimääräisesti suunnitelmien mukaan on tarpeen ja uusien keinojen etsimistä on tarkasteltava vuosittain. Palvelutasojen ja palvelurakenteiden laajuutta on arvioitava ja tulopohjan vahvistamista on tarkasteltava.

Talouden sopeuttamissuunnitelma 2023–2026

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 13.6.2022 kokouksessaan (§ 34) talouden sopeuttamissuunnitelman vuosille 2023–2026.

Yksikkö	2023	2024	2025	2026	Kaikki yhteensä
Konsernipalvelut	425 000	150 000	105 000	150 000	830 000
Sivistystoimiala	264 000	394 924	749 318	1 278 163	2 686 405
Ympäristötekniinen toimiala	83 875	103 875	143 875	153 875	485 500
Koulutusliikelaitos	45 000	-	180 000	45 000	270 000
Mamselli	60 000	15 000	45 000	75 000	195 000
Vesi	-	-	-	-	-
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Yhteensä	897 875	683 799	1 243 193	1 722 038	4 546 905

Kouluverkon säästöt yhteensä aikajaksolle 2023–2029:

- Teppana 4 079 090 €
- Soidinsuo 2 758 230 €
- Yhteensä 6 837 320 €**

Lisäksi säästy investointikustannukset Soidinsuo (6-9 milj. euroa) ja Teppana (8 milj. euroa).

Talouden sopeuttamissuunnitelma sisältää euromääräisiä tavoitteita ja toimintatapojen uudistamiseen liittyviä tavoitteita. Toimintatapojen uudistamiseen liittyviin tavoitteisiin ei pystytä määrittämään tavoite-euroja tarkasti. Talousarvion laadinnan yhteydessä vuosittain tavoitteet tarkastellaan ja asetetaan euromääräiset tavoitteet.

Investoinnit

Nettoinvestoinnit vuodelle 2023 ovat yhteensä 20,7 miljoonaa euroa. Peruskauungin osuus investoinneista on noin 17,3 miljoonaa euroa ja liikelaitosten osuus noin 3,4 miljoonaa euroa.

Nettoinvestoinnit suunnittelukaudella 2024–2025 ovat 19,0 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 17,8 milj. euroa vuonna 2025.

Lainat

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) lainamäärän 31.12.2022 arvioidaan olevan 138,0 miljoonaa euroa, eli noin 3 807 euroa/asukas.

Vuoden 2023 talousarviossa lainamäärän on arvioitu kasvavan 5,3 miljoonaa euroa. Mikäli arvio toteutuu, on lainamäärä vuoden 2023 lopussa noin 143,3 miljoonaa euroa (rahoituslaitoksista otetut lainat). Lainamäärä on tällöin noin 3 953 euroa/asukas. Lainamäärän kasvua voidaan hillitä käyttämällä kassavaroja ja mahdollisia sijoitustoiminnan tuottoja.

Lainanottoon liittyvä ratkaisuvälä

Talusojohtaja päättää kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamisesta (hallintosääntö 28 §). Talousarviolainan ottamiseen liittyvät rajat on esitetty talousarvion rahoituslaskelmassa.

Talusojohtajalla on oikeus ottaa tarvittaessa lyhytaikaista lainaa, jonka ottovaltuus vuonna 2023 on 50,0 miljoonaa euroa. Rahalaitosten kuntatodistusohjelman mukaiset limiitit ovat 30,0 miljoonaa euroa / rahalaitos.

5.2 Kajaanin kaupungin tuloslaskelma 2023

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) tuloslaskelma 2023

Liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen (ulkoiset erät)

1 000 €	TA 2023 Perus- kaupunki	TA 2023 Liike- laitokset	Eliminoinnit Peruskaupunki	Eliminoinnit Liikelaitokset	TA 2023 Peruskau- punki ja liike- laitokset yh- teensä
TOIMINTATUOTOT	43 102 943	27 964 517	-18 997 564	-15 661 848	36 408 048
Myyntituotot	9 544 579	25 885 723	-1 150 864	-15 661 848	18 617 590
Maksutuotot	3 232 790	67 300	-93 040		3 207 050
Tuet ja avustukset	3 613 555	1 879 879			5 493 434
Muut toimintatuotot	26 712 019	131 615	-17 753 660		9 089 974
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	867 234				867 234
TOIMINTAKULUT	-138 410 396	-55 226 618	22 351 682	12 307 730	-158 977 602
Henkilöstökulut	-64 998 595	-28 521 000			-93 519 595
Palvelujen ostot	-36 788 561	-13 979 691	8 461 095	8 001 657	-34 305 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 576 936	-5 726 069	443 000		-15 860 005
Avustukset	-7 759 200	-45 000			-7 804 200
Muut toimintakulut	-18 287 104	-6 954 858	13 447 587	4 306 073	-7 488 302
TOIMINTAKATE	-94 440 219	5 019 599	3 354 118	-3 354 118	-121 702 320
VEROTULOT	84 471 000				84 471 000
VALTIONOSUUDET	12 779 491	32 281 700			45 061 191
RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT	9 266 489	-1 225 489	-1 212 989	1 212 989	8 041 000
Korkotuotot	95 000				95 000
Muut rahoitustuotot	11 112 989	3 500	-1 212 989		9 903 500
Korkokulut	-1 839 000				-1 839 000
Muut rahoituskulut	-102 500	-1 228 989		1 212 989	-118 500
VUOSIKATE	12 076 760	3 794 111	2 141 130	-2 141 130	15 870 871
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-14 700 679	-3 052 840			-17 753 520
Suunnitelman mukaiset pois- tot	-14 700 679	-3 052 840			-17 753 520
TILIKAUDEN TULOS	-2 623 919	741 271	2 141 130	-2 141 130	-1 882 647
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	-285 424	500 422			214 998
Poistoeron muutos	-339 660	-164 678			-504 338
Varausten muutos	700 000				700 000
Rahastojen muutos	-645 765	665 100			19 335
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ VYÖRYTYSERIEN JÄLKEEN	-2 909 344	1 241 693	2 141 130	-2 141 130	-1 667 651

Peruskaupungin tuloslaskelma 2021–2025

(sisäiset ja ulkoiset erät)

Tilin nimi	TP 2021	TA 2022	TA KV 2023	TS 2024	TS 2025
Kajaanin kaupunki ilman liikelaitoksia					
TOIMINTATULOT	40 691 313	39 524 699	43 102 943	43 187 508	43 593 922
Myyntitulot	13 194 277	12 682 367	9 544 579	9 527 637	9 552 101
Maksutulot	3 371 739	3 392 790	3 232 790	3 195 474	3 176 494
Tuet ja avustukset	3 371 502	2 983 006	3 613 555	3 308 717	3 309 586
Muut toimintatuotot	20 753 795	20 466 536	26 712 019	27 155 681	27 555 741
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	863 510	995 869	867 234	884 579	902 270
TOIMINTAMENOT	-282 735 929	-296 670 022	-138 410 396	-138 060 006	-138 252 914
Henkilöstömenot	-67 639 763	-70 015 183	-64 998 595	-64 885 575	-64 740 917
Palvelujen ostot	-182 024 729	-192 352 375	-36 788 561	-36 622 650	-36 776 412
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 638 682	-9 095 825	-10 576 936	-10 749 679	-10 948 622
Avustukset	-7 071 493	-7 180 300	-7 759 200	-7 515 500	-7 370 090
Muut toimintamenot	-17 361 262	-18 026 339	-18 287 104	-18 286 603	-18 416 872
TOIMINTAKATE	-241 180 906	-256 149 454	-94 440 219	-93 987 919	-93 756 722
VEROTULOT	149 403 908	148 101 000	84 471 000	79 796 000	80 905 000
VALTIONOSUUDET	85 929 407	90 507 999	12 779 491	12 825 351	13 035 351
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	25 721 816	12 825 600	9 266 489	9 007 500	8 816 500
Korkotulot	607 828	95 000	95 000	100 000	110 000
Muut rahoitustulot	28 181 471	14 442 100	11 112 989	11 150 000	11 150 000
Korkomenot	-1 577 111	-1 659 000	-1 839 000	-2 140 000	-2 341 000
Muut rahoitusmenot	-1 490 372	-52 500	-102 500	-102 500	-102 500
VUOSIKATE	19 874 224	-4 714 855	12 076 760	7 640 932	9 000 129
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-12 767 505	-12 715 600	-14 700 679	-14 530 814	-14 701 167
TILIKAUDEN TULOS	7 106 719	-17 430 454	-2 623 919	-6 889 882	-5 701 038
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	19 335	0	-339 660	-19 335	-19 335
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-4 889 788		700 000	700 000	700 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	20 213		-645 765	19 335	19 335
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 256 479	-17 430 454	-2 909 344	-6 189 882	-5 001 038
Tunnusluvut					
Toimintatulot / Toimintamenot %	14,4 %	13,3 %	31,1 %	31,3 %	31,5 %
Vuosikate / Poistot %	155,7 %	-37,1 %	82,2 %	52,6 %	61,2 %

Tunnusluvut

Toimintatulot % toimintakuluista = $100 \times \text{toimintatulot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta. Tunnuslukua voidaan tulkita siten, että maksurahoituksen osuuden kasvu vahvistaa kunnan tulorahoitusta. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että kunnan tulee kyetä rahoittamaan vuosikatteella keskimääräiset poistonalaisten tuotantovälineiden investoinnit.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno}$

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno määräytyy talousarvion laadintavuotta edeltävän tilipäättösvuoden, kuluvan talousarviovuoden ja laadittavan talousarvion ja suunnitelman poistonalaisten investointien omahankintameno keskimäärästä. Omahankintameno on investoinnin hankintameno ja siihen saadun rahoitusosuuden erotus.

Kun tunnusluvun arvo on 100 prosenttia tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi.

5.3 Kajaanin kaupungin rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten rahoituslaskelmien yhdistelmä 2023

RAHOITUSOSA 1000 €	Yhteensä	Kajaanin kaupunki	Liikelaitokset
Toiminnan rahavirta	15 871	12 077	3 794
Vuosikate	15 871	12 077	3 794
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0
Investointien rahavirta	-20 753	-17 328	-3 425
Investointimenot	-22 038	-18 613	-3 425
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 285	1 285	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 882	-5 251	369
Rahoituksen rahavirta	5 500	5 375	125
Lainakannan muutokset	5 375	5 375	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	21 500	21 500	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 125	-16 125	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	618	124	494
Investointien tulorahoitus %	72,0 %		
Lainanhoitokate	1,0		

Peruskaupungin rahoituslaskelma

TALOUS 1000 €	TP2021	TA 2022	TA2023	TS 2024	TS2025
Vuosikate	19 874	-4 715	12 077	7 641	9 000
Tulorahoituksen korjaukset	1 002	0	0	0	0
Muut pakolliset vast.					
Toiminnan rahavirta	20 876	-4 715	12 077	7 641	9 000
Investointimenot	-12 771	-18 370	-18 613	-15 711	-14 240
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	666	1 380	1 285	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot	174	0			
Investointien rahavirta	-11 931	-16 990	-17 328	-15 711	-14 240
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 945	-21 705	-5 251	-8 070	-5 240
Antolainauksen saamiset	117	0			
Lainakannan muutokset	2 357	21 200	5 375	8 413	5 231
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000	36 000	21 500	24 000	21 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 884	-14 800	-16 125	-15 587	-16 269
Lyhytaikaisten lainojen muutos	14 241	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset		0			
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 077	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-603	21 200	5 375	8 413	5 231
Vaikutus maksuvalmiuteen	8 342	-505	124	343	-9
TUNNUSLUVUT					
Investointien tulorahoitus %	155,6 %	-25,7 %	64,9 %	48,6 %	63,2 %
Lainanhoitokate	0,8	-0	0,7	0,4	0,5

Tunnusluvut

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainanäkannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen

vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Työ- ja virkaehtosopimukset

Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset takaavat tasa-arvoiset ja oikeudenmukaiset palvelussuhteen ehdot. Valtakunnallisilla virka- ja työehtosopimuksilla sovitaan muun muassa palkkojen sekä työaikojen perusteista, ja tarkoituksena sopimuksilla on turvata työrauhaa. Asiaa täydentävät paikalliset työ- ja virkaehtosopimukset ja valtakunnallisten sopimusten soveltamisohjeet.

Kunta-alan sopimuksia ovat: Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES, Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus SOTE-sopimus, Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES, Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS, Kunnallisen tuntipalkkaisten virka- ja työehtosopimus TTES ja Kunnallinen näyttelijöiden työehtosopimus.

Kajaani-sopimus

Kajaanin kaupungin työnantajan edustajat ja henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ovat kirjanneet henkilöstöjohtamisen yhteisen tahtotilan Kajaani-sopimukseen. Sopimusosapuolilla on ollut yhteinen näkemys ja sitoumus palvelutuotannon rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

Kajaanin kaupungin toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan niin, että kaupungin strateginen näkökulma, palvelujen vaikuttavuus ja laatu, asiakastyytyväisyys, prosessien sujuvuus, taloudellisuus sekä henkilöstön tuloksellisuus ovat tasapainossa keskenään. Talousarviosalla tehtävien rakenteellisten muutosten henkilöstövaikutukset selvitetään erikseen.

Työyhteisöissä, työtavoissa, työn organisoinnissa ja organisaatiossa tapahtuu koko ajan muutoksia. Sitoutumisen kannalta on välttämätöntä, että asiat käsitellään yhteistoiminnallisesti. Työntekijöillä ja viranhaltijoilla on oikeus ja velvollisuus osallistua prosesseihin, joilla haetaan uusia tapoja ja menetelmiä sekä uudenlaista työn organisointia. Kajaani-sopimus on voimassa toistaiseksi.

Henkilöstöohjelma 2023–2026

Uuden kaupunkistrategian mukainen Henkilöstöohjelma vuosille 2023–2026 on laadittu yhteistoiminnallisesti syksyn 2022 aikana. Henkilöstöohjelman kantava teema on myönteinen henkilöstökokemus. Henkilöstöstrategisina painopisteinä ovat tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus, yhteistyö- ja vuorovaikutuksen kehittäminen, johtajuuden kehittäminen sekä työkyvyn tukeminen. Erityistä huomiota kiinnitetään myönteiseen työnantajakuvaan.

Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeet kartoitetaan talousarvioprosessin yhteydessä, ja ne käsitellään kootusti henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. Toimialue- ja tulosyksikkökohtaiset toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita vastaavat osaamisen kehittämissuunnitelmat jalkautetaan kehityskeskustelun yhteydessä henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisiksi kehityssuunnitelmiksi.

Henkilöstösuunnittelu ja työntekijöiden rekrytointi

Henkilöstön määrän ja osaamisen tarvetta ennakoidaan proaktiivisella henkilöstösuunnittelulla. Henkilöstösuunnittelu kytkeytyy kiinteästi palvelutuotannon suunnitteluun. Kajaanin kaupungin hyvinvoiva, osaava ja oikein mitoitettu henkilöstö tuottaa kaupunkilaisille hyvinvointia ja alueen kilpailukykyisyyttä lisääviä asiakaslähtöisiä palveluita. Vuosittainen henkilöstösuunnitelma konkretisoituu talousarviossa.

Henkilöstösuunnittelutyöryhmä koordinoi henkilöstösuunnittelua ja henkilöstön uudelleen sijoittamista yli toimiala- ja liikelaitosrajojen. Varsinainen henkilöstösuunnittelu toteutetaan toimialoilla ja liikelaitoksissa. Henkilöstösuunnittelutyöryhmään kuuluu hallintojohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, henkilöstöjohtaja, kehityspäällikkö, henkilöstönkehittämispäällikkö, työhyvinvointipäällikkö ja palvelussuhdepäällikkö.

Talouden sopeuttamissuunnitelmassa on määritelty toimialakohtaiset henkilöstömenosäästötavoitteet. Kun työntekijä jää eläkkeelle tai lähtee pois kaupungin palveluksesta, jokaisen avoinna olevan tehtävän kohdalla harkitaan toimialalla huolellisesti, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä ja voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Uusien työntekijöiden/viranhaltijoiden palkkaamiseen haetaan lupa kirjallisesti toimialajohtajalta.

Eläköityvien määrä vuosittain (arvio)	2023	2024	2025
Kaupunginhallitus ja konsernipalvelut	3	5	2
Ympäristötekninen toimiala	6	7	3
Sivistystoimiala	18	16	13
Kaupunki yhteensä	27	28	18
Kajaanin Vesi -liikelaitos	1	1	1
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	6	8	9
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	8	12	8
Liikelaitokset yhteensä	15	21	18
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	42	49	36

Eläköitymisennusteet pohjautuvat Kevalta saatuihin tietoihin. Eläköityminen on lähivuosina voimakkainta opetus- ja kasvatusalalla.

Työyhteisön toimivuus on koko työyhteisön asia

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää koko henkilöstöltä jatkuvaa uudistumiskykyä, yhteistyötä, vuorovaikutusta sekä ajanmukaisia työ- ja toimintatapoja. Työyhteisön jokaisella jäsenellä tulee olla selkeä kuva ja ymmärrys työnsä merkityksestä kaupungin toimintojen kokonaisuudessa.

Työntekijän työkykyä heikentäviin tekijöihin puututaan varhaisessa vaiheessa. Vastuu on jokaisella työyhteisöllä, työntekijällä itsellään ja työkavereilla, mutta erityinen huolehtimisvelvollisuus on työnantajan edustajilla eli esihenkilöillä. Esihenkilön tulee tunnistaa työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät tekijät riittävän ajoissa ja ottamaa ne puheeksi sekä toimia ohjeiden mukaan tilanteen korjaamiseksi. Asiassa hyödynnetään työsuojelun toimintaohjelmaa riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Työyhteisön toimivuutta seurataan vuosittain tehtävällä työyhteisön toimivuuskyselyllä.

Kajaanin kaupungin maine työnantajana ja sujuvan arjen kaupunkina on keskeinen tekijä rekrytoinneissa. Työnantajakuva on osa Kajaanin kaupungin kaupunkikuvaa.

Työyhteisökysely

Työoloja ja niiden kehitystä seurataan yksikkötasolla säännöllisesti. Työyhteisökysely antaa tietoja työyhteisön toimivuudesta, johtamisesta, työyhteisön työkykytilanteesta sekä koetusta stressistä ja työnilosta. Kysely antaa myös ajankohtaista tietoa uusista kehittämisen haasteista työyhteisö- ja kaupungin tasolla.

Vuonna 2023 työyhteisökysely toteutetaan yhteistyössä Positiivisen johtamisen hankkeen kanssa. Työyhteisökyselyn koordinoinnista vastaa työhyvinvointipäällikkö. Kyselyn tulosten perusteella työyksiköissä valitaan kehittämistoimenpiteet ja aikataulut, joista vastaa työyksikön johto.

Työsuojelutoiminnalla varmistetaan ja edistetään työhyvinvointia

Työsuojelu on osa henkilöstövoimavarojen strategista johtamista. Työsuojelutoiminnan tavoitteena on edistää ja kehittää henkilöstöstrategiaan pohjautuvien johtamis- ja toimintatapojen avulla työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä henkilöstön kokemaa työhyvinvointia.

Kuluva työsuojelun yhteistoimintakausi on käynnistynyt vuoden 2022 alusta. Työsuojelun yhteistoiminta on työnantajan ja henkilöstön vuorovaikutteista yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on mahdollistaa työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan terveellisyyttä ja turvallisuutta koskevien asioiden käsittelyyn. Työsuojelun yhteistoiminnan tavoitteena on ehkäistä työn vaaroista ja haitoista aiheutuvia työn kuormitustekijöitä sekä edistää yksilö- ja yhteisötason työhyvinvointia.

Työolojen haittojen ja vaarojen selvittämisestä, riskien arvioinnista ja tarvittavista korjaustoimenpiteistä vastuu on työnantajalla. Työväline työn haittojen ja vaarojen selvittämiseen sekä riskien arviointiin on Kajaanin kaupungissa Granite-ohjelma, jonka avulla työyksiköissä esihenkilöiden johdolla ja yhteistyössä henkilöstön kanssa toteutetaan riskienarviointi- ja hallintaprosessi. Työn vaarat ja haitat on selvitettävä ja riskit arvioitava säännöllisesti ja aina työolosuhteiden muuttuessa. Hyvänä esimerkkinä tästä jatkuvasta riskienhallintatyöstä toimii koronapandemian aiheuttama työolojen tarkastelu, ja työyhteisöissä tehdyt terveysturvallisuutta tämentävät toimenpiteet.

Kajaanin kaupungin työsuojelun toimintaohjelmassa esitetään tavoitteet turvallisuuden ja terveellisyyden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi. Toimintaohjelmassa käsitellään työpaikan työolojen kehittämistarpeita ja työympäristöön liittyvien eri tekijöiden vaikutuksia. Työsuojelun toimintaohjelmassa selvitetään myös työsuojeluvastuut ja työsuojelun yhteistoiminnan järjestämistapa. Työsuojelun toimintaohjelma on päivitetty työsuojelun toimintakauden alussa alkuvuodesta 2022.

Vuotuisessa työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa esitetään työterveyshuollon yleiset tavoitteet sekä työpaikkojen olosuhteisiin perustuvat tarpeet ja tarvittavat toimenpiteet. Työkykyriskien hallinta ja työkyvyn edistäminen toteutuu työyhteisöissä aktiivisen toimintamallin mukaisesti yhteistoiminnassa esihenkilön ja työntekijän kesken. Esihenkilöiden ja työntekijöiden tukena työkyvyn riskien hallinnoimisessa sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi toimivat työterveyshuollon, Kelan ja Kevan palvelut.

Lain mukaisena työsuojelutoimikuntana toimii Kajaanin kaupungin yhteistyötoimikunta, jossa jäseninä ovat luottamushenkilöiden edustajat, kaupungin johto, henkilöstöjärjestöjen edustajat sekä työsuojelun yhteistoimintahenkilöt. Yhteistyötoimikunnassa käsitellään yleisellä tasolla työntekijöiden turvallisuuteen, terveyteen ja työkykyyn liittyviä asioita. Yhteistyötoimikunta tekee tarvittaessa esityksiä, joiden tavoitteena on mm. kehittää työoloja, työterveyshuoltoa ja työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Etätöön ja uudenlaisen työn toimintakulttuurin kehittäminen yhdessä toimitilojen käytön tehostamisen kanssa

Henkilöstöpalvelut yhdessä toimitiloista vastaavan Tilakeskuksen kanssa edistää etätöön ja uudenlaisen työn toimintakulttuurin kehittämistä siten, että Kajaanin kaupungin ja sen liikelaitosten omistamien ja vuokraamien toimitilojen tarve vähenee lähivuosina. Samalla edistetään tilojen ja henkilöstöresurssin yhteiskäyttöä ja työyksikkö- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Tavoitteena on nostaa kaupungin omien toimitilojen käyttöastetta ja monimuotoisuutta.

Henkilöstöraportti

Henkilöstötietoihin ja sen tunnuslukuihin perustuvan strategian ja toimintälähtöisen arvioinnin tavoitteena on saada aikaan kokonaiskuva henkilöstön tilasta ja kehityksestä sekä tunnistaa vastuut ja kehittämistä vaativat alueet. Henkilöstöön liittyviä keskeisiä tunnuslukuja seurataan jatkuvasti ja raportoidaan tarkemmin puolivuositin. Vuosittain tehdään henkilöstöraportti tilinpäätöksen yhteydessä. Raportointi on tärkeä osa tiedolla johtamista. Tiedolla johtamista kehitetään edelleen vuoden 2023 aikana käyttöön otettavien uusien HR-järjestelmien myötä.

Henkilöstöjohtamista koskevia kaupungin ohjeita

- Henkilöstöohjelma
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Perehdyttämislomake
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Epäasiallisen kohtelun ehkäisy
- Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli
- Päihdeohjelma
- Kehityskeskusteluohje
- Lähtökeskusteluohje

Henkilötyövuodet 2021–2025, HTV2 (sis. vakinaiset, määräaikaiset, harjoittelijat ja oppisopimukset)

Henkilötyövuosi HTV2 = palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365 suhteutettuna ko. ajanjaksoon (vähennetty palkattomat poissaolot viikkotyöajan mukaan)

Tulosalueittain	TP 2021	TA 2022	TA2023	Muutos HTV2 TA2022- TA2023	TS 2024	TS 2025
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	2,7	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0
Hallintopalvelut	36,7	37,1	34,4	-2,7	34,4	34,4
Henkilöstöpalvelut	11,9	13,5	14,5	1,0	14,5	14,5
Talouspalvelut	9,4	14,0	14,0	0,0	14,0	14,0
Elinvoimapaalvelut	33,1	31,2	38,9	7,7	38,9	38,9
Sivistyslautakunta	6,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
Varhaiskasvatus	352,7	344,3	360,3	16,0	348,0	336,0
Perusopetus	418,3	412,5	429,8	17,3	428,0	426,0
Kulttuuripalvelut	91,4	93,1	92,6	-0,5	92,6	92,6
Nuorisopalvelut	23,7	22,1	24,5	2,4	24,5	24,5
Kaukametsä	76,0	90,0	73,6	-16,4	73,6	73,6
Ympäristötekniinen hallinto	3,2	2,0	2,5	0,5	2,5	2,5
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	34,0	33,0	33,0	0,0	33,0	33,0
Kunnallistekniikka ja liikunta	71,4	75,0	73,5	-1,5	73,5	73,5
Tilakeskus	46,1	50,0	50,0	0,0	49,0	49,0
Kainuun pelastuslaitos	66,4	104,0		-104,0		
Tukityöllistäminen	28,6	30,0	30,0	0,0	30,0	30,0
Kaupunki yhteensä	1311,6	1355,8	1275,6	-80,2	1260,5	1246,5

Kajaanin Vesi –liikelaitos	20,1	19,6	19,3	-0,3	19,0	19,0
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	156,8	165,0	156,0	-9,0	156,0	156,0
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	319,8	325,0	329,7	4,7	325,0	325,0
Liikelaitokset yhteensä	496,7	509,6	505,0	-4,6	500,0	500,0
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	1808,3	1865,4	1780,6	-84,8	1760,5	1746,5

Taulukossa henkilötyövuodet on kohdistettu toimialoille työnjohdon mukaan. Kustannukset henkilöstökuiluista kohdennetaan toimialoille tehtävien mukaan.

Toimialoilla on tehty henkilöstöresurssisuunnittelu (HTV) osana palvelutuotannon kokonaissuunnittelua vuodelle 2023 ja suunnittelukaudelle. Jokaista yksittäistä rekryointitarvetta arvioidaan taimialalla palvelutuotannon tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta huolellisesti. Rekryointilupa, ml. uusien tehtävien perustaminen, haetaan toimialajohtajalta.

Kaupungin ja liikelaitosten kokonaistarkastelussa henkilöstömäärä pienenee vuonna 2023 84,8 HTV:tä vuodesta 2022.

Kajaanin kaupungin henkilöstöä siirtyy 1.1.2023 lukien Kainuun hyvinvointialueen palvelukseen. Liikkeenluovutuksella Kainuun hyvinvointialueelle siirtyy koko Kainuun pelastuslaitoksen henkilöstö, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen oppilashuollon koulukuraattorit (10) sekä KV-palveluiden yksi sosiaaliohjaaja.

Elinvoimapalveluihin lisäresurssin tarve on 7,7 HTV:tä pakolaismäärän lisääntymisen vuoksi. Valtion TE-palveluiden siirtyminen kuntien hoidettavaksi tapahtunee vuoden 2025 alusta lukien. Tämän on arvioitu lisäävän Elinvoimapalveluiden henkilöstöä noin 30 HTV:n edestä. Tätä henkilöstövaikutusta ei ole vielä otettu suunnitteluvuoden 2025 osalta THV-määrässä huomioon.

Henkilöstöpalveluiden HTV-määrä sisältää myös pääluottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut. Henkilöstöpalveluiden toimintojen keskittäminen toimialoilta saatetaan loppuun, ja tämä keskittäminen lisää Henkilöstöpalveluiden HTV-määrää yhdellä.

Varhaiskasvatuksessa on tarve perustaa uusia lapsiryhmiä asiakasmäärien kasvun vuoksi. Yksityisen palvelutuotannon supistuminen vaikuttaa myös HTV:n kasvuun.

Perusopetuksessa henkilöstöresurssin vahvistaminen on suunniteltu seuraavasti: valmistavan opetuksen opettajat ja koulunkäynninohjaajat (14 HTV) sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori (1 HTV), konsultoiva erityisopettaja ja yhteisöpedagogi (hankeraha) 2 HTV, hankkeissa työllistyvien henkilöiden määrän kasvu 5,5 HTV, virkarehtori Palokankaan kouluun 1 HTV, laajamittaisen kaksikielisen opetuksen opettaja 5. luokalle 1 HTV.

7 KÄYTTÖTALOUS

7.1 Konsernipalvelut

Perustehtävä

Keskusvaalilautakunta järjestää kunnallisvaalit ja valtiollisten vaalien ennakköäänestyksen, vaalipäivän äänestyksen ja alustavan vaalipäivän ääntenlaskennan. **Kaupunginvaltuusto** vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kaupungin päätösvaltaa. **Tarkastuslautakunta** valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. **Kaupunginhallitus** vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta ja johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se vastaa toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta ja henkilöstöpolitiikasta sekä huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. **Vuolijoen aluelautakunta** kehittää Vuolijoen aluetta ja vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon. Toimialueena on entisen Vuolijoen kunnan alue.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupunginjohtaja vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. **Elinvoimapalvelut** vastaa yritys- ja työllisyyspalveluista, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta, markkinoinnista ja viestinnästä, kaupungin Infon toiminnasta sekä kansainvälisistä palveluista. **Kansainväliset palvelut** tuottaa vastaanottolain edellyttämät palvelut turvapaikanhakijoille turvapaikkaprosessin vaatiman ajan ja kotoutumislain mukaiset palvelut pakolaisperusteisesti kuntaan muuttaneille pakolaisille. Tämän lisäksi KV-palvelut tuottaa työperäisten ja kv-opiskelijoiden asettautumispalveluita sekä osallistuu kuntakokeilun toteuttamiseen Kainuun vieraskielisten osalta. **Hallintopalvelut** vastaa kaupungin strategiaprosessista, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisestä, riskienhallinnan toimivuudesta, tietohallinnosta ja asiakaspalvelusta. Hallintopalvelut vastaa joukkoliikenteen kehittämisestä, pysäköinnin valvonnasta sekä järjestää keskitetyt hallinnon tukipalvelut. **Talouspalvelut** vastaa kaupungin taloushallinnosta ja hankintatoimesta ja niihin kuuluvien prosessien johtamisesta ja kehittämisestä. Talouspalvelut vastaa myös kaupungin varojen ja velkojen hallinnasta. **Henkilöstöpalvelut** vastaa kaupungin strategisesta henkilöstösuunnittelusta ja henkilöstöhallinnon kehittämisestä. Henkilöstöpalvelut vastaa henkilöstön osaamisen, työhyvinvoinnin ja työsuojelun edistämisestä ja kehittämisestä sekä huolehtii kaupungin yhteistoimintamenettelystä.

Toimintaympäristön muutos

Venäjän 24.2.2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan muutti radikaalisti eurooppalaista ja kotimaista turvallisuustilannetta. Sota on aiheuttanut merkittävää haittaa energian ja tarvikkeiden saatavuuteen ja nostanut mm. energian hintaa huomattavasti. Valtakunnallisesti on ohjeistettu varautumaan talvella mahdollisesti tuleviin sähkökatkoihin. Kaupunki on jatkanut jo koronapandemian aikana tehostettua varautumissuunnittelua ja varautuu mahdollisiin sähkökatkoihin ja muihin palvelutuotannon häiriötilanteisiin. Kyberturvallisuuteen ja toimintojen jatkuvuuden hallintaan kiinnitetään erityistä huomiota. Käynnissä olevan sodan ennakoidaan aiheuttavan Euroopan ja jopa maailmanlaajuisen talouden taantumun.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen valtakunnallinen uudistus toteutuu 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät Kainuun Sotelta ja pelastustoimen palvelut Kajaanin kaupungilta Kainuun hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Samalla Kainuun kuntien yhteistyösopimuksella Kainuun ympäristöterveydenhuolto siirretään Sotkamon kunnan järjestämisvastuulle. Uudistuksen osana uusien hyvinvointialueiden rahoitusvastuu siirtyy valtiolle ja kuntien verotuloprosentteja pienennetään 12,64 prosenttiyksikköä. Kaupungin kuntaveroprosentti vuodelle 2023 tulee olemaan 8,36.

TE-palveluiden tuottaminen siirtyy kuntien vastuulle 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa niitä kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. TE-palvelujen tuottamiseen osoitettava rahoitus tulee kunnille osana yleistä valtionosuutta laskennallisin perustein. Mikäli kunnan työvoiman määrä on vähintään 20.000 se voi ottaa palvelut suoraan omalle vastuulleen. Muuten tulee muodostaa useamman kunnan muodostama työllisyysalue, joka täyttää laissa asetetun työvoiman määrän kriteerin.

Kajaanin kv. palvelut on ottanut vastaan onnistuneesti Ukrainan sodan pakolaisia. Heidän asettautumisensa tueksi kaupunki on kv. palvelujen tarjoamien vastaanottopalvelujen lisäksi käynnistänyt mm. valmistavaa koulutusta. Kajaanin vastaanottokeskuksen koko on kasvanut Migrin toimeksiannosta syksyn 2022 aikana 400 paikkaan, ja lisäksi yksityismajoituksessa eri kunnissa on toimeksiannon mukaisesti 200 paikkaa. Ukrainan pakolaisia vastaanottokeskuksen omassa majoituksessa on hieman vajaa 300 henkeä. Yksityismajoituksessa asiakkaita on tällä hetkellä tosiasiallisesti noin 260, ja he ovat pääsääntöisesti ukrainalaisia. Vuoden 2023 aikana tilapäisen suojelun piirissä olevat henkilöt, siis myös Ukrainan pakolaiset, alkavat todennäköisesti saamaan kotikuntaoikeuksia, joka oikeuttaa heidät saamaan kunnalliset palvelut muiden kuntalaisten tavoin.

Maahanmuuttovirasto on kilpailuttanut uusia vastaanottokeskustoimintoja 16 paikkakunnalla keväällä 2022, ja tehnyt niistä hankintapäätöksen. Kajaanin kaupunki varautuu Maahanmuuttoviraston toisen vaiheen kilpailutukseen, jossa vastaanottokeskustoimintaa kilpailutetaan Kainuussa, Kymenlaaksossa, Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Uudellamaalla, Satakunnassa, Varsinais-Suomessa ja Ahvenanmaalla vuoden 2023 aikana.

Osaavan henkilöstön saatavuus haastaa myös kunta-alan toimijoita. On tärkeää kiinnittää huomiota kaupungin myönteiseen työnantajakuvaan sekä pito- ja vetovoimaan.

Talous- ja henkilöstöpalveluiden järjestelmät uudistuvat ja otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana. Talouden järjestelmät otetaan käyttöön 1.1.2023 alkaen ja henkilöstöpalveluiden järjestelmät 1.4.2023 alkaen.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Konsernipalvelut valvoo ja ohjaa talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttamista kaupunkitasoisesti. Konsernipalveluiden osalta sopeuttamissuunnitelman keinoina on tehostaa henkilöstöresurssien käyttöä eläköitymistä ja muuta poistumaan hyödyntäen ja uudistaa talous- ja henkilöstöpalveluiden prosesseja ja toimintamalleja. Työkyvyttömyysmaksujen pienentämisellä tavoitellaan kunta-alan keskitasoa ja säästöjä pyritään saamaan aikaan yksilöllisellä ja varhaisella työkyvyn tuella, selkeyttämällä työkyvyn tuen polkuja ja vahvistamalla organisaation työkykyjohtamisosaamista. Lisäksi sopeuttamisohjelmaa toteutetaan tietohallintopalveluiden kustannuksia karsimalla ja työllisyyspalveluiden osalta työmarkkinatuen kuntaosuutta pienentämällä sekä työllisyyspalveluiden toimintamalleja kehittämällä.

Talousarvion perustelut

Omistajapoliittiset linjaukset päivitetään loppuvuoden 2022 aikana uuteen kaupunkistrategiaan pohjautuen. Omistajapoliittiset linjaukset ohjaavat kaupungin pääoman käyttöä ja eri omaisuuseriä koskevaa päätöksentekoa. Linjausten tavoitteena on turvata päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääomien käytön tehokkuus. Konsernipalvelut valvoo ja ohjaa omistajapoliittisten linjausten toteuttamista kaupunkitasoisesti.

Kaupunkistrategian pohjalle on tehty uusi henkilöstöohjelma vuosille 2023–2026. Henkilöstöohjelmassa on määritelty kaupungin henkilöstöpolitiikan keskeiset painopisteet, jotka värittävät käytännön henkilöstöjohtamista koko organisaatiossa ja kaikilla tasoilla.

Elinvoimaohjelma toteuttaa kaupunkistrategian tavoitetta Menestyvä kaupunki, osaaminen ja elinvoima. Kaupungin hallituksen elinkeinojaosto seuraa ja ohjaa ohjelman toteuttamista. Ohjelma ei ole vain kaupunkikonsernin toimijoiden oma toteuttamisohjelma, vaan se on ohjelman laatimiseen osallistuneiden aluekehittämisen keskeisten kumppanien yhteistyöasiakirja. Kajaanin kampus alueen kehittämiseksi käynnistetään Kampus 2025 -hanke. Tavoitteena on Kajaanin koulutuskeskittymän kehittäminen vetovoimaiseksi kampukseksi, joka houkuttelee entistä paremmin opiskelijoita sekä yrityksiä ja koulutusympäristöstä hyötyviä muita toimijoita.

Talous- ja henkilöstöpalveluiden "TaHe -uudistus" projekti on tarkoitus saattaa loppuun vuoden 2023 aikana ja ottaa käyttöön uusien HR-järjestelmien kokonaisuus kevään 2023 aikana. Talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien kehittämistyötä jatketaan tavoitteellisesti. Taloushallinnon puolella automatisoidaan kirjanpidon, osto- ja myyntilaskuprosessien manuaalisia työvaiheita ja kehitetään käyttöomaisuuskirjanpidon tietosisältöä ja hallintaa. Talouden raportointia yhdenmukaistetaan ja kehitetään. Henkilöstöhallinnon puolella otetaan käyttöön sähköisiä lomakkeita ja työnkuluja sekä kehitetään palkkahallinnon prosesseja toteutettuja hr-liittymiä hyödyntäen. Henkilöstöhallinnon raportointi otetaan kaupunkitasoisesti käyttöön ja raportointia kehitetään. Henkilöstöhallinto käynnistää suunnittelutyön myös työvuorosunnittelun ja työajanhallinnan kehittämiseksi.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja ja kehitysjohtaja.

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman: Talouden sopeuttamissuunnitelman toimeenpaneminen, ohjaus ja valvonta kaupunkitasoisesti.	Talouden sopeuttamissuunnitelman euromääräisten tavoitteiden saavuttaminen.	Säästöt ohjelman mukaan v. 2023 897 895 euroa
Kajaanin kampus 2025 hankkeen toteuttaminen 2023-2025 kampuksen kokonaiskehittämiseksi ja vetovoiman kasvattamiseksi	Kajaanin koulutuskeskittymän kehittäminen vetovoimaiseksi kampukseksi, joka houkuttelee entistä paremmin opiskelijoita sekä yrityksiä ja koulutusympäristöstä hyötyviä muita toimijoita	Kajaanin kampus 2025 hankkeen käynnistäminen, tavoitteiden asettaminen, hankkeen organisointi, kehittämistoimenpiteiden käynnistäminen
Game City Kajaanin käynnistäminen tavoitteena pelialan liiketoiminnan kasvattaminen.	Game Cityn käynnistyminen.	Kehityskokonaisuuden käynnistäminen, tavoitteiden asettaminen vuoteen 2025 saakka, alan toimivien yritysten sitoutuminen, KAMK:n uusien pelialan koulutusavausten käynnistäminen, start-up yritysten tukimallin aloittaminen.
Kajaanin vetovoimatekijöiden sekä seudun ura- ja työmahdollisuuksien esiin nostaminen yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.	Markkinoinnin ja viestinnän näkyvyyden kattavuus: maksettu mainonta ja ansaittu näkyvyys.	Markkinoinnin ja viestinnän näkyvyyden kattavuus ylittää vuoden 2022 tason.
Koulutustaso nousee ja koulutus on vetovoimaista ja vaikuttavaa.	Uudet korkeakoulutasoiset koulutusavaukset.	Opetusalan uusien muuntotyyppisten koulutusten käynnistäminen, liiketalouden ja teknologialojen vastaavien koulutusten sekä muiden mahdollisten koulutusten valmistelu.
Opiskelijoiden sitouttaminen Kajaaniin.	KAMK:sta valmistuneiden työllistyminen alueelle yli 50 %.	Opiskelijamyönteisen Kajaanin toimenpiteet hakuvetovoiman parantamiseksi, harjoittelu- ja opinnäyte-työpaikkojen aktivointi, myös kv. opiskelijoiden osalta, kesätyöpaikkaa tukevien palvelujen kehittäminen, muualla opiskelevien tavoittaminen ja sitouttaminen.
Ulkomaisen työvoiman rekrytointi.	Ulkomaisen työvoiman rekrytointia tukevien palvelujen työnantaja- ja henkilöasiakkaiden määrä.	Kv. palvelujen hankerahoituksella pilotoitujen kv. rekrytointin palvelujen ja asettautumispalvelujen vakiinistaminen.

Saavutettavuuden varmistaminen.	Reittilentoliikenteen pitkäjänteinen jatkuminen.	Markkinaehtoisen tai ostoliikenteen lentoliikenteen jatkuminen ilman katkoja vuonna 2023.
---------------------------------	--	---

Lapset ja nuoret

Osallisuusohjelman laatiminen. Ohjelma kokoaa ja konkretisoi tapoja edistää osallisuutta Kajaanissa sekä asettaa sille tavoitteet.	Osallisuusohjelman hyväksyminen.	Valmistunut osallisuusohjelma, johon on selvitetty osallisuuden edistämiseen liittyvät tarpeet, kirjattu osallisuutta edistävät toimet ja toimintatavat sekä asetettu tavoitteet valtuustokauden loppuun saakka.
Edistetään työttömien nuorten aktivoitumista ja osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin.	Alle 25-v työttömien osuus alle 25-v työvoimasta, nuorten aktivointiaste.	Vähintään 45 % alle 25-vuotiaista työttömistä työnhakijoista on työllistymistä edistävissä palveluissa, ja alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta on keskimäärin 10 %.

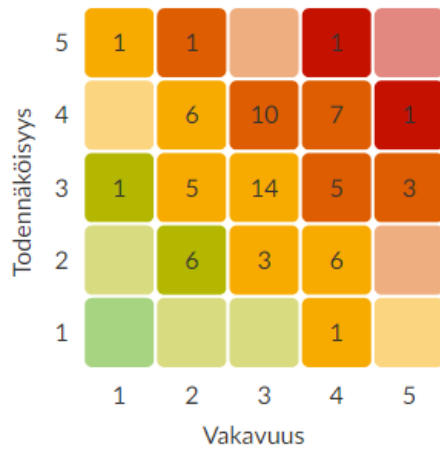
Kestävä kehitys

Resurssiivisautta tukeva hankintaohjelma.	Ympäristökriteerit hankinnoissa kpl. Hankintojen kriteereihin otetaan ympäristönäkökulmia korostavia kriteereitä sekä sopimukseen niitä tukevia seurantamenetelmiä.	Huomioidaan vähintään viidessä (5) eri hankinnassa.
---	---	---

Riskien hallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

10 merkittävintä riskiä:

Kohde	Riskialue	Riski	RL	↓
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Kajaanin kaupungin talous ei ole pitkällä aikavälillä tasapainossa	20	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Työvoimapula	20	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Toimintaympäristön merkittävä muutos: hyvinvointialueista aiheutuva rahoituspohjaan liittyvä epävarmuus	16	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuottaja ja järjestelmä uudistuksen käyttöönotossa ja toteutuksessa epäonnistuminen	16	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekrytointi: Osaavan työvoiman saatavuus Kajaanissa	16	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.2.1. Taloudelliset riskit	TE-Palveluiden uudistukseen liittyvä rahoitusmallin muutoksesta aiheutuva epävarmuus	16	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	2.2.1. Taloudelliset riskit	Sijoitustoimintaan liittyvien riskien toteutuminen	15	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Lentoliikenteen loppuminen Kajaaniin	15	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	2.1.1. Strategiset riskit	Merkittävän yksityisen työnantajan toiminnan päättyminen Kajaanissa.	15	
Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Henkilöstöpalvelut > Henkilöstöpalvelut	2.3.1. Operatiiviset riskit	Henkilötietoihin kohdistuvat tietosuojapoikkeamat	12	

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Kirjanpito ja maksuliikenne	Ostojen sopimuksenmukaisuus tarkistetaan ja dokumentoidaan puolivuositain. Varainhoitajien toiminta arvioidaan (ulkopuolinen selvitys)
Sopimushallinta	Sopimusten nykytilan ja kehityskohteiden selvittäminen. Toiminnan jatkuvuudenhallinnan vaatimusten vieminen tärkeimpiin sopimuksiin. Toteutetaan sisäinen tarkastus.
Omaisuuksien hallinnointi	Käyttöomaisuuskirjanpidon tietosisältöjä uudistetaan ja käyttöomaisuuserät katselmoidaan tilikauden aikana.
Talousraportointi	Kunnat raportoivat taloustietonsa Valtiokonttorille. Taloustietojen raportoinnin prosessi ja tietosisältö katselmoidaan yhdessä palveluntuottaja Sarastia Oy:n kanssa.
Tietohallinto ja tietoturva	Uudistetun tietoturvan toimenpideohjelman käyttöönotto. Toimenpideohjelma sisältää muun muassa tietoturvan vuosikellon, tietoturvan hallintamallin, tietoturvamittareiden katselmoinnin sekä viestintäsuunnitelman. Tarkistetaan ja päivitetään kriittisten tietojärjestelmien toipumissuunnitelmat ja vaikutusanalyysit. Kriittisten tietojärjestelmien tietoturvaa testataan. Ajantasaistetaan käyttövaltuushallinnan periaatteet ja prosessi.
Henkilöstöasiat	Vuonna 2022 toteutetun sisäisen tarkastuksen mukaisia toimenpiteitä toteutetaan.

Konsernipalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	2,7	3	3	3	3
Hallintopalvelut	36,7	37,1	34,4	34,4	34,4
Henkilöstöpalvelut	10,5	13,5	14,5	14,5	14,5
Talouspalvelut	9,4	14	14	14	14
Elinvoimapaalvelut	33,1	31,2	38,9	38,9	38,9
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	92,4	98,8	104,8	104,8	104,8

Konsernipalvelut

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	4 365	4 152	6 948	7 129	6 935	6 935
Maksutuotot	1	4	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	664	1 343	1 269	1 269	1 268	1 268
Vuokratuotot	89	102	52	52	52	52
Muut toimintatuotot	155	110	108	108	108	108
Toimintatuotot	5 274	5 710	8 378	8 559	8 364	8 364
Henkilöstökulut	-7 624	-8 265	-7 296	-7 297	-7 200	-7 200
Palvelujen ostot	-158 615	-167 476	-10 579	-10 957	-10 550	-10 550
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-93	-129	-131	-131	-112	-112
Avustukset	-4 609	-4 792	-5 761	-5 813	-5 658	-5 558
Vuokrakulut	-828	-962	-1 365	-1 365	-1 349	-1 349
Muut toimintakulut	-303	-262	-398	-398	-397	-397
Toimintakulut	-172 072	-181 886	-25 530	-25 961	-25 266	-25 166
TOIMINTAKATE	-166 798	-176 176	-17 151	-17 401	-16 903	-16 803
Poistot, arvonal., satunn.erät yht	-671	-517	-461	-461	-459	-450

Konsernijohto ja demokratiapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	49		68	68	65	65
Tuet ja avustukset	41	76	2	2	2	2
Vuokratuotot	77	102	60	60	60	60
Toimintatuotot	167	178	130	130	127	127
Henkilöstökulut	-1 872	-1 709	-527	-527	-550	-550
Palvelujen ostot	-151 480	-160 473	-2 637	-2 887	-2 850	-2 850
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6	-30	-7	-7	-7	-7
Avustukset	-251	-511	-456	-456	-455	-455
Vuokrakulut	-119	-112	-137	-137	-140	-140
Muut toimintakulut	-12	-35	-36	-36	-36	-36
Toimintakulut	-153 739	-162 870	-3 800	-4 050	-4 038	-4 038
TOIMINTAKATE	-153 572	-162 692	-3 670	-3 920	-3 911	-3 911
Poistot, arvonal., satunn.erät yht	-45	-29	-29	-29	-29	-20

Hallintopalvelut

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	1 052	908	919	919	920	920
Maksutuotot	1	3				
Tuet ja avustukset	50	637	559	559	560	560
Vuokratuotot	0					
Muut toimintatuotot	114	110	100	100	100	100
Toimintatuotot	1 117	1 658	1 578	1 578	1 580	1 580
Henkilöstökulut	-1 652	-1 836	-1 796	-1 796	-1 800	-1 800
Palvelujen ostot	-3 053	-3 157	-3 125	-3 125	-3 000	-3 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26	-38	-47	-47	-30	-30
Vuokrakulut	-277	-385	-379	-379	-371	-371
Muut toimintakulut	-195	-192	-189	-189	-189	-189
Toimintakulut	-5 203	-5 608	-5 536	-5 536	-5 390	-5 390
TOIMINTAKATE	-4 085	-3 950	-3 958	-3 958	-3 810	-3 810
Poistot, arvonal., satunn.erät yh	-626	-488	-432	-432	-430	-430

Henkilöstöpalvelut

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	268	196	300	300	300	300
Maksutuotot		1	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	24	35	38	38	37	37
Toimintatuotot	292	231	339	339	338	338
Henkilöstökulut	707	-819	-897	-897	-900	-900
Palvelujen ostot	760	-743	-894	-894	-900	-900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5	-3	-3	-3	-3	-3
Avustukset	15	-4	-3	-3	-3	-3
Vuokrakulut	38	-43	-44	-44	-42	-42
Muut toimintakulut	5	-13	-3	-3	-3	-3
Toimintakulut	1 528	-1 625	-1 844	-1 844	-1 851	-1 851
TOIMINTAKATE	1 236	-1 394	-1 505	-1 505	-1 513	-1 513

Talous- ja hankintapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	372	474	444	444	450	450
Tuet ja avustukset	18	4	4	4	3	3
Muut toimintatuotot						
Toimintatuotot	390	478	448	448	453	453
Henkilöstökulut	-630	-868	-845	-845	-850	-850
Palvelujen ostot	-1 545	-1 483	-1 021	-1 021	-1 000	-1 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-4	-2	-2	-2	-2
Vuokrakulut	-28	-31	-35	-35	-34	-34
Muut toimintakulut	-2	-1	-1	-1	-1	-1
Toimintakulut	-2 207	-2 387	-1 904	-1 904	-1 887	-1 887
TOIMINTAKATE	-1 817	-1 909	-1 456	-1 456	-1 433	-1 433

Elinvoimapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	2 624	2 573	5 217	5 398	5 200	5 200
Tuet ja avustukset	631	591	666	666	665	665
Vuokratuotot	12					
Muut toimintatuotot	40					
Toimintatuotot	3 307	3 164	5 883	6 064	5 865	5 865
Henkilöstökulut	-27 664	-3 033	-3 230	-3 232	-3 100	-3 100
Palvelujen ostot	-1 778	-1 620	-2 901	-3 029	-2 800	-2 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-53	-54	-72	-72	-70	-70
Avustukset	-4 344	-4 278	-5 303	-5 354	-5 200	-5 200
Vuokrakulut	-366	-390	-770	-770	-762	-762
Muut toimintakulut	-89	-22	-168	-168	-168	-168
Toimintakulut	-9 395	-9 396	-12 444	-12 625	-12 100	-12 100
TOIMINTAKATE	-6 087	-6 232	-6 561	-6 561	-6 235	-6 135

7.2 Vuolijoen aluelautakunta

Perustehtävät

Vuolijoen aluelautakunnan tehtävänä on vaikuttaminen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon sekä kaupungin Vuolijoen osa-alueen kehittäminen. Aluelautakunnan toimialueena on aiemman Vuolijoen kunnan alue. Aluelautakunnalla on lausunto-oikeus kuntastrategiaan, talousarviovalmisteluun sekä asioihin, joiden ratkaisulla on huomattava vaikutus sen toimialueen asukkaiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin.

Aluelautakunta edistää toimialueensa kylien, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden keskinäistä yhteistyötä ja avustaa heitä kehittämis- ja investointihankkeissa sekä suunnittelee, arvioi, toteuttaa ja seuraa alueen kehittämishankkeita ja osallistuu tarvittaessa hankerahoitukseen ja rahoituksen hakemiseen. Aluelautakunta edistää toimialueensa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, hyvinvointia ja lähipalveluiden kehittymistä.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa aluesihtööri

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Yritysten toimintaympäristön edistämisen ja kehittäminen	Yhteistoimintatilaisuudet	1-3 tilaisuutta
Asuinympäristöjen yhteisten alueiden sekä liikunta- ja harrastuspaikkojen kehittäminen yhteistyössä asukkaiden kanssa.	Hankkeet	1-3 hanketta
Osallistetaan kyläyhdistysten kanssa yhdessä asukkaita hankkeiden sekä muiden kehittämistoimenpiteiden suunnitteluun ja valmisteluun.	Kyläyhdistysten järjestämät asukas- ja osallisuusillat	1-10 asukas ja osallisuusiltaa
Yhteistyön kehittäminen organisaation sisäisesti eri toimialojen kanssa sekä eri sidosryhmiin.	Yhteiset toimenpiteet	1-3 toimenpidettä
Vastaanotetaan uudet asukkaat sekä kotimaiset että ulkomaiset vierailijat	Asukas- ja tutustumisillat	1-10 asukas- ja tutustumisiltaa

Lapset ja nuoret

Kehitetään lasten ja nuorten toimintaa ja harrastusmahdollisuuksia alueen nuorisotiloissa ja Vuolijoen moottoripajalla yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa	Uudet toimintamuodot tai harrastusmahdollisuudet	1-3 kpl
Kehitetään alueen kesä- ja harjoittelutyöpaikkojen määrää ympäristö- ja	Kesä- ja harjoittelupaikkojen määrä	1-10 kpl

nuorisotyössä sekä alueen yrityksissä ja yhteisöissä.		
Kannustetaan lapsia ja nuoria osallisuuden kokoontumisilla ja kouluyhteistyöllä	Kokoontumisten määrä	1-4 kpl

Kestävä kehitys

Edistetään lähivirkistysalueiden ja metsien monimuotoisen hyvinvointikäytön jatkuvuus varmistamalla luonnontilassa olevien alueiden jääminen sekä virkistyskohteiden ylläpito. Tuodaan esille aiheeseen liittyvässä päätöksenteossa alueen asukkaiden näkemys alueen luontoarvoista.	Kannanottojen määrä	1-3 kpl
Edistetään ja tuetaan luontoharrastamista järjestöyhteistyöllä	Toimenpiteiden määrä	1-3 kpl
Tuetaan kylien ja yhteisöjen elinvoimaa toiminta- ja kylälatu avustuksin sekä kehitetään kylien virkistys- ja yhteisiä alueita	Avustusten määrä	1-15 kpl
Tuetaan alueen kylien ja taajamien elinvoimaa hakemalla ratkaisuja monipuoliseen asumiseen	Toimenpiteet	1-3 kpl
Hankitaan kimppakyytisovellus asukkaiden käyttöön	Käyttäjien määrä	100 käyttäjää
Järjestetään etäkokouksia ja -palavereita	Kokousten ja palavereiden määrä	1-10 kpl
Edistetään ja tuetaan harrastevälineiden vuokraustoimintaa	lainauspaikkojen määrä	1-3 kpl

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA 2023	KJ TA2023	KH TA2023	TS 2024	TS 2025
Henkilöstökulut	13	-13	-13	-13	-13	-13	-13
Palvelujen ostot	79	-78	-105	-105	-105	-105	-105
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2	-1					
Avustukset	5	-6	-17	-17	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	0	-2					
Toimintakulut	99	-100	-135	-135	-135	-135	-135
TOIMINTAKATE	99	-100	-135	-135	-135	-135	-135

7.3 Sivistystoimiala

Perustehtävä

Sivistystoimiala vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalvelujen, kansalais- ja musiikkiopisto-opetuksen sekä kirjasto-, museo-, kulttuuri- ja kongressi- sekä teatteripalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä. Toimiala tukee kajaanilaisten tasapainoista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä elinikäistä oppimista ja luovaa itsensä toteuttamista.

Toimintaympäristön muutos

Sivistystoimialan toimintaympäristön keskeisimmät muutokset ovat aiheutuneet pääasiassa koronapandemiasta ja Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyksestä. Maahanmuuttajalasten määrä on kasvanut ennakoimattomalla tavalla pääasiassa Ukrainan tilanteen vuoksi. Myös lasten tuen tarpeiden määrä näyttäisi jatkavan kasvuaan. Nämä tekijät yhdessä aiheuttavat haasteita sekä osaavan henkilöstön saatavuuteen että erityisesti varhaiskasvatuksen tilojen riittävyteen. Koronapandemia on aiheuttanut hyvinvoinnin haasteita ja tuen tarpeiden lisääntymistä sekä vähentänyt ihmisten mahdollisuutta kokea yhteisöllisyyttä. Kulttuuripalvelujen osalta tietyt ihmisryhmät ovat jääneet koronapandemian vuoksi palvelujen ulkopuolelle. Varhaiskasvatuslain ja perusopetuslain muutokset edellyttävät uusien toimintatapojen käyttöönottoa.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymää talouden sopeuttamissuunnitelmaa 2023-2026 toteutetaan seuraavilla toimenpiteillä ja ohjelmilla. Kaukametsän yhden johtajan hallintomallia kokeillaan vuonna 2023. Vuodelle 2023 on talouden sopeuttamissuunnitelmassa suunniteltu varhaiskasvatus- ja esiopetusverkon tiivistämistä. Tätä toteutetaan osana normaalia toimintaa kokoamalla ryhmät mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Perusopetuksen osalta sopeuttamissuunnitelmassa on Teppanan koulun lakkauttaminen 1.8.2024. Tämä edellyttää asian valmistelua vuonna 2023. Yleiseen henkilöstösäästötavoitteeseen pyritään talouden sopeuttamissuunnitelmassa esitetyillä keinoilla eli käyttämällä harkintaa tehtävien täyttämässä henkilöstön siirtyessä pois kaupungin palveluksesta eri syistä.

Talousarvion perustelut

Varhaiskasvatuksessa panostetaan kasvun ja oppimisen tuen järjestämiseen vakiinnuttamalla hankerahoituksella kehitetyt nepsy- ja perheohjaajatoimintamallit omaksi toiminnaksi. Tuen tarpeeseen vastataan myös tarvittavalla avustaja-resurssilla. Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän päivityksellä tavoitellaan sujuvuuden lisäämistä ja sähköisen asioinnin laajentamista huoltajien kokemissa asiakasprosesseissa.

Perusopetuksessa opetetaan tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tuetaan oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä. Se tuottaa jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen koulutukseen. Perusopetuksessa panostetaan riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen pitämällä ryhmäkoot maltillisina ja resursoimalla erityisopetukseen. Tavoitteena on oppilaiden hyvinvointia ja kasvua tukeva turvallinen kouluympäristö. Hankkeilla tuetaan ja kehitetään laadukasta perusopetusta sekä monimuotoista oppilaiden tukemista.

Kulttuuri- ja nuorisopalveluissa keskeisenä tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin ja kaupungin elinvoiman edistäminen laadukkaita ja houkuttelevia palveluja, tapahtumia ja toimintaa järjestämällä. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut tarjoavat yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollisuuksia ja kokemuksia, joilla voidaan edistää kuntalaisten hyvinvointia. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisiin kohderyhmiin, jotka koronapandemian jälkeen eivät vielä ole pystyneet palaamaan palvelujen piiriin.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet suunnittelukaudella

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminnan painopistealueet ovat osallisuus, arviointi ja inklusio. Jokainen lapsi huomioidaan ja hyväksytään omana itsenään ja vahvuudet huomioidaan. Toiminnan arviointia kehitetään sekä omana toimintana

että hankerahoituksen avulla ja henkilöstöä kannustetaan itsearviontiin. Erilaisuutta arvostetaan, vaalitaan ja siitä iloitetaan. Päiväkotiverkkoa kehitetään suunnittelukaudella palvelukysyntää vastaavasti.

Perusopetus

Perusopetuksen kattoteemana on Yhdessä hyvään arkeen. Toiminnassa pyritään tuottamaan laadukasta perusopetusta sekä elvyttämään koulujen yhteisöllinen toiminta. Tarjoamme monipuolista erikoisluokkatoimintaa, laajamittaista kaksikielistä opetusta sekä koko Kainuulle sairaalaopetusta. Kehittämistarpeina ovat sairaalaopetuksen siirtymävaiheiden tukeminen, poissaoloihin puuttumisen mallin jatkokehittäminen sekä pätevän henkilöstön saatavuusongelmaan vastaaminen.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kulttuurin tulosalueella toteutetaan Kajaanin kaupungin kulttuuriohjelmaa 2023-2026.

Kaukametsän opistossa lisätään ja kehitetään lasten ja nuorten kurssitarjontaa ja jatketaan tiivistä yhteistyötä paikallisten maahanmuuttajatoimijoiden kanssa. Muita vuoden 2023 tavoitteita ovat asiakkaiden ja henkilöstön digiosaimisen kehittäminen sekä kestävän kehityksen sertifikaatin uusiminen.

Kainuun musiikkiopisto lisää yhteistyötä muiden kulttuuri- ym. toimijoiden kanssa ja jalkautuu näkyvämmäksi osaksi kaupunkilaisten arkea. Lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistetään yhteisellä toiminnalla erilaisten tapahtumien ja opetuskokonaisuuksien kuten työpajaviikon ja bänditoiminnan kautta.

Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus panostaa yhteistyöhön muiden Kainuun kuntien ja Kajaanin vapaan kentän toimijoiden kanssa. Monipuolisuutta lisätään kulttuuritoimen järjestämissä tapahtumissa ajatuksella "jokaiselle jotakin". Kulttuuritoimi on mukana kulttuurihyvinvointityössä sekä Kulttuuripolun kehittämisessä.

Kaupunginkirjaston painopisteenä on lukutaitotyön rakenteiden vahvistaminen ja lukemisen innostaminen sekä sähköisten palvelujen edistäminen ja e-kokoelman kehittäminen valmistautumalla mahdollisuuteen pilotoida ja liittyä valmisteilla olevaan kuntien yhteiseen e-kirjastoon.

Kainuun Museo järjestää vaihtuvia näyttelyitä erilaisista aiheista sekä lisää kulttuuriperinnön saavutettavuutta julkaisemalla digitaalista aineistoa Finna-palvelussa. Museo kehittää yleisötyötään ja parantaa kokoelmasäilytystilojen järjestystä. Alueellisena vastuumuseona Kainuun Museo huolehtii alueellisista viranomaistehtävistä ja museoalan kehittämistehtävistä Museoviraston kanssa neuvotellun suunnitelman mukaisesti.

Taidemuseossa on esillä kolme korkeatasoista suomalaisen nykyaiteen näyttelyä ja yleisötyössä otetaan huomioon lapset ja nuoret. Kokoelmateoksia sijoitetaan kouluille ja päiväkoteihin. Kestävän kehityksen periaatteet näkyvät työskentelytavoissa ja näyttelyteemoissa.

Kajaanin kaupunginteatteri tuottaa yhteensä 6 ensi-iltaa teatteriesityksiä ja kulttuuritapahtumia kajaanilaisille ja kainuulaisille. Lisäksi tuotetaan 1-2 kevyempää tuotantoa, kuten pienet konsertit. Kajaanin kaupunginteatteri vie kier-tueelle pääasiassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle 80 - 120 esitystä, mikä on kolmannes teatterin kaikista esityksistä.

Nuorisopalvelujen painopistealueena on osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kohtaamisen vahvistaminen eri toimintaympäristöissä. Koulussa tehtävään- sekä monikulttuuriseen nuorisotyöhön haetaan AVI:lta erityisavustusta toiminnan vahvistamiseksi. Verkostotyötä syvennetään Ohjaamon toiminnan kehittämiseksi, jotta syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tavoitetaan ja heidät saatetaan oikea-aikaisen tuen piiriin. Hyviä toimintoja tehdään näkyväksi sosiaalisen median avulla lisäten kaupungin vetovoimaa.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa sivistysjohtaja

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
<p>Varhaiskasvatus</p> <p>Avointen työpaikkojen täyttäminen kelpoisilla hakijoilla.</p>	<p>Kelpoisten hakijoiden määrä haettavana olevaa tehtävää kohden.</p>	<p>Jokaiseen työpaikkaan on kelpoisia, sopivia hakijoita siten, että avoimet tehtävät voidaan täyttää kelpoisilla hakijoilla.</p>
<p>Perusopetus</p> <p>Perusopetuksen toimiva arki ja oikeanlainen resursointi sekä hyvässä kunnossa olevat koulurakennukset ovat vetovoimatekijöitä. Näiden markkinointia lisätään ja monipuolistetaan.</p>	<p>Kelpoisten hakijoiden määrä haettavana olevaa tehtävää kohden.</p>	<p>Jokaiseen työpaikkaan on kelpoisia, sopivia hakijoita siten, että avoimet tehtävät voidaan täyttää kelpoisilla hakijoilla.</p>
	<p>Opetusryhmäkoko</p>	<p>Keskimääräinen opetusryhmäkoko pysyy vähintään vuoden 2022 tasolla eikä suurene.</p>
	<p>Opetustunnit/ryhmä</p>	<p>Opetustuntien määrä / ryhmä säilyy vähintään vuoden 2022 tasolla eikä vähene.</p>
<p>Kulttuuri- ja nuorisopalvelut</p> <p>Laaja kulttuuritarjonta tuottaa hyvinvointia. Koronan jälkeen sivistystoimiala pyrkii lisäämään kulttuuritoiminnan näkyvyyttä ja aktivoimaan ihmisiä osallistumaan kulttuuri- ja nuorisotapahtumiin.</p>	<p>Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden osallistumisaktiivisuutta kuvaavat mittarit:</p> <p>Kirjasto: fyysiset käynnit, kokonaislainauksen määrä;</p> <p>Kainuun museo: kävijämäärä;</p> <p>Taidemuseo: kävijämäärä;</p> <p>Teatteri: kävijämäärä;</p> <p>Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus: tapahtumien määrä ja kävijämäärä; omien tapahtumien kannattavuus</p> <p>Kaukametsän opisto: valtionosuustuntimäärän toteutuminen</p> <p>Kainuun musiikkiopisto: valtionosuustuntimäärän toteutuminen ja tapahtumien kävijämäärä</p>	<p>Osallistuja- ja kävijämäärät kasvavat:</p> <p>Kirjasto: käynnit > 220 000, lainaus > 530 000.</p> <p>Museo: yli 7000 käv.</p> <p>Taidemuseo: 8 000-10 000 käv.</p> <p>Teatteri: 26 000 - 30 000 käv.</p> <p>Kaukametsän kulttuuri- ja kongressikeskus: 400 tapahtumaa, 60 000 käv.</p> <p>Kaukametsän opiston vos-tuntimäärä toteutuu.</p> <p>Musiikkiopiston vos-tuntimäärä 24 034 tuntia toteutuu ja tapahtumien käv.määrä kasvaa (yli 2 500 käv.).</p> <p>Nuorisopalvelujen käyttöaste kasvaa.</p>

	<p>Nuorisopalvelut: nuorisotilatoimintaan osallistuvien nuoren määrä ja eri tapahtumien osallistujamäärä</p> <p>Tyytyväisyys asiakaskyselyissä.</p>	Tyytyväisyys: >3 asteikolla 1-4
--	---	---------------------------------

Lapset ja nuoret

<p>Varhaiskasvatus</p> <p>Asiakas saa varhaiskasvatuspaikan toivomaltaan alueelta.</p>	<p>Hakemuksen mukainen varhaiskasvatuspaikka / alue.</p>	Vähintään 75 % asiakkaista saa varhaiskasvatuspaikan toivomaltaan alueelta.
<p>Perusopetus</p> <p>Kaikilla toiminnoilla edistetään lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä kaikissa kasvuympäristöissä.</p>	<p>Tukioppilastoiminnan järjestäminen.</p> <p>Oppilaskuntatoiminnan järjestäminen.</p> <p>Koulua käymättömien oppilaiden määrä.</p> <p>Mitä kuuluu? -kyselyn valikoidut mittarit (esim. kiusaaminen, työrauha ym.)</p>	<p>Tukioppilastoimintaa on kaikissa yläkouluissa.</p> <p>Oppilaskuntatoimintaa on kaikissa kouluissa.</p> <p>Koulua käymättömien oppilaiden määrä vähenee.</p> <p>Mitä kuuluu -kyselyn (toteutus v. 2022) tulosten käsittely koulujen oppilashuoltoryhmissä ja toimenpiteiden kohdentaminen olennaisiin kehittämiskohteisiin (esim. kiusaaminen, työrauha jne.</p>
<p>Kulttuuri- ja nuorisopalvelut</p> <p>Lisätään nuorten osallisuutta kuuntelemalla, kuulemalla ja ottamalla nuoret mukaan heitä koskeviin asioihin.</p> <p>Lasten ja nuorten osallistuminen teatterin ja muiden kulttuuripalvelujen toimintoihin lisääntyy.</p>	<p>Lasten ja nuorten kuulemistilaisuuksien määrä.</p> <p>Nuorisovaltuuston aloitteiden, kannanottojen ja muun aktiivisuuden määrä.</p> <p>Ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja Starttipajan toiminnassa olevien nuorten määrä.</p> <p>Yleisötyö ja katsojatilastot.</p> <p>Lasten ja nuorten osallistuminen kulttuuripalvelujen suunnitteluun.</p>	<p>Lasten ja nuorten osallisuutta lisätään järjestämällä kuulemistilaisuuksia nuoria koskevissa asioissa.</p> <p>Nuorisovaltuusto tekee aloitteita ja kannanottoja.</p> <p>16-29 -vuotiaille nuorille annetaan oikea-aikaista tukea heidän asioidensa selvittämiseksi.</p> <p>Jokaisen lasten ja nuorten esityksen yhteydessä.</p> <p>Kulttuuripolun uudistaminen aloitetaan yhdessä nuorten kanssa: tapaamiset / kyselyt.</p>

Kestävä kehitys

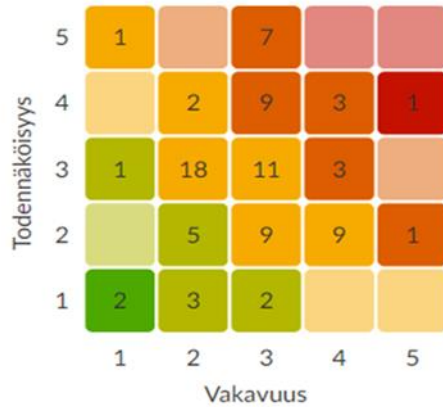
<p>Varhaiskasvatus</p> <p>Kierrätetään yhdessä lasten kanssa.</p>	<p>Lapsiryhmien määrä, joissa on kierrätysastioita.</p>	Kierrätysastiat käytössä kaikissa lapsiryhmissä.
---	---	--

<p>Perusopetus</p> <p>Pidetään huolta puhtaasta luonnostamme ja ympäristöstämme ja korostetaan asiaa kasvatuksessa ja opetuksessa.</p>	<p>Lukuvuosisuunnitelmaan määritetyt tavoitteet ja niiden toteuttaminen.</p>	<p>Kierrättämisen ja kestävän kehityksen teemoja toteutetaan opetuksessa läpäisyperiaatteella opetussuunnitelman mukaisesti. Teemoja painotetaan lukuvuosisuunnitelmassa 2023-2024.</p>
<p>Kulttuuri- ja nuorisopalvelut</p> <p>Käytetään tiloja tehokkaasti ja kierrätetään.</p> <p>Kulttuuripalvelujen kehittäminen kaikille kohderyhmille osana kestävä kehitystä, jossa suositaan aineettomia palveluja.</p>	<p>Ilmaisten varattavien tilojen varausmäärä.</p> <p>Hiilijalanjälkimittausten määrä (%).</p> <p>Uusien yleisötyön muotojen määrä.</p>	<p>Varattavat tilat ovat tehokkaassa käytössä. Varausmäärät kasvavat verrattuna 2022 vuoteen.</p> <p>20 % kulttuurilaitoksista on mitannut hiilijalanjätkensä.</p> <p>Yleisötyön kehittäminen ja monipuolistaminen.</p> <p>Tavoitetaan lapset, nuoret, aikuiset, vanhuksat ja erityisryhmät</p>

Riskien hallinta

20	–	25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10	–	16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4	–	9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1	–	4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

10 Merkittävintä riskiä:

Kohde	Riskialue	Riski	RL	↓
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Oppilasmäärä, tilojen käyttöaste sekä henkilöstöresurssi eivät ole tasapainossa	20	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekryointiriski: Avoimiin tehtäviin ei saada rekrytoitua kelpoisia henkilöitä.	16	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Rekryointiriski: Kelpoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön riittävyys	16	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Yksityisen päiväkodin toiminnan lakkaaminen	16	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Sijaisia ei saada lyhyisiin sijaisuuksiin.	15	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Oppilaskohtaiset kulut nousevat.	15	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Asiamaksulain muutoksista johtuva asiakasmaksukertymän pienentyminen.	15	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tietohallintopalveluiden kustannukset nousevat ulkoistamisesta johtuen	15	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tuen tarpeen kasvaminen - lapset ja perheet	15	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tietohallinnon tuottamat palvelut eivät vastaa palvelutarpeeseen.	15	
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Hallinnollisen työn lisääntyminen.	15	

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Talousraportointi	Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistuksessa (TaHe) on kirjaussuunnitelmaa uudistettu merkittävästi. Uusi kirjaussuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2023 talousarvio-suunnittelussa. Tuottojen ja kulujen kirjaukset toteutetaan uuden kirjaussuunnitelman mukaisesti 1.1.2023 alkaen. Riittävä ohjeistus uudesta kirjaussuunnitelmasta on tarpeen. Tilivelvollisten esimiesten tulee seurata kuukausittain vastualueensa kulujen ja tuottojen kehittymistä suhteessa uuden kirjaussuunnitelman mukaiseen talousarvioon ja varmistaa, että kirjaukset ovat loogisia ja puuttua mahdollisiin poikkeamiin. Johtoryhmän kokouksissa esimiehet kertovat lyhyen katsauksen muodossa yksikkönsä toiminnasta ja taloudesta.
Tietohallinto ja tietoturva	Henkilöstön laite- ja käyttöoikeuksien ajantasaisuus. Työyksiköiden esimiesten tehtävänä on laite- ja käyttöoikeuksien hallinta: palvelussuhteen päättyessä tai työtehtävien muuttuessa on päätettävä tai tehtävä tarvittavat muutokset laite- ja käyttöoikeuksiin. Laite- ja käyttöoikeuksien on oltava jatkuvasti ajan tasalla, mutta sisäisen valvonnan keinoin on tehtävä säännönmukaista valvontaa siitä, että henkilöillä ei palvelussuhteen päättymisen tai työtehtävien muutoksen jälkeen ole sellaisia laite- tai käyttöoikeuksia, joita ei hänelle enää kuulu.
Henkilöstöasiat	Rekrytointiprosessi tehdään aukottomaksi henkilöstöhallinnon kanssa. Ohjeistukset mm. kelpoisuuksien ja vaadittavien selvitysten ja todistusten todentamiseksi tehdään yksiselitteisiksi. Rekrytoiva esihenkilö varmistaa, että kelpoisuudet todennetaan.

Sivistystoimiala	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Sivistyslautakunta	6	1	1	1	1
Varhaiskasvatus	352,7	344,3	360,3	348	336
Perusopetus	418,3	412,5	429,8	428	426
Nuorisopalvelut	23,7	22,1	24,5	24,5	24,5
Kulttuurilaitokset (Kirjasto, Kainuun museo, Taidemuseo ja teatteri)	91,4	93,1	92,6	92,6	92,6
Kaukametsä	76	90	73,6	73,6	73,6
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	968,1	963	981,8	967,7	953,7

Sivistystoimiala

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA2023	KJ TA2023	KH TA2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	1 507	1 105	939	939	939	1 095	1 097
Maksutuotot	2 100	1 985	1 786	1 786	1 786	1 727	1 686
Tuet ja avustukset	2 354	1 496	2 287	2 287	2 287	1 982	1 983
Vuokratuotot	126	189	197	197	197	198	198
Muut toimintatuotot	131	155	126	126	126	127	127
Toimintatuotot	6 218	4 929	5 335	5 335	5 335	5 129	5 091
Henkilöstökulut	-46 040	-46 225	-49 271	-49 271	-49 271	-49 154	-48 847
Palvelujen ostot	-14 882	-16 473	-16 662	-16 662	-16 662	-16 925	-16 898
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 599	-1 710	-1 965	-1 965	-1 965	-1 990	-2 016
Avustukset	-2 037	-2 047	-1 643	-1 643	-1 643	-1 611	-1 561
Vuokratulot	-11 370	-11 458	-12 016	-12 016	-12 092	-12 023	-12 066
Muut toimintakulut	-146	-219	-167	-167	-167	-168	-169
Toimintakulut	-76 043	-78 133	-81 724	-81 724	-81 814	-81 871	-81 557
TOIMINTAKATE	-69 825	-73 203	-76 389	-76 389	-76 479	-76 741	-76 466
Poistot, arvonal., satunn.erät yht	-1 234	-1 086	-832	-832	-832	-903	-903

Sivistystoimialan hallinto

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA2023	KJ TA2023	KH TA2023	TS 2024	TS 2025
Tuet ja avustukset	1	1	1	1	1	1	1
Toimintatuotot	1	1	1	1	1	1	1
Henkilöstökulut	-302	-118	-137	-137	-137	-140	-143
Palvelujen ostot	-60	-326	-397	-397	-397	-397	-397
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-2	-3	-3	-3	-3	-3
Vuokratulot	-6	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Muut toimintakulut	-11	-66	-34	-34	-34	-34	-34
Toimintakulut	-382	-518	-576	-576	-576	-580	-583
TOIMINTAKATE	-381	-517	-575	-575	-575	-579	-582

Varhaiskasvatus -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA2023	KJ TA2023	KH TA2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	175	72	64	64	64	65	67
Maksutuotot	1 401	1 037	824	824	824	750	700
Tuet ja avustukset	434	360	336	336	336	200	200
Vuokratuotot	8	8	5	5	5	5	5
Muut toimintatuotot	2					2	2
Toimintatuotot	2 020	1 477	1 229	1 229	1 229	1 022	974
Henkilöstökulut	-14 844	-14 706	-15 426	-15 426	-15 426	-15 326	-15 226
Palvelujen ostot	-7 452	-8 660	-8 128	-8 128	-8 128	-8 430	-8 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-238	-283	-364	-364	-364	-370	-375
Avustukset	-1 743	-1 833	-1 433	-1 433	-1 433	-1 400	-1 350
Vuokrakulut	-2 322	-2 400	-2 494	-2 494	-2 570	-2 544	-2 730
Muut toimintakulut	-37	-25	-12	-12	-12	-13	-13
Toimintakulut	-26 637	-27 905	-27 857	-27 857	-27 944	-28 083	-28 194
TOIMINTAKATE	-24 618	-26 428	-26 628	-26 628	-26 715	-27 061	-27 220
Poistot, arvonal., satunn.erät yht	-139	-184	-167	-167	-167	-167	-167

Perusopetus -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA2023	KJ TA2023	KH TA2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	1 185	872	745	745	745	900	900
Tuet ja avustukset	868	601	1 168	1 168	1 168	1 000	1 000
Vuokratuotot	62	65	76	76	76	76	76
Muut toimintatuotot	54	78	48	48	48	48	48
Toimintatuotot	2 169	1 617	2 037	2 037	2 037	2 024	2 024
Henkilöstökulut	-23 111	-23 317	-25 208	-25 208	-25 208	-25 028	-24 654
Palvelujen ostot	-6 229	-6 225	-6 773	-6 773	-6 773	-6 728	-6 621
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-859	-910	-1 061	-1 061	-1 061	-1 077	-1 093
Vuokrakulut	-6 688	-6 638	-6 808	-6 808	-6 808	-6 738	-6 569
Muut toimintakulut	-39	-30	-35	-35	-35	-36	-36
Toimintakulut	-36 926	-37 120	-39 885	-39 885	-39 885	-39 607	-38 973
TOIMINTAKATE	-34 757	-35 503	-37 848	-37 848	-37 848	-37 583	-36 949
Poistot, arvonal., satunn.erät yht	-989	-761	-375	-375	-375	-375	-375

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA2023	KJ TA2023	KH TA2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	147	161	130	130	130	130	130
Maksutuotot	700	948	963	963	963	977	986
Tuet ja avustukset	1 051	534	782	782	782	782	782
Vuokratuotot	56	115	116	116	116	117	117
Muut toimintatuotot	75	77	77	77	77	77	77
Toimintatuotot	2 029	1 835	2 068	2 068	2 068	2 083	2 092
Henkilöstökulut	-7 752	-8 084	-8 501	-8 501	-8 501	-8 660	-8 824
Palvelujen ostot	-1 141	-1 263	-1 364	-1 364	-1 364	-1 370	-1 380
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-499	-515	-537	-537	-537	-540	-545
Avustukset	-294	-214	-211	-211	-211	-211	-211
Vuokrakulut	-2 354	-2 415	-2 708	-2 708	-2 708	-2 735	-2 760
Muut toimintakulut	-58	-97	-84	-84	-84	-85	-86
Toimintakulut	-12 098	-12 590	-13 405	-13 405	-13 405	-13 601	-13 806
TOIMINTAKATE	-10 070	-10 755	-11 337	-11 337	-11 337	-11 518	-11 714
Poistot, arvonal., satunn.erät yht	-106	-142	-290	-290	-290	-361	-361

7.4 Ympäristötekkinen toimiala

Perustehtävä

Ympäristötekkinen toimiala vastaa yhdyskuntasuunnittelulla ja viranomaistoiminnalla osaltaan kaupungin kehittämistä kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luo olosuhteita kansalaisten omatoimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liikuntatiloja, -paikkoja ja palveluita järjestämällä. Huolehtii katujen ja muiden yleisten alueiden sekä rakennusten ja muun yhteisen omaisuuden ylläpidosta. Vastaa omaisuuden taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä.

Toimintaympäristön muutos

Nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain muutos uuteen lainsäädäntöön.

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen toiminnan lakkaaminen 2022 lopussa. Ympäristötekkinen lautakunta ottaa hallintaansa liikelaitoksella olleen rakennusomaisuuden.

Palveluiden ja hyödykkeiden hintojen kasvu on ollut huomattavasti voimakkaampaa kuin mihin on totuttu lähivuosien aikana. On syntynyt tarve entistä nopeammalle palvelutuotannon seuraamiselle ja ohjaamiselle.

Työllistämistöiden HTV on arvioitu toimialan henkilöstömäärään tulosalueille, aiemmin työllisydenhoito on raportoitu vasta tilinpäätösvaiheessa.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymää talouden sopeuttamissuunnitelmaa 2023-2026 toteutetaan seuraavilla toimenpiteillä ja ohjelmilla:

- Liikuntapalveluiden kokonaisvaltainen uudistus ja tarkastelu. Toteutetaan liikkumishjelman toimenpiteitä.
- Palvelutuotantotapojen tarkastelu. Toteutetaan pitkäjänteisen kunnallistekniikan palveluiden kehittämissuunnitelman 2021-2030 toimenpiteitä.
- Tuulivoimalaitosten rakennuslupataksat. Valmistellaan taksat ympäristötekkinen lautakunnan käsiteltäväksi.
- Rakennusten rakennemuutosohjelma. Edistetään rakennusten rakennemuutosohjelmaan päätyneiden rakennusten poistamista kaupungin omaisuudesta.
- Energiahallinnan kehittäminen. Etsitään ja toimeenpannaan energiahallinnan toimenpiteitä ja selvitetään uusiutuvan energian hyödyntämismahdollisuuksia kaupungin palvelutuotannossa.

Talousarvion perustelut

Ympäristötekkinen toimiala toteuttaa palvelutuotantoa kaupunkistrategian, ympäristötekkinen lautakunnan sekä yleisesti toimielinten päätösten ja uusien sekä aiemmin hyväksytyjen ohjelmien pohjalta.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat

Laatii yleis- ja asemakaavoja kaupungin alueiden käytön ohjaamiseksi. Valmistelee poikkeamisluvat ja suunnittelutarveratkaisut.

Edistää kaupungin elinvoimaisuuden kehittämistä luovuttamalla laadukkaita tontteja rakentajien ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Ylläpitää kiinteistörekisteriä, paikkatietojärjestelmää ja kaupungin maaomaisuutta.

Rakennusvalvontaviranomainen valvoo kaavojen noudattamista, käsittelee rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevat luvat. Valvoo rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa. Lupakäsittely tapahtuu pääasiassa sähköisesti.

Käsittelee ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat luvat ja ilmoitukset ja huolehtii ympäristönsuojelun valvonnasta ja edistämisestä.

Laatii kaupungin liikenne- ja katusuunnitelmat, ja edistää kestäväää ja ekologista liikkumista.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Vie aktiivisesti eteenpäin pitkäjänteistä kunnallistekniikan palveluiden kehittämisohjelmaa.

Pitää yleiset alueet, kadut ja puistot hyvässä kunnossa ympäri vuoden. Hallitsee kaupungin omistaman katu-, puisto- ja muun julkisen käyttöomaisuuden korjausvelkaa peruskorjausinvestoinneilla, joiden suuruusluokka on noin 3 miljoonaa euroa vuodessa.

Toteuttaa Liikkumishjelman toimenpiteitä ja mittaa sekä raportoi toteumaa vastuutahoille. Priorisoi liikunta- ja urheilulueiden hoitoa ja kunnossapitoa käyttäjämäärien ja käyttöasteen perusteella.

Tilakeskus

Sopeuttaa kaupungin omistamaa rakennuskanta pitemmällä aikavälillä keskimäärin yhdellä prosentilla vuosittain palvelutarpeen tasolle. Jatkaa rakennusten rakennemuutosohjelman ylläpitoa ja toteutusta sekä talouden sopeuttamishjelman toteutusta.

Toteuttaa kaupungin tila- ja investointiohjelmaa. Keskeisimmät asiat ovat rakennusomaisuuden korjausvelan ja kunnan hallinta sekä investointitarpeet ja investointien PTS-suunnittelu.

Huomioi hyvinvointialue muutoksen ja Vilake-liikelaitoksen lakkauttamisen vaikutukset toimintaympäristöön ja talouteen sekä energia-asiat (käyttö-, säästö- ja oma/uusiutuva tuotanto) ja liikenteen sähköistymisen edistämisen.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Elinvoiman turvaaminen laadukkaan ja monipuolisen tonttitarjonnan sekä korjaus- ja täydennysrakentamisen edistämisen avulla.	Uusien asuinalueiden sekä korjaus- ja täydennysrakentamista edistävien maankäyttösopimusten määrä.	Vähintään yksi korjaus- ja täydennysrakentamista edistävä maankäyttösopimus.
Yhteistyön kehittäminen KAMK kuntapalveluiden kanssa kaupunkistrategiaa tukevien hankkeiden edistämiseksi.	Hankehakemusten lukumäärä.	Valmistellaan vähintään neljä hankehakemusta KAMK kuntapalveluiden kanssa.

Lapset ja nuoret

Pidetään leikkipuistot hyvässä kunnossa ja turvallisina.	Leikkipuistojen peruskorjausten lukumäärä.	Yhden leikkipuiston peruskorjaus.
Harrastamisen suomen mallin harrastustoiminta perusopetuksen oppilaille.	Kerhotarjonta ja osallistujamäärät	Enemmän kuin 50 kerhoa ja enemmän kuin 400 osallistujaa.

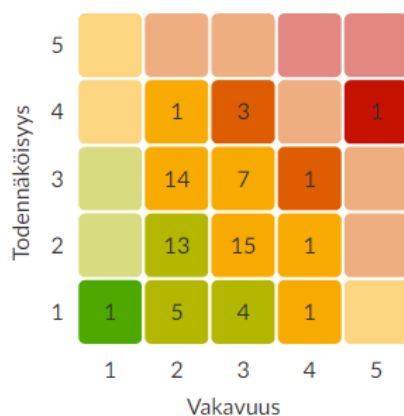
Kestävä kehitys

Aurinkovoimalatuotannon suunnittelu ja toteutus laajamittaisesti valittuihin olemassa oleviin kohteisiin. Kohteet valikoituvat asiantuntijasuunnittelutyön perustella ja toteutukset ajoittuvat koko strategiakaudelle 2023-2026.	Aurinkovoimaloiden lukumäärä tai yhteenlaskettu kokonaisteho kWp.	Yksi uusi aurinkovoimala tai 100 kWp.
KIRKU -hankkeen (Kajaanin Iso Ruuhijärven kunnostaminen) toteuttaminen.	Veden laadun parantaminen.	Veden laatu on parempi kuin ennen hanketta.
Energiatehokkuuden parantaminen kaupungin kiinteistöissä.	Energiankulutuksen väheneminen.	Lämmitystarveluvulla korjattuna energiankulutus vähenee 1 % vuodessa.

Riskien hallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kohde	Riskialue	Riski	RL	↓
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Yhteistyö kaupungin eri yksiköiden välillä heikkenee yhteenkuuluvuuden väljentyessä.	20	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Avainhenkilöt siirtyvät toisiin tehtäviin eri työnantajalle.	12	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on heikko ja heikentyy edelleen	12	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Tilakeskus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Pandemiat, epidemiat tai muut vastaavat tilanteet.	12	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Ympäristötekniikka	2.3.1. Operatiiviset riskit	Korjausvelka pidetään hallinnassa riittäväällä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Mikäli suunnitelmia ei seurata eikä toteuteta tai ne eivät ole ajan tasalla, voi seurata äkillisiä, esimerkiksi rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan.	12	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.1.1. Strategiset riskit	Rakentamisen ja tonttien kysyntä laskee, jolloin toimintatuotot eivät kata menoja.	9	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kysyntä-/tarjontariski rakennushankinnoissa	9	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tyhjiä tai vajaakäytölle jäävät tilat.	9	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Tilakeskus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työkyvyn ylläpitäminen	9	
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekniikka > Ympäristötekniikka	2.4.1. Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät huolto- ja kunnossapitopalvelutason aleneminen tai laiminlyönnit.	9	

Sisäinen valvonta

Valvonnankohde	Toimenpiteet
Henkilöstöasiat	Useita vuosia jatkunut poikkeuksellinen tilanne kuormittaa ja raskauttaa henkilöstöä tarpeettoman paljon. Henkilöstön työhyvinvoinnin tukeminen yleisen seurannan ja keskustelujen avulla on tarpeellista tässä tilanteessa. Toteutetaan yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa.
Taloussuunnittelu	Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistuksen (TaHe) aikana ja jälkeen on tarpeellista seurata tietojen oikeellisuutta järjestelmissä ja henkilöstön osaamisen tasoa uusien järjestelmien käyttämisen suhteen. Toteutetaan yhdessä talouspalveluiden kanssa.
Talousraportointi	Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistuksessa (TaHe) uudistettiin kirjaussuunnitelmaa merkittävästi. Kirjaussuunnitelman mukaisten kirjausten toteutumista sekä

	mahdollisia korjaustarpeita on syytä seurata pistokokein ja keskustelujen kautta jatkokehitystarpeiden määrittämiseksi. Toteutetaan yhdessä talouspalveluiden kanssa.
--	---

Ympäristötekkinen toimiala	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Ympäristötekkinen hallinto	3,2	2	2,5	2,5	2,5
Maankäyttö, suunnittelu ja viranomaistoimin- nat	34	33	33	33	33
Kunnallistekniikka ja liikunta	71,4	75	73,5	73,5	73,5
Tilakeskus	46,1	50	50	49	49
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	154,7	160	159	158	158

Ympäristötekkinen toimiala

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA 2023	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	2 474	2 299	1 476	1 476	1 476	1 498	1 520
Maksutuotot	1 163	1 304	1 446	1 446	1 446	1 468	1 490
Tuet ja avustukset	193	52	57	57	57	58	59
Vuokratuotot	19 694	19 629	26 079	26 079	26 031	26 470	26 867
Muut toimintatuotot	408	252	198	198	198	201	204
Toimintatuotot	23 931	23 536	29 255	29 255	29 208	29 694	30 140
Valmistus omaan käyttöön	792	996	867	867	867	885	902
Henkilöstökulut	-8 167	-8 492	-8 407	-8 407	-8 407	-8 518	-8 680
Palvelujen ostot	-5 940	-7 169	-8 865	-9 065	-9 065	-9 042	-9 223
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 243	-6 267	-8 478	-8 478	-8 478	-8 647	-8 820
Avustukset	-414	-335	-225	-285	-285	-230	-234
Vuokrakulut	-3 714	-3 977	-3 892	-3 892	-3 892	-3 969	-4 049
Muut toimintakulut	-100	-174	-373	-373	-373	-381	-388
Toimintakulut	-24 577	-26 414	-30 240	-30 500	-30 500	-30 787	-31 394
TOIMINTAKATE	181	-1 882	-117	-377	-425	-208	-353
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 869	-10 657	-13 062	-13 407	-13 407	-13 169	-13 348
Arvon alentumiset	-527						
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-10 396	-10 657	-13 062	-13 407	-13 407	-14 438	-14 903

Ympäristötekniinen hallinnon -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA 2023	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tuet ja avustukset	7	20	1	1	1	1	1
Toimintatuotot	7	20	1	1	1	1	1
Henkilöstökulut	-265	-175	-227	-227	-227	-231	-236
Palvelujen ostot	-35	-293	-244	-244	-244	-249	-253
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-11	-7	-7	-7	-7	-7
Avustukset	-414	-335	0	0	0	0	0
Vuokratulot	-24	-7	-4	-4	-4	-4	-4
Muut toimintakulut	0	-2	-5	-5	-5	-5	-6
Toimintakulut	-740	-823	-486	-486	-486	-496	-506
TOIMINTAKATE	-733	-803	-485	-485	-485	-495	-504

Maankäyttö- suunnittelu- ja viranomaistoiminnot -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA 2023	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	416	410	360	360	360	365	370
Maksutuotot	397	355	367	367	367	372	378
Tuet ja avustukset	19		15	15	15	16	16
Vuokratuotot	2 760	2 715	2 980	2 980	2 980	3 025	3 070
Muut toimintatuotot	141	242	183	183	183	185	188
Toimintatuotot	3 733	3 721	3 904	3 904	3 904	3 962	4 022
Valmistus omaan käyttöön	71	120	100	100	100	102	104
Henkilöstökulut	-1 997	-2 311	-2 380	-2 380	-2 380	-2 425	-2 471
Palvelujen ostot	-809	-757	-1 150	-1 150	-1 150	-1 173	-1 197
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-81	-38	-30	-30	-30	-30	-31
Vuokratulot	-162	-179	-193	-193	-193	-197	-201
Muut toimintakulut	-11	-6	-226	-226	-226	230	235
Toimintakulut	-3 059	-3 290	-3 979	-3 979	-3 979	-4 056	-4 135
TOIMINTAKATE	745	551	25	25	25	8	-9
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-66	-81	-77	-77	-77	-85	-88

Kunnallistekniikka ja liikunta -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA 2023	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	1 224	1 129	1 116	1 116	1 116	1 133	1 150
Maksutuotot	766	949	1 080	1 080	1 080	1 096	1 112
Tuet ja avustukset	138	30	26	26	26	26	27
Vuokratuotot	377	424	399	399	399	405	411
Muut toimintatuotot	251	6	15	15	15	15	16
Toimintatuotot	2 757	2 538	2 636	2 636	2 636	2 676	2 716
Valmistus omaan käyttöön	481	621	477	477	477	487	497
Henkilöstökulut	-3 594	-3 605	-3 356	-3 356	-3 356	-3 420	-3 485
Palvelujen ostot	-3 383	-4 027	-4 414	-4 414	-4 414	-4 502	-4 592
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 171	-1 150	-1 382	-1 382	-1 382	-1 410	-1 438
Avustukset	-0		0	-60	-60	0	0
Vuokrakulut	-3 152	-3 403	-3 296	-3 296	-3 296	-3 362	-3 429
Muut toimintakulut	-83	-84	-201	-201	-201	-205	-209
Toimintakulut	-11 382	-12 269	-12 649	-12 709	-12 709	-12 899	-13 153
TOIMINTAKATE	-8 145	-9 110	-9 536	-9 596	-9 596	-9 736	-9 941
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-4 386	-4 985	-4 961	-4 961	-4 961	-5 483	-5 660

Tilakeskus -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2021	TA 2022	LTK TA 2023	KJ TA 2023	KH TA 2023	TS 2024	TS 2025
Myyntituotot	834	761					
Tuet ja avustukset	29	2	14	14	14	14	15
Vuokratuotot	16 557	16 491	22 700	22 700	22 652	23 040	23 386
Muut toimintatuotot	16	4					
Toimintatuotot	17 435	17 257	22 714	22 714	22 666	23 055	23 400
Valmistus omaan käyttöön	240	255	290	290	290	296	302
Henkilöstökulut	-2 311	-2 401	-2 444	-2 444	-2 444	-2 442	-2 488
Palvelujen ostot	-1 713	-2 092	-3 057	-3 257	-3 257	-3 118	-3 180
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 989	-5 067	-7 059	-7 059	-7 059	-7 200	-7 344
Vuokrakulut	-377	-388	-398	-398	-398	-406	-414
Muut toimintakulut	-7	-83	-167	-167	-167	-170	-173
Toimintakulut	-9 396	-10 032	-13 125	-13 325	-13 325	-13 336	-13 601
TOIMINTAKATE	8 280	7 481	9 879	9 679	9 631	10 014	10 102
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 417	-5 592	-8 024	-8 369	-8 369	-7 600	-7 600
Arvon alentumiset	-527						
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-5 944	-5 592	-8 024	-8 024	-8 024	-7 600	-7 600

8 INVESTOINTIOSA

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueiden investointien osalta investointiesitys vastaa aikaisempaa käytäntöä ja mitään erityisiä investointitarpeita maa-alueiden hankintaan ei ole esitetty vuosille 2023–2025.

Talonrakennus

Teatteritalon peruskorjaushanke jatkuu vuonna 2023 (TA2023 3,8 milj. euroa).

Kunnallistekniikan varikon ja Kainuun hyvinvointialueen Kajaanin pelastuslaitoksen rakennushankkeen toteutussuunnittelua esitetään jatkettavaksi ja rakennusvaihetta esitetään käynnistettäväksi vuonna 2023 (TA 2023 5,5 milj. euroa), mikäli sopimukselliset edellytykset ovat Kainuun hyvinvointialueen kanssa kunnossa.

Lisäksi Soidinsuon päiväkodin suunnittelu käynnistetään ja toteutetaan Vanamon päiväkodin laajamittainen peruskorjaus (TA2023 1,2 milj. euroa).

Aurinkovoimaloita (TA 2023 0,4 milj. euroa) rakentamalla parannetaan kiinteistöjen energiatehokkuutta.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet -investointiosan painopiste on katujen peruskorjauksessa. Tällä pyritään pitämään katuihin kohdistuvaa korjausvelkaa hallinnassa. Katusaneeraukset tehdään yhteistyössä Kajaanin Vesi-liikelaitoksen kanssa, mikäli kohteen vesihuolto vaatii korjausta. Uusina liikennealueina rakennetaan kuu-tinkujan katu ja Vimpelin urheilun alueen pysäköintijärjestelyjä parannetaan. Leikkipuistoja ja koirapuistoja peruskorjataan.

Irtain omaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot

Teatteritalon peruskorjauksen jälkeinen irtaimiston hankinta toteutetaan (TA2023 1,7 milj. euroa) ja Vanamon päiväkodin peruskorjauksen yhteydessä uusitaan myös irtaimistoa (TA 2023 0,2 milj. euroa).

Konsernihallinnon muissa pitkävaikutteisissa menoissa jatkuu talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden ja järjestelmä uudistuksen projekti "TaHe -uudistus". Henkilöstöhallinnon S365HR-järjestelmän käyttöönotto siirtyi 1.4.2023 ajankohtaan alkuperäisestä tavoiteaikataulusta 1.1.2023, jonka myötä myös projektin kustannuksia siirtyy vuodelle 2023. (kokonaishankkeen kustannusarvio 1,3 milj. euroa)

Investointivarausten käyttäminen

Investointisuunnitelmassa on esitetty Kajaanin kaupungin investointivarausten käyttämistä Varikon ja pelastuslaitoksen yhteishankkeeseen 5,5 milj. euroa (TA2024 6,1 milj. euroa) sekä aurinkovoimalahankkeisiin 0,4 milj. euroa (TS2024-25 0,2 milj. euroa/v)

Kajaanin kaupungin investointisuunnitelma 2023–2025

Kajaanin peruskaupunki ja liikelaitokset

Kajaanin peruskaupunki (1 000 €)	TA2023	TS2024	TS2025
Rakennukset	-11665	-9900	-6725
Kulttuurirakennukset	-2515		-500
Liikuntarakennukset			-200
Muut rakennukset	-5900	-6375	-700
Opetusrakennukset	-1100		-300
Päiväkoti rakennukset	-1450	-2500	-1300
Toimistorakennukset	-700		
Toisen - ja korkea-asteen opetuksen rakennukset	0	-1025	-3725
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-2495	-4931	-5724
Infran peruskorjaus Erityisalueet- ja kohteet	-325	-350	-300
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-1570	-3461	-4874
Infran peruskorjaus Liikuntapaikat		-300	
Infran peruskorjaus Viheralueet	-100	-250	-250
Uudet Liikenne-alueet	-500	-570	-300
Koneet ja kalusto	-2368	-780	-1691
Muut Koneet ja kalusto, Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	-1963		-1126
Muut Koneet ja kalusto, Kunnallistekniikka ja liikunta	-375	-750	-535
Muut Koneet ja kalusto, Maankäyttö-,suunnittelu ja viranomaistoi- minta	-15	-15	-15
Muut Koneet ja kalusto, Tilakeskus	-15	-15	-15
Muut aineelliset hyödykkeet	-100	-100	-100
Maa- ja vesialueet	-100	-100	-100
Muut aineettomat hyödykkeet	-700		
Konsernihallinto	-700		
Kajaanin peruskaupunki yhteensä	-17328	-15711	-14240

Liikelaitokset (1 000 €)	TA2023	TS2024	TS2025
Kajaanin Vesi Liikelaitos	-2760	-2640	-2890
Kajaanin Mamsell -liikelaitos	0	0	0
Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	-665	-660	-660
Liikelaitokset yhteensä	-3425	-3300	-3550

Kajaanin peruskaupunki ja liikelaitokset yhteensä (1 000 €)	TA2023	TS2024	TS2025
Investointimenot	-22038	-19011	-17790
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1285	0	0
YHTEENSÄ	-20753	-19011	-17790

Kajaanin peruskaupunki (1 000 €)	TA2023	TS2024	TS2025
Rakennukset	-11665	-9900	-6725
Kulttuurirakennukset	-2515		-500
Kaukametsän salin osakorjaukset			-500
OKM, tuki teatterihankkeisiin	1285		
Sissilinna, peruskorjaus	0		
Teatteritalo, peruskorjaus	-3800		
Liikuntarakennukset			-200
Liikuntahalli			-200
Muut rakennukset	-5900	-6375	-700
Aurinkovoimalat	-400	-200	-200
Kauppatorin sosiaalitulat ja yleisö wc + esiintymislava		-75	-500
Varikko ja paloasema	-5500	-6100	
Opetusrakennukset	-1100		-300
Kajaanin lukio, ilmanvaihto aulatiloihin, muutos	-100		
Keskuskoulu vesikate C-osa	-100		
Kuluntalahden koulu, osakorjaukset	-400		
Kätön koulu, ruokasalin laajennus	-500		
Lohtajan koulun peruskorjaus/osakorjaukset			-300
Päiväkoti rakennukset	-1450	-2500	-1300
Nakertajan päiväkodin osakorjaukset		-500	
Soidinsuon päiväkoti (mäntylä)	-250	-2000	-1000
Tapiolan päiväkodin osakorjaukset			-300
Vanamon päiväkodin peruskorjaus	-1200		
Toimistorakennukset	-700		
Kaupungintalo, osakorjaukset	-700		
Toisen - ja korkea-asteen opetuksen rakennukset	0	-1025	-3725
Oppi-alue Facelift -suunnittelu	0		-200
Seppälä, Päärakennus, Navetta, johtajan talo (vaatii suunnittelua)	0	-550	-2500
Taito 1, facelift ulkoalueet ja julkisivut		-50	
Taito 1, Kameravalvonta ulkoalueet		-100	
Taito 2, Auditorion uusiminen			-100
Taito 2, facelift ulkoalueet ja julkisivut		-50	
Taito 2, Kameravalvonta ulkoalueet		-100	
Taito 2, Lattiamateriaalien uusiminen		-75	-125
Taito 2, Viemärien kuvaukset ja korjaukset			-400
Tieto 1, facelift ulkoalueet ja julkisivut		-100	-400
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-2495	-4931	-5724
Infran peruskorjaus Erityisalueet- ja kohteet	-325	-350	-300
Esteetön luontopolku	-25		
Hulevesiverkoston kehittäminen, avoviemärit (ojat) ja seisautus- altaat yms.	-150	-150	-150
Koirapuistot	0	-50	0
Leikkipuistot	-150	-150	-150
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-1570	-3461	-4874
Eliaksenpolku			-300

Heinimäentie			-650
Honkamäentie		-110	
Honkirameenkadut, kadun päällystäminen	-200		
Huuhkajantie		-210	
Huuhkajanvaara-Rysätie klv yhteys			-400
Hölkätie, kadun peruskorjaus		-170	-30
Ilvestie		-90	
Katuvalaistus peruskorjaus ja nykyaikaistaminen	-100	-100	-100
Kauppakatu			-700
Kauppatori, peruskorjaus		-75	-550
Kelotie			-320
Keskusta-alueen esteettömyys	-50		
Kielonpolku, kädyn päällystäminen	-90		
Kirkkokatu			-500
Koivukoskenkatu			-500
Koposentie		-320	
Koukkutie, kadun peruskorjaus		-270	-30
Kämpätie, kadun peruskorjaus		-150	-27
Käpyöksantie			-120
Liikenneturvallisuukskohteet, suojatiet ja saarekkeet	30		
Liikennevalot peruskorjaus ja nykyaikaistaminen	-50	-50	-50
Lohenpyrstö, kadun peruskorjaus		-380	-61
Nakertajantie, kadun peruskorjaus	-700	-132	
Nuohoojantie, kadun peruskorjaus		-75	-14
Oksatie väl. Karjaportintie-Kisatie			-160
Otanmäen sillat, siltojen kunnostaminen	0		-200
Peräläntie, kadun päällystäminen	-100		
Ponttonisillan ranta			
Repolaisentie		-120	
Rullamiehentie, kadun peruskorjaus		-380	-68
Sammaltie			-30
Saunapuisto, kadun peruskorjaus		-50	-9
Savottatie, kadun peruskorjaus		-130	-23
Tallitie		-150	
Tallitie, kadun peruskorjaus	-180		
Työmiehentie		-179	-32
Uudenkyläntie		-220	
Verkatie, kadun päällystäminen	-30		
Viitasammakontie			
Viitoitus, kehittäminen	-100	-100	
Välikatu			
Ämmäpuronpuisto-Kaupunginlammen puisto alikulkusilta			
Infran peruskorjaus Liikuntapaikat		-300	
Vimpelin hiihtoladut, ylikulkusiltojen rakentaminen		-200	
Vimpelin urheilukenttä, aitojen korjaaminen		-100	
Infran peruskorjaus Viheralueet	-100	-250	-250

Jokilaakso, valaistuksen kehittäminen		-250	-250
Ämmänpuronpuiston kunnostaminen, valaistus ja istutukset	-100		
Uudet Liikenne-alueet	-500	-570	-300
Kuutinkuja kadun ja vesihuollon rakentaminen	-450		
Lehtikankaan uudisrakentaminen		-70	
Samettitie		-320	
Satiinitie		-80	
Tervaraitti			-300
Uudenkyläntie kevytliikenneväylä		-100	
Vimpelin urheilualueen pysäköintijärjestelyt	-50		
Vimpelinlammen polun valaistus			
Koneet ja kalusto	-2368	-780	-1691
Muut Koneet ja kalusto, Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	-1963		-1126
Kaukametsän salin esitystekniikka			-586
Kaukametsän salin kakkosfyygeli (uusi/käytetty)			-60
Kaukametsän salin näyttämötekniikka			-480
Teatteritalon peruskorjauksen jälkeinen kalustus	-1763		
Vanamon päiväkodin remontin jälkeinen kalustus	-200		
Muut Koneet ja kalusto, Kunnallistekniikka ja liikunta	-375	-750	-535
Kunnallistekniikka ja liikunta, irtaimis	-375	-750	-535
Muut Koneet ja kalusto, Maankäyttö-,suunnittelu ja viranomais-			
toiminta	-15	-15	-15
Budjetointikohde - Maankäyttö, irtaimisto	-15	-15	-15
Muut Koneet ja kalusto, Tilakeskus	-15	-15	-15
Budjetointikohde - Tilakeskus, irtaimisto	-15	-15	-15
Muut aineelliset hyödykkeet	-100	-100	-100
Maa- ja vesialueet	-100	-100	-100
Uudet maa- ja vesialueet	-100	-100	-100
Muut aineettomat hyödykkeet	-700		
Konsernihallinto	-700		
TaHe-uudistus	-700		
Kajaanin peruskaupunki yhteensä	-17328	-15711	-14240

Liikelaitosten investointierittelyt esitetään liikelaitosten talousarvioissa.

9 LIIKELAITOKSET

9.1 Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos kouluttaa opiskelijat ammattiin ja jatko-opintoihin. Ammatillisen koulutuksen tulosalue vastaa tutkintotavoitteisista ammatillisista perustutkinto-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista, työelämälle tarjottavista koulutus- ja asiantuntijapalveluista, oppisopimuskoulutuksesta, ammatilliseen koulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä omien palvelujensa kehittämisestä. Lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukiokoulutuksesta, etä- ja aikuislukiopalveluista ja palvelujensa kehittämisestä.

Koulutusliikelaitos vastaa toisen asteen koulutuksen järjestämisestä Kainuussa ja Koillismaalla, ja on valtakunnallisesti kilpailukykyinen koulutuspalveluiden järjestäjä. Koulutusliikelaitos toimii yhtenä Vuokatin säätiön taustayhteisönä ja omistajana, sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjänä Vuokatin säätiön ylläpitämässä Vuokatin urheiluopistossa. Kainuun ammattiopistolla on kiinteät toimisteet Kajaanissa, Kuusamossa, Vantaalla ja Vuokatissa. Kajaanin lukion toimipiste on Kajaanissa.

Toimintaympäristön muutos

Kainuussa ja Koillismaalla on nähtävissä useilla aloilla suurta työvoimapulaa ja tämä heijastelee vahvasti myös ammatilliseen koulutukseen. Koulutukseen hakeutuneiden ja valmistuvien määrä ei nykyisellään vastaa alueen työvoimatarpeisiin. Alueen elinvoimaisuuteen ja osaajatarpeeseen vastaaminen sekä ratkaisujen etsiminen tähän yhteistyökumppaneiden kanssa, on toisen asteen tämän hetken ensisijaisia tehtäviä.

Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan 1.8.2021. Yksi keskeisin lainsäädännönmuutos oli toisen asteen koulutuksen maksuttomuus, eli koulutuksenjärjestäjän on tarjottava opiskelijalle kaikki opiskelussa tarvittavat materiaalit ja välineet, mikä tulee huomioida talouden suunnittelussa. Maksuttoman toisen asteen aiheuttamat kustannukset ovat olleet korkeammat kuin oli odotettavissa.

Valtakunnallinen OKM:n toisen asteen koulutuksen kehittämishanke on päättynyt. Tulevaisuuteen esitetään toimenpide-ehdotukset, joilla varmistetaan lukio- ja ammatillisen koulutuksen saatavuus ja laatu myös tulevaisuudessa. Tavoitteena on myös varmistaa oppivelvollisten koulutuksen hyvä saavutettavuus ja laatu sekä vastata jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Jatkuvan oppimisen rahoituksen perusteita ammatillisessa koulutuksessa todennäköisesti tullaan muuttamaan vastaamaan työikäisen väestön tarpeita samalla yksinkertaistaen järjestelmää.

Edellä mainitun selvityksen mukaan tulevina vuosina tulee myös varautua väestörakenteen muutoksista johtuvaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjäjärakenteen ja toiminnan kehittämiseen. Muutokset voivat näkyä ammatillisen koulutuksen rahoituksessa ja mahdollisena valtion rahoitusjärjestelmän uudistamisena.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talouden sopeuttamissuunnitelmassa vuosille 2023-2026 on koulutusliikelaitokselle asetettu yleinen henkilöstösäästö tavoite 270 000 €. Vuodelle 2023 tavoite on 45 000 €. Yleiseen henkilöstösäästötavoitteeseen pyritään talouden sopeuttamissuunnitelmassa esitetyillä keinoilla, kuten eläköitymistä hyödyntämällä, määräaikaistuuksia ja tehtäviä tarkastelemalla ja uudelleenjärjestelyillä. Henkilöstömäärän kehityksen ja rekrytointitarpeiden säännöllistä tarkastelua sekä arviointia tehdään liikelaitoksen esihenkilökokouksissa.

Talousarvion perustelut

Koulutusliikelaitoksen ensisijainen tehtävä ja tavoite on osaamisen ja tutkintojen tarjoaminen opiskelijoille. Lisäksi ammatillisen koulutuksen yksi tärkeimmistä tehtävistä on osaavan työvoiman tuottaminen työelämän tarpeisiin. Tämä tavoite on keskeinen myös tuleville vuosille. Oppivelvollisuuden laajentuminen toisen asteen opiskelijoille on tuonut

ammattilliseen ja lukiokoulutukseen uuden tehtävän ja painopistealueen. Tämän myötä toimintamalleja ja erilaisia tukitoimia tulee miettiä entistä aktiivisemmin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset vaihtelut on tunnistettu riskiksi vuoden 2018 lakimuutoksen myötä. KAO on pärjännyt menneinä vuosina kelluvassa ja tuloksellisuuteen perustuvassa rahoitusjärjestelmässä suhteellisen hyvin.

Koulutusliikelaitoksen valtionosuusrahoitus vuodelle 2023 varmistuu vuoden 2022 lopulla. Tämän hetken arvio on, että valtionosuusrahoitus koko liikelaitoksen osalta vuodelle 2023 olisi noin 1,8 % parempi kuin 2022. Talousarvion valmistelussa on nähtävissä yleinen maailman poliittinen tilanne ja kustannusten nousu sekä uusi palkkaratkaisu kuntasektorille. Koulutusliikelaitoksen opiskelijamäärä on pysynyt hyvänä (KAO noin 3300 ja lukio 600) ja tänä syksynä aloitti opiskelijoita jopa entistä enemmän. Opiskelijoiden valmistuminen on pysynyt myös hyvänä eli vuosittain valmistuu reilut 1200 opiskelijaa KAOsta ja lukiosta 150. Vuodelle 2023 koulutusliikelaitoksella ei ole tulossa isoja kiinteistöinvestointeja. Huomioitavana on tuleville vuosille suunnitellut tilainvestoinnit ja ratkaisut liikelaitoksen osalta (mm. asuntola ja Sepälän kampus).

Johtokuntaan nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko
Tilikauden ylijäämä	Ylijäämä ennen varauksia > 0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAO: Yhteishaun ensisijaiset hakijat KAO: Jatkuvan haun hakijamäärä Lukio: Yhteishaun ensisijaiset hakijat	KAO: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 520 KAO: Jatkuvan haun kautta hakeneita henkilöitä >1800 Lukio: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 180
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta	KAO: Koko tutkinnon suoritukset KAO: Tutkinnon osan tai osien suoritukset Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneet	KAO: Koko tutkinnon suorituksia on 1100 (saman verran kuin arvio vuodelle 2022). Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneita on 154 (Saman verran kuin arvio vuodelle 2022)
Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1-5 KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1-5

Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	Päätökyselyn opiskelijan arvio tilanteesta opiskelujen jälkeen KAO:ssa Lukion opiskelijoiden sijoittuminen	KAO: Valmistunut opiskelija arvioi olevansa töissä toisen palveluksessa, opiskelija tai yrittäjä opintojen jälkeen > 90% Lukio: Valmistuneista on töissä tai jatko-opinnoissa useampi kuin 83 % (Arvio vuodelle 2021 on 83%. Tiedot saadaan noin 2 vuoden viiveellä)
KLL ja KAMK tekevät yhteistyötä opiskelijoiden ja alueen työelämän osaamistarpeiden täyttämiseksi.	KLL-KAMK yhteistyön määrä	KLL-KAMK yhteistyötä kehittävä työryhmä on perustettu ja se on laatinut yhteistyölle painopistealueet ja toimenpiteet.

Lapset ja nuoret

Koulutusliikelaitoksen opiskelija viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Opiskelijoiden päätökyselyn suosittelisitko kysymys (0-10) Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille	KAO: Opiskelijoiden päätökyselyn suosittelisitko kysymyksen keskiarvo > 8,5 asteikolla 0-10 Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille keskiarvo > 4,5
Koulutusliikelaitoksen opiskelija viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Katsotaan eronneeksi % Lukio: Katsotaan eronneeksi %	KAO: Katsotaan eronneeksi % on pienempi kuin 11,2 % (Pienempi kuin arvio vuodelle 2022) Lukio: Katsotaan eronneeksi % on pienempi vuositasolla kuin 12,4 % (Koko Suomen lukio-opiskelijoiden eroprocentti)

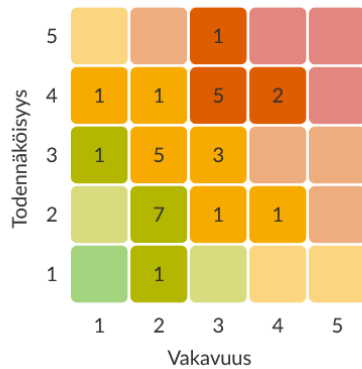
Kestävä kehitys

Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	KAO: Keke-sertifioinnin kattavuus Lukio: Keke sertifiointi	KAO: Kaikki alat sertifioitu Lukio: Lukio sertifioitu
--	---	--

Riskien hallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

10 merkittävintä riskiä:

Kohde	Riskialue	Riski	RL	↓	↑
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Asuntoloiden kuntoon liittyvien korjausinvestointien laukeaminen	16		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Osaavan työvoiman saatavuus.	16		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Koulutusliikelaitoksen johtamisen rakenne ja hallintomallin tulevaisuus on epäselvä.	15		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Organisaation johdon varahenkilöjärjestelmä on haavoittuvainen. Osaaminen ja vastuut ovat yksittäisten ihmisten varassa.	12		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Opetustoiminta ja siihen liittyvien prosessien tasalaatuisuus.	12		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset heilahtelut.	12		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kiinteistöjen määrä ja käyttöaste ei ole taloudellisesti kannattavalla tasolla.	12		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Alueen työvoimapulaan vastaaminen.	12		⚠
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.4.1. Vahinkoriskit	Kiinteistöjen sisäilma.	9		
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työn vaatavuudet kasvavat ja voi aiheuttaa osalle henkilöstöä jaksamisen haasteita.	9		⚠

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Talousraportointi	Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistuksessa (TaHe) on kirjaussuunnitelmaa uudistettu merkittävästi. Uusi kirjaussuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2023 talousarvio-suunnittelussa. Tuottojen ja kulujen kirjaukset toteutetaan uuden kirjaussuunnitelman mukaisesti 1.1.2023 alkaen. Riittävä ohjeistus uudesta kirjaussuunnitelmasta on tarpeen.

	<p>Esihenkilöiden tulee seurata kuukausittain vastualueensa kulu- ja tuottojen kehittymistä suhteessa uuden kirjaussuunnitelman mukaiseen talousarvioon sekä puuttua mahdollisiin poikkeamiin. Esihenkilöt esittelevät esihenkilökokouksissa lyhyen katsauksen muodossa yksikkönsä toiminnasta ja taloudesta puolivuositain. Alojen taloustilannetta seurataan esihenkilöiden kokouksessa vähintään neljä kertaa vuodessa.</p> <p>Lisäksi koulutusliikelaitoksen taloudesta raportoidaan johtokunnassa.</p>
Taloussuunnittelu	Seuraavan vuoden ja pitemmän aikavälin taloussuunnittelua tehdään pitkin vuotta. Ennen seuraavan vuoden talousarvion laatimista käydään tuloskeskustelut esihenkilöiden kanssa touko-kesäkuussa.
Sopimushallinta	Sopimusten ja niiden luomisen vastuiden ja käytäntöjen läpikäyminen.

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	320	325	329,7	325	325

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
LIIVEVAIHTO	39 570	38 653	39 117	39 200	39 200
Liiketoiminnan muut tuotot	1 648	1 901	1 834	1 850	1 900
Materiaalit ja palvelut	-12 009	-13 074	-12 437	-12 560	-12 650
Henkilöstökulut	-19 989	-20 308	-21 431	-21 400	-21 300
Poistot ja arvonalentumiset	-1 131	-1 388	-1 024	-1 000	-1 000
Liiketoiminnan muut kulut	-6 049	-5 779	-5 987	-6 075	-6 135
Liikelyli/alijäämän erät yhteensä	-37 530	-38 647	-40 879	-41 035	-41 085
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	2 040	6	71	15	15
Korkotuotot	0				
Muut rahoitustuotot	4	4	4	4	4
Korvaus peruspääomasta	-2	-2	-9	-9	-9
Muut rahoituskulut	-7	-8	-6	-6	-6
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	-5	-11	-11	-11
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	2 035	1	60	3	3
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	2 035	1	60	3	3
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	475	360	-165	500	500
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	285		665		
Poistoeron, var, rahast. lis(-)/väh(+) yht.	760	360	500	500	500
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 795	361	560	503	503

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	3 166	1 389	1 084	1 004	1 004
Liikelyli- /alijäämä	2 040	6	71	15	15
Poistot ja arvonalentumiset	1 131	1 388	1 024	1 000	1 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	-5	-11	-11	-11
Investointien rahavirta	-814	-900	-665	-660	-660
Investointimenot	-881	-900	-665	-660	-660
Rahoitusosuudet investointimenoihin	67				
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 352	489	419	344	344
Rahoituksen rahavirta	-2 353				
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1	489	419	344	344

IINVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Investointimenot yhteensä	-814	-900	-665	-660	-660
Rahoitusosuudet	67				
Nettoinvestoinnit	-881	-900	-665	-660	-660
Seppälän kampus			-95		
Sähkö-, turva-, metalli- ja media-ala			-265		
Auto- ja rakennusala			-75		
Logistiikka ja Marako			-130		
Kuusamo			-50		
Liikelaituksen hallinto			-50		

9.2 Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Mamselli vastaa asiakkaiden ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tuottamisesta myös poikkeusoloissa.

Toimintaympäristön muutos

Inflaatio, kuntatalouden heikko tila

Kuntarakenteiden muuttuminen (hyvinvointialueet) ja tukipalveluiden tuottamisen pirstaloituminen

Ateria- ja puhtaanapitopalvelualan heikko vetovoima vaikeuttaa työvoiman saantia

Asiakaskunnan ja työntekijöiden heterogeisuus, monikulttuurisuus lisääntyy

Digitalisaatio ja sen mukanaan tuoma kuluttajakäyttäytyminen

Välipalaruokailu korvaa lounasruokailua

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Palveluverkkomuutosten ja asiakastarpeiden muutosten yhteydessä palvelutarpeen arviointi yhdessä asiakkaiden kanssa. Tuotetaan asiakkaiden valitsemissa palvelurakenteiden ja palveluverkon mukaiset palvelut.

Kannattamattomasta ravintolaliiketoiminnasta luopuminen.

Talousarvion perustelut

Mamselli tuottaa Kajaanin kaupunkikonsernin tarvitsemia ateria- ja puhtaanapitopalveluja. Mamsellin suunnittelukauden strategiset päämäärät:

- Palveluiden vaikuttavuus: vastuullinen kehittämiskumppani
- Laatu- ja asiakastyytyväisyys: aktiivinen asiakaslähtöisten ratkaisujen tuottaja
- Toimintaprosessit ja talous: Mamsellin toiminta tukee omistajan, henkilöstön ja asiakkaiden tarpeita ja on taloudellisesti kestävällä pohjalla
- Henkilöstön toiminta ja johtaminen: riittävä ammattitaitoinen ja hyvinvoiva henkilöstö.

Johtokuntaan nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Tuottovaatimus.	Peruspääoman korko.
Tilikauden ylijäämä	Ylijäämä ennen varauksia > 0

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Palvelutuotannon toteutuminen kilpailukykyisesti, omakustannehinnaan	Kulurakenteiden toteutuminen tavoitteiden mukaisesti	Asiakaskohtaiset vuositavoitteet
Vaikutetaan positiivisesti Mamsellin henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöihin.	Pitovoiman ja vetovoiman tavoitteet asetettu	Vuositavoitteet saavutetaan

Lapset ja nuoret

Asiakastyytyvyyden säännöllinen mitaaminen	Asiakastyytyvyys asteikolla 1-4	Käyttäjäasiakkaat 3,05 Sopimusasiakkaat 3,05
--	---------------------------------	---

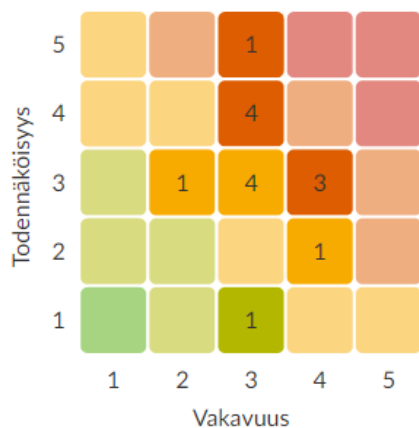
Kestävä kehitys

Toimialakohtaiset vastuullisuutta tukevat kokeilut	Yhteisten kokeilujen määrä	Vähintään yksi yhteinen kokeilu/toimiala
--	----------------------------	--

Riskien hallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

10 merkittävintä riskiä:

Kohde	Riskialue	Riski	RL
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus	15
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu ei vastaa kustannuksia.	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kaupungin talous ei ole pitkällä tähtäimellä tasapainossa.	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Henkilöstön jaksaminen	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.4.1. Vahinkoriskit	Keittiön kriittisten tuotantolaitteiden ja koneiden rikkoutuminen	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Mamselli menettää yhden tai useamman merkittävän asiakkuuden	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Asiakastarpeiden nopeat ja ennakoimattomat muutokset	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työntekijöiden palkat eivät tule maksuun sovituna aikana.	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Kilpailukyvyyn heikentyminen	9
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kustannusrakenne ei joustu kysynnän muutoksiin.	9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Vastuumäärittelyt pidetään ajan tasalla.
Henkilöstöasiat	Mamsellissa toimitaan voimassa olevien lakien ja asetusten, virka- ja työehtosopimusten sekä henkilöstöasioita koskevien konsernimääräysten, päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Varataan riittävät henkilöstöresurssit sovitun palvelutuotannon järjestämiseen. Laaditaan strategialähtöinen osaamisen kehittämissuunnitelma kolmelle vuodelle. Perehdyttämisohjeet ja perehdyttämisen toimintamallit pidetään ajan tasalla.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen Strategiset tavoitteet ohjaavat toimintaa. Talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä konsernihallinnon talouspalveluiden kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava.

	Ostolaskut ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Kassojen tarkistukset toteutetaan suunnitellusti.
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään Mamsellin johtoryhmässä ja talousraportti lähetetään säännöllisesti johtokunnan jäsenille. Tuloskeskustelut asiakkaiden kanssa.
Omaisuuksien hallinnointi	Mamsellin hankintojen ohjaus ja johtaminen on vastuutettu.
Tietohallinto ja tietoturva	Mamsellissa on ajantasaiset toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet. Mamsellin henkilöstöä koulutetaan kaupungin tietosuojajohteista.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Mamselli ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.
Sopimushallinta	Mamsellissa on määritelty sopimusvastuut.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Mamsellissa ei ole omaa hanketoimintaa. Mamselli voi olla mukana muiden tahojen hankkeissa, silloin kun ne tukevat strategisia tavoitteita. Mamselli sitoutuu noudattamaan hankeohjeituksia.

Kajaanin Mamselli	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	157	165	156	156	156

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liikevaihto	10,409	11,039	11,179	11,402	11,627
Liiketoiminnan muut tuotot	226	179	171	171	171
Materiaalit ja palvelut	-3,980	-4,685	-4,620	-4,713	-4,807
Henkilöstökulut	-5,379	-5,602	-5,848	-5,959	-6,072
Poistot ja arvonalentumiset	-20	-15	-13	-13	-13
Liiketoiminnan muut kulut	-860	-903	-886	-903	-921
Liikelylijäämä	396	12	-17	-15	-15
Rahoitustuotot- ja kulut	-7	-11	-14	-15	-15
Tilikauden yli-/alijäämä	389	1	-30	-30	-30

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Investointikulut	26	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	26	0	0	0	0

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	409	16	-17	-17	-17
Liikelyli- /alijäämä	396	12	-16	-15	-15
Poistot ja arvonalentumiset	20	15	13	13	13
Rahoitustuotot ja -kulut	-7	-11	-14	-15	-15
Investointien rahavirta	-26	0	0	0	0
Investointimenot	-26	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	384	16	-17	-17	-17
Rahoituksen rahavirta	-361	0	0	0	0

9.3 Kajaanin Vesi -liikelaitos

Perustehtävät

Kajaanin Vesi -liikelaitos vastaa toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisesta vesihuoltolaitostoiminnasta taloudellisesti ja kilpailukykyisesti yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Huolehtii toiminta-alueellaan asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajan toimintojen veden hankinnasta, käsittelystä ja jakelusta sekä jäteveden viemäröinnistä ja käsittelystä kaikissa olosuhteissa. Huolehtii tarvitsemiensa laitosten laitteiden ja johtojen suunnittelusta, rakentamisesta, huollosta ja ylläpidosta sekä toimintansa kehittamisestä.

Toimintaympäristön muutos

Energian hintakehitys on vaikeasti ennustettavissa ja sen saatavuudessa saattaa olla ongelmia. Energian säästö näkynee lämpimän veden käytön vähenemisenä, mikä kiihdyttää laskutetun talous- ja jäteveden myynnin vähenemistä. Vesihuollon kuluista vain noin 10 % on sidoksissa myyntimäärään.

Huoltovarmuuden ja varautumisen painoarvo kasvaa erityisesti elintärkeiden peruspalvelujen osalta epävakaa maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi.

Vesihuoltoammattilaisten määrä on rajallinen ja Kajaanin Vesi joutuneen kilpailemaan osaavasta työvoimasta entistä enemmän. Myös erityisosaamista ja -kalustoa vaativien palveluiden saatavuus kohtuulliseen hintaan muuttuneen entistä haasteellisemmaksi.

Tahto tuottaa jätevesilietteestä biokaasua paikallisesti on kasvanut mutta sivutuotteena syntyvän mädätejäännöksen käsittely / markkinointi haastavaa.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Toimintavarmuutta, palvelutasoa ja tehokkuutta painottavan toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen jatkuu mm. sähköisiä palveluita ja digitaalisuutta hyödyntäen.

Korjausvelan hallinta siten, että korjausvelka ei kasva, säännöllisesti päivitetyn korjausvelkalaskelman mukaisilla vuosittaisilla oikein kohdennetuilla saneerausinvestoinneilla.

Vesimittarien etämittauksen piirissä kaikki käyttöpaikat/vesimittarit vuoden 2023 aikana.

Kajaanin vesihuoltolaitosten toiminnan kehittämissuunnitelmassa vuodelta 2021 on selvitetty mm. vesihuoltolaitosten (= vesihuolto-osuuskuntien) taloudellinen ja toiminnallinen nykytila, toiminnan kehittämismahdollisuudet eri näkökulmista, talousennusteet jokaiselle vesihuoltolaitokselle eri kehitysvaihtoehdoissa, hinnoittelun vertailuhinnat eri kehitysvaihtoehdoissa sekä vesihuoltolaitosten arvonmääritykset.

Talousarvion perustelut

Painopisteenä perustehtävän mahdollisimman tehokas toteuttaminen ja toimintavarmuuteen keskittyminen. Vesihuollon teknistä ohjausta kehitetään mitattua tietoa entistä enemmän hyödyntämällä sekä digitalisaatiota mahdollisuuksien mukaan lisäämällä sekä eri ohjelmistoja ja järjestelmiä yhteensovittaen. Jätevedenpuhdistamon uudistaminen vuoteen 2030 mennessä.

Johtokuntaan nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa Liikelaitoksen johtaja

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Toimitusvarmuus	Vedenjakelun suunnittemattomat käyttökatkokset, tuntia/asukas/vuosi	0,075

Lapset ja nuoret

Harjoittelupaikkojen oppimismahdollisuuksien tarjoaminen	Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, htv/vuosi	1,0
--	--	-----

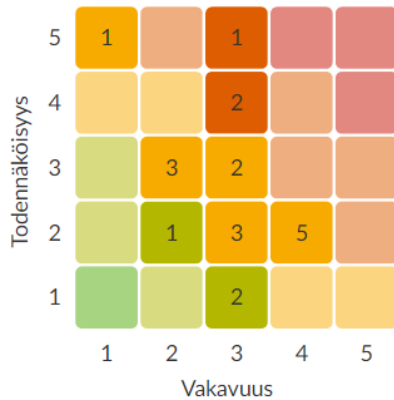
Kestävä kehitys

Energiatehokkuus	Jätevedenpumppaamoiden energiatehokkuus optimoitu, % pumpppaamoista	78
Ympäristövaikutusten minimointi/vähentäminen	Lupaindeksi, jätevedenpuhdistamon kuukausinäytteet lupaehtot täyttyviä, %.	> 95

Riskien hallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

10 merkittävintä riskiä:

Riskialue	Riski	RL ↓
2.2.1. Taloudelliset riskit	Myyntivolyymin vähentyminen josta seuraa tulojen supistuminen.	15
2.3.1. Operatiiviset riskit	Kriittisten varaosien tai tarvikkeiden saatavuusongelmat.	12
2.2.1. Taloudelliset riskit	Hyödykehintariski: Materiaalin hinnan nousu	12
2.1.1. Strategiset riskit	Laajennetaan vastuu- tai toiminta- aluetta ilman riittävää ennako valmistelua (Vesiosuuskunta-, vesihuoltolaitos- tai kuntafuusioiden vaikutus vastuiden lisääntymiseen, tehokkuuden heikkenemiseen sekä resurssitarpeisiin ja asiakashinnoitteluun).	9
2.4.1. Vahinkoriskit	Yllättävät luonnonilmiöt (myrskyt ja rankkasateet).	9
2.4.1. Vahinkoriskit	Vesilaitoksen kriittisen rakennuksen vaurioituminen tulipalossa.	8
2.1.1. Strategiset riskit	Toimintakyvyn tai palvelutason heikkeneminen puutteellisen omaisuudenhallinnan vuoksi.	8
2.2.1. Taloudelliset riskit	Suurten investointien rahoitusprosessissa epäonnistuminen.	8
2.3.1. Operatiiviset riskit	Laaja vedenjakeluhäiriö.	8
2.3.1. Operatiiviset riskit	Vesijohtoverkoston mikrobiologinen tai kemiallinen saastuminen.	8

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Kirjanpito ja maksuliikenne	Ostolaskut ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti.
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään Kajaanin Veden johtoryhmässä ja talousraportti lähetetään johtokunnan jäsenille säännöllisesti.
Tietohallinto ja tietoturva	Kajaanin Veden toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet ovat ajan tasalla.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Kajaanin Vesi ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.

Sopimushallinta	Kajaanin Veden sopimusvastuut on määritelty. SOPIVA-lausekkeiden käyttöönotto hankintasopimuksissa, joissa tarpeen ja mahdollista.
-----------------	---

Kajaanin Vesi	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	20,1	19,6	19,3	19,0	19,0

Kajaanin Vesi -liikelaitos

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022 muutoksi- neen	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Liikevaihto	7 654	7 792	7 939	8 058	8 179
Liiketoiminnan muut tuotot	35	4	6	6	6
Muut tuet ja avustukset					
Materiaalit ja palvelut	-2 209	-2 351	-2 648	-2 677	-2 731
Henkilöstökulut	-1 244	-1 264	-1 242	-1 239	-1 262
Poistot ja arvonalentumiset	-2 058	-1 982	-2 016	-1 938	-1 985
Liiketoiminnan muut kulut	-84	-106	-127	-153	-156
Liikelylijäämä	2 094	2 093	1 912	2 057	2 051
Rahoituskulut	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Rahoitustuotot	11				
Tilikauden yli-/alijäämä	905	893	712	857	851

Kajaanin Vesi -liikelaitos

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Investointimenot yhteensä	-2 685	-2 981	-2 760	-2 640	-2 890
Rahoitusosuudet	0	0	0		
Nettoinvestoinnit	-2 685	-2 981	-2 760	-2 640	-2 890
Rakennukset	0	0	0		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-2 224	-2 581	-2 480	-2 640	-2 890
Rahoitusosuudet		0	0		
Suunnittelu					
Rakentaminen	-1 457	-1 811	-1 735	-2 230	-2 530
Rahoitusosuudet					
Hulevesi- omaisuuden luovutus kaup.					
Vedenottamat ja pohjavesialueet	0	-50	-100	-100	-100
Vedenkäsittelylaitokset, vesisäiliöt ja					
paineenkorotusasema	-218	-125	-310	-40	0
Jätevedenpumppaamot ja -puhdistamot	-549	-595	-335	-270	-260
Koneet ja kalusto	-455	-400	-280	0	0
Aineettomat oikeudet	-6	0	0	0	0

Kajaanin Vesi -liikelaitos

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	2 963	2 875	2 728	2 795	2 836
Liikely- /alijäämä	2 094	2 093	1 912	2 057	2 051
Poistot ja arvonalentumiset	2 058	1 982	2 016	1 938	1 985
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 189	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Investointien rahavirta	-2 685	-2 981	-2 760	-2 640	-2 890
Investointimenot	-2 685	-2 981	-2 760	-2 640	-2 890
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	278	-106	-32	155	-54
Rahoituksen rahavirta	620	125	125	125	125
josta liittymismaksut	151	125	125	125	125
Vaikutus maksuvalmiuteen	898	19	93	280	71

10 TYTÄRYHTIÖT

10.1 Kajaanin Teknoliakeskus Oy

Perustehtävä

Kajaanin kaupungin omistama Kajaanin Teknoliakeskus Oy vuokraa, rakennuttaa, kunnostaa ja tarvittaessa myy tiloja ja tontteja yritystoiminnalle.

Toimintaympäristön muutos

Sähkön hinnan nousuennusteet alkuvuodesta 2023 aiheuttavat paineita energiakustannuksiin. Kokonaistilannetta lieventää, aiemmin osittain sähköpattereilla lämmitetyn Kehräämöntie 7:n muuttaminen kokonaan ilmavaihdon kautta lämmitettäväksi uusien IV-koneiden myötä. Tällä hetkellä suurin osa Teknoliakeskuksen kiinteistöistä saa lämmitysenergiansa kaukolämmöstä, jonka hinnan nousu on maltillisempaa tilanteeseen nähden.

Yritysten vuokrasopimukset ovat sidottu elinkustannusindeksiin. Kiinteistöhoiton kustannusten noustessa myös vuosittain tarkistettava elinkustannusindeksi korottaa vuokria, joka auttaa sopeutumaan poikkeukselliseen tilanteeseen.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa on ennakoitu, että vuokratulot tulevat laskemaan muutamia prosentteja vuonna 2023. Yritykset tarkastelevat tilankäyttöä tarkemmin ja osa yrityksistä mm. pienentää vuokrattuja neliöitä.

Alkuvuodesta 2023 tuloutetaan aiemmin myönnetty noin 100 000 euron energiatuki, joka auttaa sopeuttamaan yhtiön taloutta vuoden 2023 muutoksiin.

Kokonaiskustannusten noustessa sopeutetaan kiinteistöihin tehtäviä saneerauksia talouteen nähden sopiviksi.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Vuokrattavien tilojen käyttöaste	95 %
Liikevaihto	3.400.000 €
Tulostavoite	285.000

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Valita / räätälöidä kiinteistöhuoltoon digitaalinen huolto-ohjelma.	Valmiusaste	Käyttöönotto viimeistään vuoden loppupuolella

Huolto-ohjelman avulla taltioidaan huoltotoimenpiteet samaan paikkaan ja esim. kiinteistöhuollon sijaistyöntekijän työskentely kiinteistössä helpottuu.		
Vanhempien kiinteistöjen pohja- ja kerroskuvien piirtäminen digitaaliseen muotoon.	Valmiusaste	Isoimmat kiinteistöt piirretty/dokumentoitu vuoden loppuun mennessä.

Lapset ja nuoret

Harjoittelupaikka ja/tai kesätöitä teknikan alan opiskelijalle.	Toteutunut määrä	väh. 2 kpl
---	------------------	------------

Kestävä kehitys

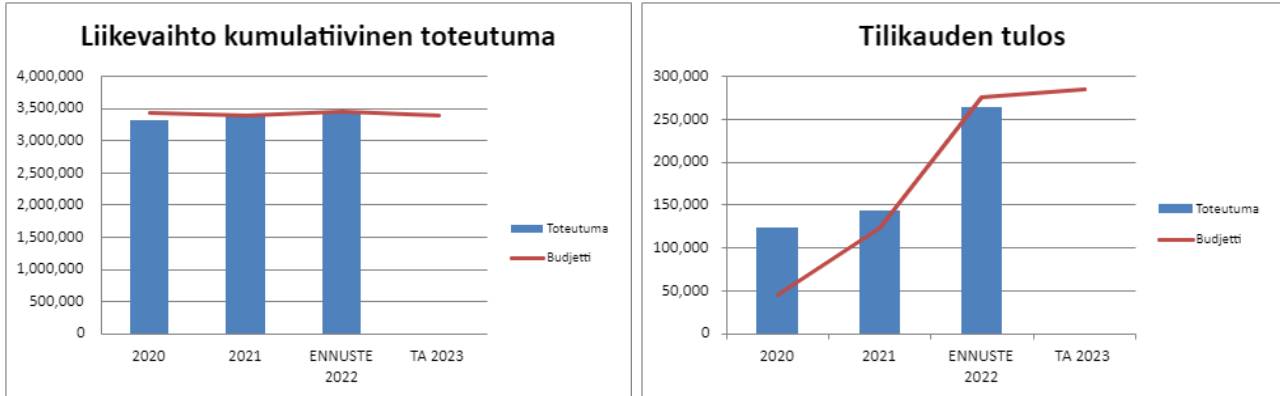
Hankitaan langaton järjestelmä, jolla pystytään tarkastelemaan isojen kiinteistöjen lämpötilaa huone/tilakohtaisesti. Järjestelmän avulla voidaan reagoida nopeasti, jos jonkin yksittäisen tilan lämpötila nousee liikaa toivotusta lämpötilasta (yliämpö).	Kiinteistökohtaisen lämmönkulutuksen seuranta. (Poikkeavat lämpötilat huomataan seurantapäätteeltä, jolloin niihin voidaan reagoida.)	Kiinteistökohtaisen energiakulutuksen vähentäminen muutamia prosentteja vuositasolla.
---	--	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Toimitiloja vuokraavien yritysten liiketoiminnan kehittyminen on monesti sidonnainen kotimaassa ja ulkomailla tapahtuviin talouden suhdanteiden kehityksiin. Talouskasvun heikentyessä osa yrityksistä karsii toimitilojen menoista ja jotkut lopettavat kokonaan toimintansa. Energian hinnan heikko ennustettavuus vuositasolla.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Henkilöstö

Kajaanin Teknologiakeskus Oy	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	3	3	3	3	3

10.2 Loiste Oy

Perustehtävä

Keväällä 2022 päivitetyn strategiansa mukaisesti Loiste-konserni keskittyy energianfrankan kehittämiseen Kainuussa ja sen lähialueilla. Asiakslupauksemme on "Tarjoamme asiakkaillemme infrastruktuurin, jolla asiakas voi hankkia ja käyttää sekä sähköä että lämpöä vastuullisesti, luotettavasti, tehokkaasti ja taloudellisesti" ja Missiomme "Energianfrankan vastuullinen uudistaja".

Toimintamme kannalta merkittävimmät menestystekijät ovat, toimintamme tehokkuus (tavoite olla toimialan tehokain), hakea kasvua ja kannattavuutta investointien avulla (sähköverkkoinvestointien optimointi, kaukolämmön tuotannon uudistaminen), olla asiakasohjautuva ja vastuullinen (mahdollistaa yhteiskunnan sähköistymisen ja siirtymisen kohti uusiutuviin energiamuotoihin) sekä kehittyvän ja uudistuvan osaamis pohjan ylläpito (avoin ja välittävä yhteistyökulttuuri, omaisuudenhallinnan ja hankintatoimen osaamis pohjan vahvistaminen) sekä olla hyvä työnantaja.

Toimintaympäristön muutos

Yhteiskunnan hiiliriippuvuus vähenee ja sähköistyminen etenee. Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Kajaanin kaupungin tavoitteena on tulevaisuudessa olla hiilineutraali kunta ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 40 % vuosina 2009-2030. Loisteen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2026 mennessä. Sekä liikenne että rakennusten lämmitys sähköistyy vauhdilla. Kaukolämmössä siirrytään polttamisesta lämpöpumppeihin ja sähkökattiloihin. Tuuli- ja aurinkovoiman osuus sähkön tuotannossa kasvaa vauhdilla.

Talousoikeuden epävarmuus on suuri, huoltovarmuus vaarantuu ja sähkön riittävyys vaarallaudella talvikausilla. Venäjän hyökkäys Ukrainaan, taloudellinen eristäytyminen ja uhkaukset länsimaita kohtaan leikkaavat Suomen talousoikeuden, kasvattavat huoltovarmuuden ja omavaraisuuden merkitystä, kiihdyttävät inflaatiota ja lisäävät stagflaation riskiä, kasvattavat raaka-aineiden ja materiaalien saatavuuden ja hintakehityksen epävarmuutta.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Loiste Oy maksaa osinkoa yhtiön maksukyvyyn mukaan ja yhtiön arvo nousee.	Loiste Oy:n osingonmaksukyky tarkistetaan maaliskuussa 2023 Loisteen johdon ja hallituksen toimesta. Hallitus tekee sen jälkeen osinkoehdotuksen yhtiökokoukselle. Loisteen arvo nousee, mikäli pitkän tähtäimen strategiasa esitetyt kaukolämmön tuotannon investoinnit sekä liiketoimintojen kasvuinvestoinnit ja rakennemuutokset toteutetaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Elinvoima ja osaaminen	Kestävää kasvua Loisteen henkilöstön ja yrityskumppaneiden teknologiaosaamisesta ja sen soveltamisesta, tulevaisuuden palveluista, luontomme rikkauksista, matkailuista ja uusiutuvasta energiasta.	Loisteen henkilöstön osaamisen kehittämisen suunnitelman luominen ja toiminnan käynnistäminen. Uusiutuvan energian selvityshankkeen avulla tunnistettujen kasvuhankkeiden käynnistys. Kaukolämmön uusien palvelujen kehitys ja myynti.

Lapset ja nuoret

	Vuosittainen Taustavoimaa-apuraha nuorten harrastustoiminnan tukemiseen.	Apurahan saajat valittu ja apurahat maksettu.
--	--	---

Kestävä kehitys

	Edistämme uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä kiertotaloutta.	Uusiutuvan energian selvitystyö tehty ja sen pohjalta tehdyt hankkeet aikataulutettu.
--	---	---

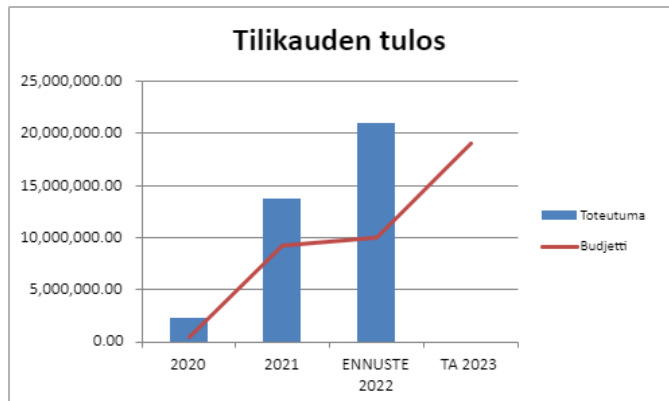
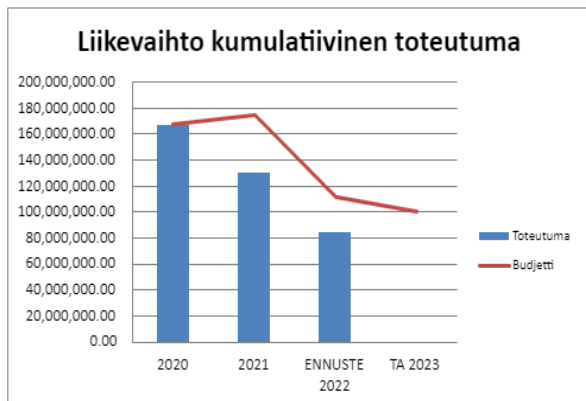
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Loisteen rahoitukseen liittyy korkoriski 7-vuotisten lainojen osalta (6 kuukauden euribor), 15-vuotiset lainat ovat kiinteäkorkoisia. Molempiin lainakoreihin sisältyy uusimisriski vuosina 2026 ja 2034. Omavaraisuus täytyy pitää riittävän hyvänä ennen lainojen uusimista. Omavaraisuutta ohjataan investointitahdilla ja osingon jaolla.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Vahinkoriskit	Loisteen sähköverkkoliiketoimintaan sisältyy riski lumen, kuuran ja myrskyjen aiheuttamista vahingoista (maksimiarvio 10 M euroa, todennäköisyys 10 %). Yleisesti vahinkoristit on vakuutettu IF vakuutusyhtiön tekemän riskikartoituksen pohjautuvalla vakuutusohjelmalla.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 5 10
Strategiset riskit	Sähköverkkoliiketoimintaan sisältyy regulaatoriski. Tämä riski toteutui vuonna 2022 aiheuttaen yli 8 M euron liikevaihdon pienenemisen, joka migitoitiin kokonaan vuosien	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12

	2021-22 aikana toteutetuilla koko Loistetta koskevilla kattavilla toiminnan tehostamishankkeilla. Riski on, että jatkossakin EV muuttaa regulaation sääntöjä.	
Strategiset riskit	Kaukolämpöliiketoimintaan sisältyy polttoaineiden saatavuus-, hinta- ja päästöoikeusriski. Tämä riski toteutui vuonna 2022 Venäjältä saatavan biopolttoainetoimitusten loputtua, korvaavien polttoaineiden saatavuusongelmien ja turpeen lisääntyneen polton aiheuttamien päästöoikeuskulujen kasvuna. Riskien realisoituminen aiheutti vuonna 2022 yli 5 Meuron lisäkulun päästöoikeuksien ostoon sekä biopolttoaineiden ja turpeen hintojen noustua.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15

Henkilöstö

Loiste Oy	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	59	36	36	36	36

10.3 Kajaanin Energiatuotanto Oy

Perustehtävä

Toimia palveluyhtiönä, tarjoten laadukasta energiaa sekä energiapalvelua asiakkaille, kehittyvillä tuotantoratkaisuilla.

Toimintaympäristön muutos

Lämpöliiketoiminta on tappiollista kustannustason nousun vuoksi. Sähköntuotannon oletetaan olevan kannattavaa vuonna 2023 sähkönhintojen ollessa korkealla.

Talousarvion perustelut

Tulostavoite on 3 Meur vuodelle 2023. Tähän päästään optimoimalla sähköntuotannot kannattaville ajankohdille ja tekemällä hinnankorotukset lämpöliiketoiminnassa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Kehittää liiketoimintaa: <ul style="list-style-type: none"> Auttamalla asiakkaita mahdollisissa laajentumishankkeissa Renforssin Rannassa, Palveluhinnastoa kehittämällä kilpailukykyisemmäksi, Mahdollisesti laajentamalla omistus pohjaa. 	<ul style="list-style-type: none"> Laajentumishankkeissa mukana Pölkky laajentumishankkeessa. Palveluhinnaston päivittäminen

Toiminnalliset tavoitteet

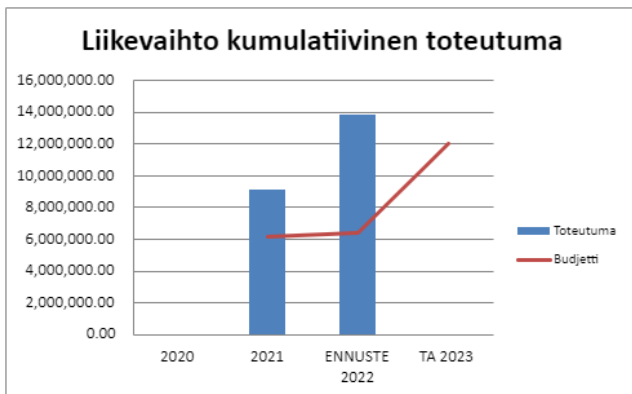
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Ostetun energian fossiilisen polttoaineen osuuden pienentäminen.	Fossiilisen käytön minimointi	Tavoite turpeelle alle 30%.
Lämpöliiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	YTD 1-9 tulos 0li -300keur	Tulostavoite 100 keur.
Vesivoima liiketoiminnan tuloksen kannattavuuden varmistaminen.	Vesivoiman tuloksen turvaaminen. Käytettävyyden varmistaminen ja tuotetun sähköntuotteen hinnan optimointi.	Tulostavoite 3 Meur.

Kestävä kehitys

Huolehtia Kainuun Voimasta vastuullisesti.	Hyvä imago kaupunkilaisten mielessä.	0 negatiivista palautetta.
--	--------------------------------------	----------------------------

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Ammattitaitoinen hallitustyöskentely vaarantuu henkilöiden poistumisen takia.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Rahoitusriskit	Tuotantokoneistoissa tapahtuu ennakoimaton vaurio.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

10.4 Kainuun Voima Oy

Perustehtävä

Tuottaa energiaa luotettavasti ja vähäpäästöisesti kustannustehokkailla tuotantokoneistoilla.

Toimintaympäristön muutos

Yhtiön päätuotantoyksikön elinkaaren päätökselle aletaan suunnittelemaan ohjelmaa, jossa vanha tuotanto ajetaan hallitusti alas ja löydetään korvaava tuotantokoneisto.

Talousarvion perustelut

Palveluista maksettavien korvausten laadukkuus, mutta kustannusten minimointi. Yhtiö ei tee voittoa, vaan minimoi kiinteät ja muuttuvat kustannukset sekä maksimoi tuotannon.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Fossiilisen polttoaineen käytön minimointi haastavassa markkina- ja polttoainetilanteessa.	Turpeen osalta tavoite pitää taso alle 30 % polttoaine-energiasta. Hiilen käytön minimointi vain häiriötilanteeseen, taso alle 0,5 % polttoaine-energiasta. Varatuotannossa öljyn käytön minimointi ja korvaaminen nesteytetyllä maakaasulla.
Hukkalämpöjen maksimaalinen talteenotto, jolla korvataan fossiilista polttoainetta ja minimoidaan poltolla tuotettua energiaa.	Minimikuormatason yläpuolella ollessa 100 % talteenotto.
Polttavien laitosten ilma- ja vesipäästöjen pitäminen normaalituotannossa alle raja-arvojen.	Tavoite pitää päästöt kumulatiivisesti 20 % alle annettujen raja-arvojen.
Tuotantolaitosten käyntiinlähtö ja häiriötilanteessa melupäästöjen minimointi.	Tilanteissa pyritään < 10 % meluhaittaan. Tämä mitattavissa.
Säännösteltyjen järvien tasojen pitäminen vuoden ajasta riippumatta, pitkäaikaisen keskiarvon tasolla. Tällä minimoidaan vesistöjen rantavauriot, maksimoidaan virkistyskäytön mahdollisuus ja annetaan mahdollisuus kalakanan kehittymiselle.	Maksimipoikkeama pitkäaikaisesta tasosta < 20 %.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Liiketoiminnan kiinteiden kustannusten säilyttäminen edellisen vuoden tasolla,	Tulosseurannassa koko yhtiön kiinteät kustannukset.	Kiinteät kustannukset, nousu 0 %-yks.

palvelusopimusten sisältöä haastamalla.		
Liiketoiminnan muuttuvien kustannusten nousun rajaaminen, polttoaineet ja kemikaalit huomioiden.	Tulos seurannassa koko yhtiön muuttuvat kustannukset.	Muuttuvat kustannukset, nousu < 15 %-yks.

Kestävä kehitys

Yhtiölle elinkaarisuunnitelman luominen kokeiden, testien ja analyysien perusteella. Tällä mahdollistetaan taloudellisesti järkevä ja optimoitu päätuotantolaitoksen tulevaisuuden alasajo/-kirjaus ja luodaan pohjatieto päätösten perusteiksi.	Hallituksen hyväksyntä aineistolle.	Vuoden loppuun mennessä hyväksytty aineisto.
--	-------------------------------------	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Merkittävän asiakkaan tai asiakkaiden poistuminen tuotantoverkoista.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Kiinteän polttoainetuotantolaitoksen vaurioituminen ja tuotannon siirtyminen varatuotannolle. Tällöin merkittävästi kalliimpi polttoaine aiheuttaa kassavarantojen loppumisen hyvin nopeasti.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Toiminnalliset riskit	Polttoaineen saatavuus heikkenee voimakkaasti, suuren kysynnän takia. Koskee kiinteitä ja nestemäisiä polttoaineita. Tämä aiheuttaa pahimmillaan tuotantojen rajaamista ja niukkuuden jakamista asiakkaille.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

10.5 Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus

Perustehtävä

Ylläpitää palvelukeskuskiinteistöä Kajaanin Lohtajan kaupunginosassa.

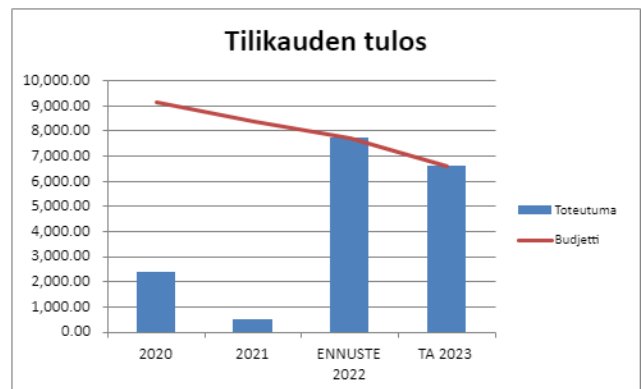
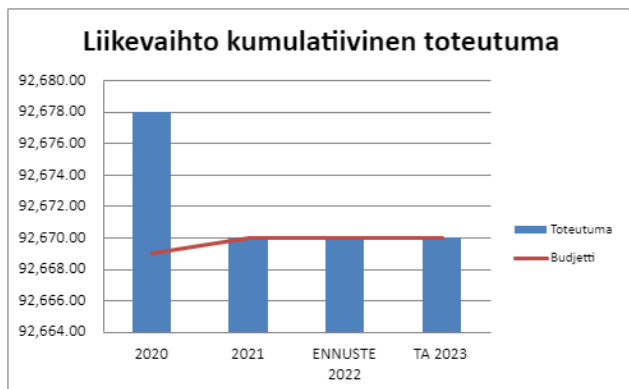
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa kiinteistöyhtiön hallitus ja toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Kiinteistöyhtiön talouden varmistaminen siten, että yhtiö selviää taloudellisista sitoumuksistaan. Yhtiön rahoitus tapahtuu yhtiövastikkeiden kautta.	Kohteessa olevalle liiketilalle (ravintolatila) on löydetty vuokralainen ja/tai ostaja. Vuokraus- ja myyntiponnistelujen aktivointi.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Kiinteistöyhtiön talous on hyvin riippuvainen osakkaiden hoito- (ja rahoitus-) vastikkeiden maksukyvyistä. Kohteen mahdollinen vajaakäyttö ja tilojen tyhjentyminen saattaa olennaisesti vaikuttaa kiinteistöyhtiön talouden hoitoon.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

10.6 Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Perustehtävä

Yhtiön tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Kajaaniin muuttajille, Kajaanissa asuville ja opiskelijoille. Tavoitteeseen pyritään aktiivisella ja asiakassuuntautuneella palveluotteella sekä huolellisella kiinteistöjen ylläpidolla. Toiminnallaan yhtiö tukee Kajaanin kaupungin pito- ja vetovoiman myönteistä kehittymistä.

Toimintaympäristön muutos

Kohoava energian hinta ja korkotason muutos rahoitusmarkkinoilla aiheuttavat kohovia kustannuspaineita sekä haasteita vuokranmäärittelyyn. Kiinteistökohtaisella ja huolellisella PTS-suunnittelulla varaudutaan omistetun kiinteiskannan arvon säilymiseen. Korkotuetun asuntokannan (ARA1 ja ARA2) vuokranmäärittely perustuu Asumisen kehittämiskeskuksen (ARA) ohjeistukseen ja sen on täytettävä ARA-määräykset (ml. jälkilaskelma ja asuintalovaruksen määrittely).

Talousarvion perustelut

Toiminnan läpinäkyvyyttä lisätään siten, että kaupunkikonsernin omistajapolitiittiset tavoitteet täyttyvät ja yhtiö toimii omistajastrategian mukaisesti. Yhtiö raportoi läpinäkyvästi omistajalle tavoitteiden toteutumisesta sekä yhtiön hallitustyötä kehitetään. Yhtiössä aloitetaan strategiatyö, joka tähtää vuoteen 2025.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa on yhtiön toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Asuntojen käyttöaste	93,5%
Asiakastyytyväisyys	>4,0 (asteikolla 1-5)

Toimitusjohtaja raportoi kaupungin ohjeistuksen mukaisesti kaupunginhallitukselle, konsernijaostolle ja kaupungin johdolle (ml. talousjohto ja kaupungin edustaja yhtiön hallitukselle). Niin ikään yhtiön toiminnasta toimitusjohtaja raportoi yhtiön hallitukselle OYL:n mukaisesti). Toiminnasta raportoidaan säännönmukaisesti myös yhtiön tilintarkastajalle. Yhtiössä on uudistettu hallituksen kokousten työjärjestys ja taloussääntö (päättävaltuudet) vahvistetaan syyskuussa 2022.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Tuetaan Kajaanissa toimivien ja alueelle sijoittumista aikovien yritysten työntekijöiden asunnonhakua monipuolisella asuntotarjonnalla.	Vuokrattavien kohteiden näkyvyyden lisääminen (ml. tietosisällöt) eri hakukanavissa. Aktiivinen myyntityö. Vuokraukseen kpl-tavoitteet.	Kohdekohtaiset tiedot selkeästi esillä yrityksen ulkoisilla sivuilla. Lisätään vuokrakohteiden näkyvyyttä muissa hakuportaaleissa (esimerkiksi Vuokraovi.com/Etuovi.com). Yhteistyö kaupungin elinkeinotoimen kanssa: yrityskohtaiset kampanjat. Pietarin nimetty yhteyshenkilö yritysten asuntohakuja varten.

Lapset ja nuoret

Opiskelijoita (ml. kansainväliset opiskelijat) palveleva monipuolinen asuntotarjonta (soluasunnot, yksiöt, kalustetut asunnot).	Vaikuttava yhteistyö KAMKin, KAOn ja opiskelijayhdistysten kanssa. Opiskelijoille tarjottavat kohtuuhintaiset asunnot.	Monipuolisella ja kohtuuhintaisella asuntotarjonnalla vahvistetaan Kajaanin kaupungin vetovoimaisuutta opiskelijakaupunkina. Nimetty yhteyshenkilö Kajaanin Pietarilta varmistaa saumattoman tiedonkulun KAMKin ja KAOn suuntaan. Tiedot vuokrattavista asunnoista ovat esillä useissa eri kanavissa. Yhteistyö varmistetaan säännöllisillä palaverikäynnöillä.
---	--	---

Kestävä kehitys

Omistetun kiinteistökannan arvon säilyttäminen ja vetovoimaisuuden lisääminen; kiinteistökohtaiset PTS-suunnitelmat. Kiinteistökannan luokittelu ja reittaus.	Omistetun kiinteistökannan reittaus on tehty ja kohteet on luokiteltu: pidettävät, kehitettävät ja divestoitavat.	Jokaiselle omistetulle asuntokohteelle on laadittu kohdekohtainen PTS-suunnitelma. PTS-suunnitelmassa on huomioitu kohteen vuokrattavuus ja pitkän tähtäimen korjaustarpeet (5-10 vuotta). Kohdekohtaisesti on tiedossa tulevat pääomistustarpeet (pitkävaikutteiset menot). PTS-suunnitelmat luovat pohjan yhtiön tulevien vuosien investointi- ja lainoitustarpeiden määrittämiselle.
---	---	---

Aktiivisen myyntityön osuutta lisätään vuokrauksessa. Asuntotiimille luodaan vuokrauksen kk-tavoitteet ja käyttöaste yhtiön 1. prioriteetti. Kohdekohtaista vuokrausjyvitystä pyritään hyödyntämään ARA-ohjeistus huomioiden. Kohdekohtaisten vuokrien tason vertaaminen vallitseviin markkinahintoihin.

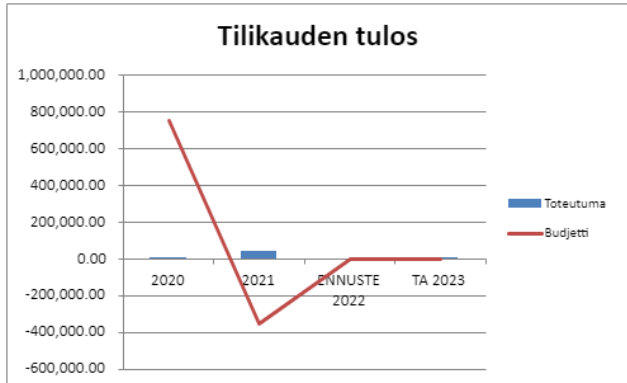
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Nousevat markkinakorot ja turbulenssi rahoitusmarkkinoilla (yleinen 12 kk Euribor noussut v. 2022 aikana) ja arvio vuodesta 2023 on, että korot pysyvät korkealla tasolla. Yhtiön korkosuojaus tuottaa laskennallista etua v. 2023 (vrt. vuosi 2022). Jatkossa kiinnitettävä huomiota maksuvalmiuden riittävyyteen (kassavarat) ja lainojen lyhennysohjelman hallintaan. Hallituilla pääomakustannuksilla vaikutetaan ARA-pohjaisten vuokrien kohtuullisuuteen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Kohoavat energiakustannukset ja sähkön hinnan vaikutus nostavat omistetun kiinteistökannan käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannuksia. Energiasta aiheutuvien kohoavien kustannusten vaikutusta minimoidaan energian käytön seurannan tehostamisella, huolellisilla kohdekohtaisilla mittauksilla ja kiinteistöautomaation hyödyntämisellä (mittarointi).	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12

<p>Vahinkoriskit</p>	<p>Yhtiössä on tehty ennakoivaa asuinkiinteistöjen peruskorjausta harvakseltaan viime vuosina. Kohdekohtaiset PTS-suunnitelmat ovat nyt päivitettävänä ja tulevien vuosien peruskorjaustarpeet (korjausvelka) täsmentyvät. Ikääntyneissä rakennuksissa on odotettavissa putkistojen ja muun teknii-kan peruskorjauksia. Suuremmat korjaukset joudutaan ra- hoittamaan lainarahoituksella.</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3</p> <p style="text-align: center;">9</p>
----------------------	---	--

Henkilöstö

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	21	23	21	21	19

10.7 As Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari

Perustehtävä

Asunto Oy Sammonkaaren Pietari käsittää tällä hetkellä 56 asuinhuoneistoa, yhteiskäyttötilan ja saunatilat sekä asukkaita palvelevat varasto- ja pyöränsäilytystilat. Yhtiö on 1-vaihe Kajaanin keskustassa sijaitsevaa hiilineutraalin rakentamisen hanketta.

Asuntoyhtiön yhteyteen on rakennettu Kiinteistö Oy Kajaanin Sammon Parkin omistama lämmin autohalli, joka käsittää yhteensä 23 autopaikkaa. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari omistaa autohallista 15 autopaikkaa.

Kohde luovutettiin tilaajalle siten, että kohteen hallintaoikeus luovutettiin 15.9.2022, mistä alkaen kohteen käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset tulevat tilaajalle.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa (lisää vastuuhenkilö)

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Kohteen 56 asuinhuoneistosta kaikki on vuokrattu. Asuinhuoneiston hallinto- ja taloustoimet siirretään rakentajana toimineelta työyhteenliittymältä tilaajalle ylimääräisessä yhtiökokouksessa 2.11.2022.	Kohteen vuokrausasteen pitäminen korkealla tasolla, mikä tarkoittaa 100 % käyttöastetta. Samanaikaisesti yhtiön hallinto ja taloustoimet vakiinnutetaan vastaamaan kaupunkikonsernin omistajaohjauksen periaatteita ja hyvä hallintotapaa.

Toiminnalliset tavoitteet

Kestävä kehitys

Energiankäytön ja kohteelle asetettujen kulustavoitteiden aktiivinen seuranta. Kohteen suunnittelussa on huomioitu energiatehokkaat ratkaisut ja uusi kiinteistötekniikka.	Käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannusten aktiivinen seuranta: kulutuspoikkeamiin reagoidaan heti. Uuden kiinteistötekniikan haltuunotto.	Järjestelmäkoulutukset tilaajan kiinteistöhoitohenkilökunnalle ja huolehtiminen takuuajaisista korjauksista. Kohteen tekniikan ja kiinteistöhoiton haltuunotto 1. toimintavuotena.
--	---	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Kohteen teknisten lähtötasotietojen toteutuminen kiinteistöhoiton osalta. Teknisten järjestelmien toimivuuden varmistaminen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Rahoitusriskit	Kohteen rahoituksen hinnan muuttuminen: kohde on lainoitettu pankin myöntämällä rahoituksella; korkokehitys ja kohoavat käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset saattavat vaikuttaa jonkin verran tulevaisuudessa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

Vahinkoriskit	Kohde on 1-vaihe koko korttelin rakentamisessa. Kohteen myöhemmät vaiheet voivat vaikuttaa 1-vaiheen toiminnallisuuteen (rakentamisesta aiheutuva häiriöt ja toimintakatkokset).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 <div style="background-color: yellow; display: inline-block; padding: 2px 5px;">6</div>
---------------	--	---

Henkilöstö

Kohteella ei ole omaa henkilöstöä. Isännöinti hoidetaan ulkopuolisen isännöintitoimiston kautta ostopalveluna; Kajaanin Pietarin huoltohenkilöstö toimii kiinteistönhoidossa ja vuokraustoimet järjestetään omistajan (= Kajaanin Pietarin) kautta.

10.8 Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Perustehtävä

Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) on kansallisesti houkutteleva ja kiinnostava työ- ja opiskelupaikka sekä yhteistyökumppani. Edistämme Pohjois- ja Itä-Suomen sekä Pohjois-Pohjanmaan eteläisen seudun osaamisen, osaajien ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä.

Toimintaympäristön muutos

Nykyinen rahoituskausi on voimassa vuoden 2024 loppuun. Sen jälkeisestä rahoitusmallista ei ole vielä tietoa. Toimintaympäristön suurimmat muutokset ovat koronan jäljiltä lisääntynyt etäopetus ja -työskentely ja Ukrainan sodan aiheuttama kyberturvallisuusympäristön muutos. KAMK tulee tekemään panostuksia kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvattamiseen työvoima- ja osaajapulan helpottamiseksi. Tavoitteen onnistuminen edellyttää toimia myös sidosryhmiltä sekä omistajalta.

Talousarvion perustelut

Liikevaihdon perusrahoituksen osuus perustuu ennakoarvioon ja siihen saattaa tulla pientä muutosta vielä lopulliseen 2023 rahoituspäätökseen. Kustannusten nousussa on arvioitu 2 % palkankorotus ja noin 5 uuden henkilön rekrytointi. Muutoin kustannustason on arvioitu nousevan noin 6 %. Tällä yhtälöllä päädyimme 0-tulokseen.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa hallinto- ja talousjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Rahoituspohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamiseksi.	Panostuksen jatkaminen KV-rahoitukseen: lukukausimakset, liiketoimintana toteutettavat kansainväliset koulutukset, Horizon- ja muut kv-pohjaiset instrumentit. Kajaanin ulkopuolella järjestettävän koulutuksen lisääminen Raahen mallin tapaan. Liiketoiminnan vahvistaminen lisäresurssoinnilla.
Tilikauden tulostavoite >0.	KAMK Oy:n hallituksen vahvistamassa talousarviossa asetettu tavoite. Tavoite voi perustellusti olla myös negatiivinen - esimerkiksi eri tilikaudelle OKMn ohjeistuksen mukaan pakotetusti tehty kirjaus, jonka kulut syntyvät vasta tarkasteluvuonna.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
<p>Koulutustarjonta vastaa alueen yritysten työvoimatarpeisiin. Kaupungin valituista kärkitoimialoista erityisesti SOTE- ja ICT-alan koulutusten laajentamiset. Pelialan ekosysteemikehittämisen GameCity Kajaanissa mukana oleminen.</p> <p>Koulutusvastuiden laajentamisena ensihoitajakoulutuksen aloittaminen. 2-kielinen nursing-koulutus. Uutena avauksena englanninkielisen pelialan YAMK-koulutuksen käynnistäminen.</p>	<p>Maakuntaan työllistyneiden osuus valmistuneista.</p>	50%
<p>Kehityspanostuksen lisäys yritysten TKI-toiminnan buustaamiseksi ja opiskelijoiden startup-yritysten syntyminen vauhdittaminen. KAMK kuntapalvelu yhteistyö. Tarvelähtöisen kehittämistyön edistäminen KAMKin ja kaupungin välillä.</p>	<p>Yritysten kanssa yhdessä käynnistyneet tuotekehitysprosessit.</p> <p>Yrittäjäksi työllistyneiden määrä valmistumishetkellä (=aloittaa tai jatkaa yrittäjänä).</p> <p>Kajaanin kaupungin ja KAMKin yhteiskehittämishankkeiden lukumäärä.</p>	<p>Yritysten kanssa toteutettavien TKI-projektien määrä = 20</p> <p>Yrittäjäksi työllistyvien valmistuvien määrä = 15</p> <p>Kuntapalvelussa yhteiskehittämishankkeiden lukumäärä = 15</p>

Lapset ja nuoret

<p>Koronan jälkimainingeista selviäminen. Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien edistäminen ja osaamisen näkyväksi tekeminen. Yhteistyön tiivistäminen toisen asteen kanssa: opintopolut, opiskelu ympäristöt.</p>	<p>AMK-tutkinnon tavoiteajassa suoritaneiden osuus.</p> <p>Suoritettujen jatkuvan oppimisen opintopisteiden määrä.</p>	<p>Tavoiteajassa suorittaneiden osuus 71,5%.</p> <p>Jatkuvan oppimisen opintopisteet 25.000.</p>
<p>Kajaanin koulutusliikelaitos ja KAMK tekevät yhteistyötä opiskelijoiden ja alueen työelämän osaamistarpeiden täyttämiseksi.</p>	<p>KLL-KAMK -yhteistyön määrä</p>	<p>KLL-KAMK yhteistyötä kehittävä työryhmä on perustettu ja se on laatinut yhteistyölle painopistealueet ja toimenpiteet.</p>

Kestävä kehitys

<p>Kierrätyksen tehostaminen. Energiatehokkuus. Kestävän kehityksen hankkeet.</p> <p>Kierrätys ja energiätehokkuus huomioitu uusissa tilaratkaisuissa remonttien</p>	<p>Vuosittainen uusien kestävän kehityksen teemaisten hankkeiden määrä.</p>	8 kpl
--	---	-------

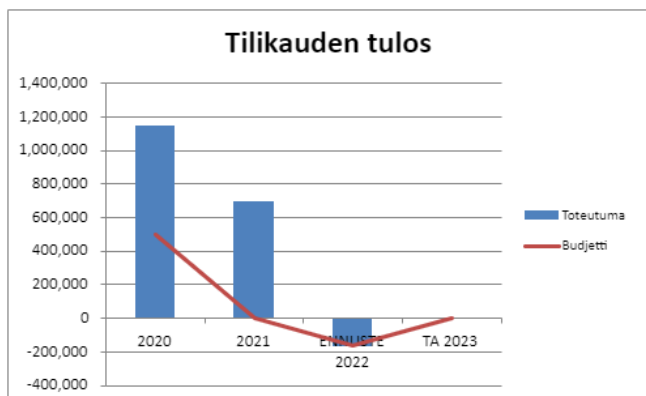
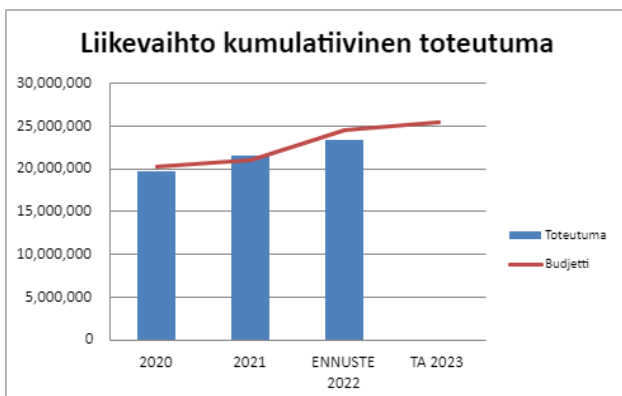
<p>yhteydessä. Vuosittain uusia kestävän kehityksen teemaisia hankkeita.</p> <p>Koulutuksessa tuodaan esille kestävää kehitystä ja ilmastonmuutokseen liittyviä ilmiöitä.</p>		
---	--	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Alueen vetovoiman vaikutus osaavan työvoiman saantiin ja koulutusten vetovoimaisuus.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Perusrahoituksen vaihtelut 100 % tulosrahoituksessa AMK-sektorilla ja muutokset valtakunnallisessa korkeakoulupoliitikassa. TKI-toiminnan omarahoituksen riittävyys. Kasvatvat järjestelmäkustannukset. Inflaatio ja nouseva kustannustaso.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Koulutusten vetovoima, koronapandemian vaikutukset. Valitseva turvallisuuspoliittinen tilanne.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	ICT:n toimintahäiriöt. Toiminnan lamauttava kyberhyökkäys. Sähkön riittämättömyys.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12

Henkilöstö

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Henkilöstö, htv2	230,8	246	251,5	0	0

10.9 Edukai Oy

Perustehtävä

Edukai Oy vastaa alueen koulutustarpeisiin tuottamalla yrityksille, yhteisöille ja yksilöille laadukkaita ja ajanmukaisia koulutuspalveluita. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja osaltaan täydentää Kajaanin kaupungin koulutusliiketoimintaa ja palveluvalikoimaa. Edukai Oy toimii valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Toimintaympäristön muutos

Maahanmuuttajakoulutusten opiskelijamäärät kasvoivat vuonna 2022 huomattavasti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikutti tilanteeseen. Nähtäväksi jää, miten sota Euroopassa sekä Venäjän tilanne jatkossa vaikuttavat maahanmuuttoon ja sitä kautta kotoutumis- ja kielikoulutusten tarpeisiin alueellamme.

Työllisyyden hyvästä kehityksestä ja toisaalta väestön ikääntymisestä johtuen työvoimakoulutettavien määrät muuten ovat laskussa. Tämä voi näkyä jatkossa entistä suurempina vaikeuksina saada muita työvoimakoulutuksia kuin maahanmuuttajakoulutuksia käynnistymään.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa on huomioitu, että tarve maahanmuuttajakoulutuksille säilynee korkealla tasolla. Lisäksi on huomioitu mm. se, että lyhytkoulutuspuolella ammattipätevyys jatkokoulutusten suorittaminen noudattaa viiden vuoden sykliä, ja ensi vuonna on odotettavissa laajaa pätevyyspäivittämistarvetta.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2023
Tilikauden tulostavoite >0	Edukai Oy:n hallituksen vahvistamassa talousarviossa asetettu tavoite.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2023
Tuotamme monipuolisesti laadukkaita koulutuspalveluita työelämän tarpeisiin.	Asiakkaiden antama Opal-palautte työvoimakoulutuksissa. Kaikissa koulutuksissa asiakkaiden antama suosittelemiseksi NPS.	Työvoimakoulutusten palautteiden keskiarvo vähintään 4 asteikolla 1-5. NPS eli suosittelemiseksi vähintään 70.

Kestävä kehitys

Toteuttamamme työvoimakoulutukset sisältöineen ja menetelmineen tukevat asiakkaittemme hyvinvointia (sosiaalinen kestävyys).	Asiakkaiden antama Opal-palautte työvoimakoulutuksissa.	Työvoimakoulutusten palautteiden keskiarvo vähintään 4 asteikolla 1-5.
--	---	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Henkilöstöressurssien riittävyys ja saatavuus mahdollisissa poikkeustilanteissa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Markkinointi- ja myyntitoimenpiteiden riittävyys ja tuloksellisuus suhteessa markkinapotentiaaliin.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Julkisen rahoituksen/työvoimakoulutusmäärärahojen väheneminen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Henkilöstö

Edukai Oy	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Henkilöstö, htv2	12	11	13	12	12

